

To'on yó'o ká'an xa'a ña sanativi Jesucristo noo taJuan*

*Ñayó'o kúu ña sanativi Jesucristo noo taJuan
xa'a ña kundivi ña kivi ña vaxi*

¹ To'on yó'o kúu ña saná'a Jesucristo yi'i taJuan. Saá chi si'na Ndios taxi ra to'on yó'o nda'a Jesucristo xa'a ña ndato'on ra xí'in nivi na ndíkon yichi ra yukía koo xí'in ndi'i ña yóo ñoyívi kivi ña yatin ní vaxi. Ta Jesucristo taxi ra ña kúndaq ini i xa'a ndi'i ñayó'o, chi tí'ví ra ñii ñaángel kixaa ña noo yi'i ña saná'a ña ndi'i ñayó'o noo i. ² Ta vitin yi'i ndato'on i xí'in ndó to'on ña ndaa ña ndákuiin xa'a ndi'i ña saná'a ñaángel noo i, ta to'on yó'o kúu to'on Ndios ña ndato'on Jesucristo xí'in i.

³ Ta nivi na ka'vi to'on yó'o noo inka nivi, ndixa koo ñasii ní ini nayó'o. Ta ndi'i nivi na chikaq so'o ta kandixa na to'on yó'o, ndixa koo ñasii ní ini nayó'o. Saá chi to'on yó'o káku ña Níma Ndios, ta ká'an ña xa'a ña koo kivi ña vaxi, chi xa yatin vaxi kivi ña koo saá.

*TaJuan tí'ví ra to'on yó'o kua'an ña uxq ñoo ña chindeé ra
nivi na kándixa Jesucristo*

⁴ Yi'i, taJuan, tí'ví i tutu yó'o ña ko'on ña uxq ñoo ña ñó'o estado Asia. Tí'ví i to'on chindeé i ndó'ó, nivi na kándixa Jesucristo ta nákutá'an na ña kisa ká'no na Ndios. Ndios kúu taq ta xa táku nda kivi noo, ta táku ra vitin, ta táku ka ra ndi'i saá kivi ña vaxi. Ta mii Ndios xí'in Jesucristo xí'in uxq níma ña yóo xí'in Ndios noo xá'nda chiño ra, ná ke'é na ñava'a xí'in ndó, ta ná taxi na ña koo

*

: To'on "Apocalipsis" kúu to'on griego ña kóni kachí xa'a ña nixiyo se'é, ta saá nativi ña.

va'a ini ndó. ⁵ Ná ke'é Jesucristo saá xí'in ndó chi kúu ra taa tãndaa, ta ndi'i to'on ña ká'an ra kúu ña ndixa ndaa, ta kúu ra taa tãnoó natakú noo ndi'i na nixi'i, ta kómí ra ndayí ka'nda chiño ra noo ndi'i narey xí'in inka naná'no na kómí ndayí ñoyívi yó'o. Kí'vi ní ini ra xíni ra mji yó, ta on koó ka kuachi ndíso yó noo Ndios, chi nixi'i Jesucristo xa'a kuachi yó, ta nji ra ña nixita nakata ña kuachi yó, ta ndundii yó noo ra. Ta saá ndi'i ña on vá'a on vása kúchiño ka ña ka'nda chiño ña noo yó vitin. ⁶ Ta Jesucristo taxi ra ndayí nda'a yó ña nduu yó ndatán yóo narey, chi ndixa ka'nda chiño yó xí'in ra. Ta ke'é ra xí'in yó ña nduu yó nasutu yji xa'a ña kasa chiño yó noo Yivá yó Ndios. ¡Ná kasa ká'no yó Jesucristo ndi'i saá kivi! ¡Ta ndi'i saá kivi ná ka'nda chiño ra noo ndi'i ña yóo ñoyívi! Saá ná koo ña.

⁷ Nii kivi ña vaxi ndikó Jesucristo ñoyívi yó'o, ta kixi ra ma'ño viko yaa. Ndi'i saá nivi koto na ra kixi ra. Tãnda nivi na tivi tón lanza siin kándiká ra ña sataku'é na yiki koñu ra, nayó'o koto na ra kivi kixi ra. Ta nivi na ndóo ndi'i saá xiiña noo ño'o, na on vása ní-kandixa ra kúu na, nayó'o kuchuchú ní ini na nda kuaku na kivi koto na vaxi ra. Saá ná koo ña.

⁸ Ta Ndios, Taa taKá'no ta ndeé ka noo ndi'i ña yóo ñoyívi yó'o xí'in ñoyívi njino, káchí ra saá: “Yi'i naní i Alfa xí'in Omega,† chi yi'i kúu tãnoó ta yi'i kúu tãsondí'í noo ndi'i ña yóo. Saá chi kivi ñanoó kixal'á ñoyívi, ta yi'i kúu ta xa táku, ta táku i vitin, ta tá kixaa kivi sondí'í ñoyívi, ta táku ka i”, káchí Ndios.

*To'on yó'o ká'an xa'a ña nitivi noo taJuan,
ke'é Ndios xí'in ra*

⁹ Yi'i, taJuan, kúu i ñani ndó chi ñii káchí kándixa yó Jesucristo, ta ndó'o xí'in yi'i, ndikon yó yichi noo xá'nda

† 1:8 “Alfa” kúu kivi letra ñanoó alfabeto to'on griego, ta “Omega” kúu kivi letra sondí'í alfabeto yó'o.

chiño Ndios. Ta yí'i ñii kúu i xí'in ndó tá ñii káchí ña yó'vi xó'vi yó. Ta xí'in ndee Ndios ña táku ini yó, ñii káchí kúndeé yó xí'in ña xó'vi yó. Xa'a ña ñika'an ndoso i to'on Ndios ña saná'a Jesucristo yí'i, nachíño ná'no tì'ví na yí'i kutaku i ñoo lo'o ña nákaa ma'ño mîni, naní ña isla[‡] Patmos xa'a ña saxo'vi na yí'i. ¹⁰ Ta ñii kivi yóo ka i isla Patmos yó'o, ta kúu ña kivi domingo, ña kúu kivi yíi noo mii yó, ñivi na kándixa Jesucristo, ta Níma Ndios kixaa ña noo i, ta sakundixin ní mii ña yí'i. Ta saá xini so'o i to'on ña kixi chí sata i, ta ndeé ní ñika'an ña, ndatán yóo ña ndá'yi tón trompeta, saá ñixiyo ña. ¹¹ Ta ñika'an ña xí'in i to'on yó'o, káchí ña saá:

—Yí'i naní i Alfa xí'in Omega, chi to'on yó'o káchí ña yí'i kúu taa ta xa táku nda kivi noo, ta tá kixaa kivi sondí'i, ta táku ka i. Ta vitin xini ñó'ó taa ún to'on ña ká'an xa'a ña sanatívi i noo ún vitin, ta ti'ví ún to'on yó'o ko'on ña uxá ñoo nda'a ñivi na kándixa yí'i, na kúu na nákutá'an ñoo mii na xa'a ña kisa ká'no na yí'i. Uxa ñoo yó'o ñó'o ña estado Asia, naní ña Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, xí'in Laodicea —káchí to'on ña xini so'o i.

¹² Ta saá ñandikó koo i ña koto i yu kúu ñivi ká'an, ta xini i uxá candelero kaa ña kúu nina oro. Ta noo ña uxá kaa yó'o nándoso uxá ño'o xixi. ¹³ Ta ma'ño noo yíta uxá candelero kaa yó'o, xini i ñii ta ñíndichi, ndatán kaa ñii ñivi saá kaa ra. Ndíxin ra ñii tikoto káni ní, tãda xa'a ra xaa noo tikoto yó'o. Ta ta ñíndichi yó'o nó'ni kándíká ra xí'in ñii ña kúu nina oro. ¹⁴ Ta yisi sini ra kúu ña yaa ní. Ndatán yóo kachi yaa ní saá yóo yisi sini ra. Ta nduchú noo ra yé'e ní ña: ndatán yé'e ño'o ña xixi saá yé'e nduchú noo ra. ¹⁵ Ta xa'a taa yó'o livi yé'e ña, ndatán laton yé'e kaa

[‡] 1:9 To'on "isla" kóni káchí ña xa'a ño'o yichí, ta takuíf mîni xíno nduu ndi'í rá ña.

ñabronce ña sakán kee nixixi ta ndundii ndino'o ña, tãnda livi ka ví yé'e kındoo ña, saá yóo xa'a ra. Ta ndeé ní ní'i káyi to'on nika'an ra, ndatán kúu noo kóyo kua'a ní takuíi noo námi síkón ní, saá kuu nika'an ra. ¹⁶ Ta nda'a kua'á ta nika'an yó'o, yóo uxã kimi, ta yu'u ra keta ñii espada ña siin ní ovi saá xiiña yu'u. Ndatán ndeé yé'e ño'o ma'ño ndiví saá yé'e noo tãa tã ñíndichi yó'o.

¹⁷ Tá xini i tayó'o, ta nakava i xa'a ra, ta kındoo i ndatán yóo ñii tã nixi'i. Ta saá chínóo ra nda'a kua'á ra sata i, ta nika'an ra saá xí'in i:

—On kuyi'ví ún, chi yi'i kúu tãa tã xa táku nda kivi noo, ta tá kixaa kivi sondí'í, ta táku ka i. ¹⁸ Yi'i kúu tãa tã ndixa táku. Nixi'i i, ta natakú i, ta vitin táku i, ta ndi'i saá kivi ña vaxi táku ka i. Kómí i ndayí noo ndeé ña xá'ni nivi, ta kómí i ndayí noo ña naní Hades noo xá'nda chiño ndeé yó'o —káchí ra xí'in i.

¹⁹ Ta nika'an ka ra xí'in i, káchí ra saá:

—Taa ún noo tutu xa'a ndi'i ña xa xini ún, ta taa ún xa'a ndi'i ña kúndivi vitin, ta taa ún xa'a ndi'i ña vaxi ta kundivi ña. ²⁰ Ta vitin ndato'on i xí'in ún xa'a ña uxã kimi xí'in uxã candelero ka ñaoro, ta noo ñakaa oro yó'o nándoso uxã ño'o ña xixi, chi on ta'án kundaã ini ún yukía kóni kachí ña. Uxã kimi tí xini ún noo yóo nda'a kua'á i, ñayó'o ká'an xa'a uxã naángel na ndaa nivi na kándixa yi'i na táku uxã ñoo. Ta uxã candelero ka ñaoro noo nándoso ño'o xixi ká'an ña xa'a nivi na kándixa yi'i, ta táku na uxã ñoo yó'o, ta nákutá'an na ñoo miji na xa'a ña kisa ká'no na Ndios —káchí ra xí'in i.

2

*Jesucristo ndato'on ra to'on yó'o
xí'in nivi ñañoo Éfeso na kándixa ña'á*

¹ Ta nika'an ka ra xí'in i, káchí ra saá:

—Taa ún noo tutu to'on yó'o ña ko'on ña nda'a ñaángel ña ndaa ñivi na kándixa yi'i ta nákutá'an na ñoo Éfeso ña kisa ká'no na Ndios: “Yi'i kúu taa ta kómí uxá kimi nda'a kua'á i, ta yi'i kúu taa ta xíka ma'ño uxá candelero kaa ñaoro noo nándoso uxá ño'o xíxi, ta ká'an i xí'in ndó'ó, ñivi ñaño Éfeso na kúu na kándixa yi'i, ta káchí i xí'in ndó saá: ² Xa xíni i xa'a ndi'i ñava'a ña ké'é ndó, ta xíni i ndeé ní kisa chiño ndó noo i, ta xíni i va'a kúndeé ndó xí'in ña yo'vi ní xó'vi ndó. Ta xíni i ndí on vása kúsi i ini ndó xíni ndó ñivi na on vá'a ké'é. Ta xíni i ndí xa xito ndoso ndó ñivi na ká'an xa'a mji kúu na naapóstol, ta on sivi naapóstol ndino'o kúu na. Ta saá kunda i ini ndó ndí ñivi vatá kúu nayó'o. ³ Vará yo'vi ní xó'vi ndó xa'a ña kándixa ndó yi'i, ta ndixa kúndeé ndó xí'in ña xó'vi ndó, ta on vása sándakoo ndó yichí i. ⁴ Ta saá ni, yóo ñii kuachi ndó noo i. Saá chi vitin salo'o ní kí'vi ini ndó xíni ndó yi'i, ta on vása yóo ini ndó ndatán ñixiyo ña si'na, chi kivi sakán kixá'á ndó kándixa ndó yi'i, ta ndeé ní ndixa ñiki'vi ní ini ndó xini ndó yi'i saá. ⁵ Xíni ñó'ó kunda i ini ndó ndí xa nasama ní ini ndó. Ta va'a naká'an ndó kivi ña sakán kixá'á kándixa ndó yi'i, ta ndixa ví ñiki'vi ní ini ndó xini ndó yi'i saá. Ta vitin va'a ndukú ndó ña nandikó ini ndó, ta tuku kuki'vi ní ini ndó koni ndó yi'i, ta tuku ke'é ndó ñava'a ñii ki'va ndatán ke'é ndó kivi noo kixá'á ndó kándixa ndó yi'i. Tá on xjin ndó nandikó ini ndó saá, ta kixaa i ta kindaa i candelero kaa ñaoro ña ká'an xa'a ndó'ó, ñivi na kándixa yi'i, ta on kundichi ka ña noo ñíndichi ña. ⁶ Ta saá ni, yóo ñava'a ké'é ndó ña kúu ña kúsi ní ini i xini i, chi ndó'ó ndixa sáa ini ndó xíni ndó ña on vá'a ké'é ñivi na ndíkon yichí ta Nicolás, ta ñii káchí yóo yi'i xí'in ndó ña sáa ini i xini i ña on vá'a ké'é nayó'o. ⁷ Ndó'ó, ñivi na yóo so'o, ná chikaa so'o ndó to'on yó'o ña ká'an Níma Ndios xí'in ndi'i ñivi na kándixa yi'i, na táku kua'a ní ñoo, ta

nákutá'an na ña kisa ká'no na Ndios. Ndi'i nivi na kundeé noo ndee ña on vá'a, chi on vása sandakoo na yichi i, ta nda'a nayó'o taxi i kaxi na kui'i tí koon nda'a yiton tón táxi kutaku na ndi'i saá kivi ña vaxi. Yiton yó'o yoo nó ma'ño ndi'i yiton tón yíta noo yoo ndi'i ña livi va'a, noo yoo Ndios” —káchí Jesucristo.

*Jesucristo ndato'on ra to'on yó'o
xí'in nivi naño Esmirna na kándixa ña'a*

⁸ Tuku nika'an ra xí'in i, káchí ra saá:

—Taa ún noo tutu to'on yó'o ña ko'on ña nda'a ñaángel ña ndaa nivi na kándixa yi'i, ta nákutá'an na ñoo Esmirna ña kisa ká'no na Ndios: “Yi'i, káchí i xí'in nivi yó'o saá: Yi'i kúu ña xa táku nda kivi noo, ta tá kixaa kivi sondí'í, ta táku ka i. Yi'i kúu ña nixi'i, ta ñataku i, ta táku i vitin. ⁹ Yi'i xini i yukia ndeé ní yo'vi xo'vi ndó, ta xini i ndí nandá'vi kúu ndó, chi on koó ñakuíká kómí ndó. Ta saá ni, Ndios káchí ra ndí ndó'ó kúu nivi nakuíká ní. Ta xini i ndí yoo nivi na ká'an ña on vá'a xa'a ndó. Nayó'o ká'an na ñavatá, káchí na ndí miji na kúu najudío na ndíkon yichi Ndios, ta on sivi ñanda'a kúu ña ká'an na, chi nayó'o ndíkon na yichi ñanímá ndiva'a ká'no ña naní Satanás. ¹⁰ Ta ndó'ó, on kuyi'vi ndó noo ña kixaa yo'vi ní xo'vi ndó. Chi yoo nivi na kasa ndivi ña kóni ñanímá ndiva'a ká'no Satanás, ta nivi yó'o tiin na sava ndó'ó, ta taan na ndó'ó ini ve'e ka. Ña xo'vi ndó yó'o kúu ña koto ndoso ndó'ó án ndixa kandixa ka ndó yi'i, ta uxu kivi xo'vi ndó saá. Ta yi'i ká'an i xí'in ndó on sandakoo ndó yichi i, ta xí'in ña ndino'o ini ndó ná kandixa ka ndó yi'i nda kixaa kivi ña kivi ndó. Ta saá naki'in ndó ñava'a ñoyívi ñino, chi yi'i taxi i ña kutaku ndó xí'in i ndi'i saá kivi. ¹¹ Ta ndó'ó, nivi na yoo so'o, ná chikaa so'o ndó to'on yó'o ña ká'an Nímá Ndios xí'in ndi'i nivi na kándixa yi'i, na táku ku'a ní ñoo, ta nákutá'an na ña kisa ká'no na Ndios. Ndi'i nivi

na kundeé noo ndee ña on vá'a, chi on vása sandakoo na yichi i, nivi yó'o on kivi na noo Ndios, vará kivi na ta ndi'i xa'a yikí koñu na ñoyívi noo ño'o" —káchí Jesucristo.

*Jesucristo ndato'on ra to'on yó'o
xí'in nivi nañoo Pérgamo na kándixa ña'a*

¹² Ta nika'an ka ra xí'in i, káchí ra saá:

—Taa ún to'on yó'o noo tutu ña ko'on ña nda'a ñaángel ña ndaa nivi na kándixa yi'i ta nákutá'an na ñoo Pérgamo ña kisa ká'no na Ndios: “Yi'i ká'an i xí'in nivi yó'o, káchí i saá: Yi'i kúu ta ta kómí espada ña siin ní ovi saá xiiña yu'u. ¹³ Ta yi'i xíni i ndí ndó'ó táku ndó ñoo noo xa'nda chiño ñanímá ndiva'a ká'no Satanás. Ta saá ni, nda ñii kivi on vása ní-sandakoo ndó ña kándixa ndó yi'i. Nixiyo ñii tatá'an ndó taAntipas, ta xí'in ña ndino'o ini ra nika'an ra to'on ña ndaa xa'a i, ta xa'a ñayó'o xa'ni na ra ñoo ndó noo xa'nda chiño ñanímá ndiva'a ká'no Satanás. Vará xíni ndó ndí nixi'i taAntipas yó'o xa'a ña kándixa ra yi'i, ta ndó'ó on vása ní-sandakoo ndó ña kándixa ndó yi'i. ¹⁴ Vará xító i yóo ñava'a ní ké'é ndó, ta saá ni, yóo lo'o kuachi ndó noo i. Saá chi yóo nivi na nákutá'an xí'in ndó noo kisa ká'no ndó Ndios, ta nivi yó'o on xiin na sandakoo na yichi yatá, chi ké'é ka na ña on vá'a. Ñii ki'va saá ndatán ke'é taBalaam kuiya xina'a, saá ké'é nivi yó'o. taBalaam yó'o nika'an ra xí'in taBalac ndasaá kuchiño sandá'ví ra nañoo Israel. Ta saá chu'u ra nañoo Israel ña nakava na kuachi, chi xixi na ña sóko nivi noo ku'a ní ñaídolo án ñaimagen, ña on sivi Ndios ndino'o kúu. Ta chu'u ra nataa ña niki'vi na kuachi xí'in náña'a ná on sivi ñásí'í na kúu. Ta chu'u ra náña'a ña niki'vi ná kuachi xí'in ta ta on sivi yii ná kúu. ¹⁵ Ta xító i yóo inka ña on vá'a ké'é sava ndó'ó, chi on xiin ndó sandakoo ndó yichi ña on vá'a ña sáná'a nivi na ndíkon yichi taNicolás. ¹⁶ Ta xa'a ña on vá'a yó'o, xíni ñó'ó nandikó ini ndó, ta sandakoo ndó yichi on vá'a, ta

tuku ndixa kasa ndivi ndó ña kóni Ndios. Tá on xiin ndó ke'é ndó saá, ta yachi ní xaa i xí'in espada ña kéta yu'u i, ta saá saxo'vi i ndó'ó, ñivi na on xiin sandakoo yichi ña on vá'a. ¹⁷ Ta ndó'ó, ñivi na yóo so'o, ná chikaá so'o ndó to'on yó'o ña ká'an Níma Ndios xí'in ndi'i ñivi na kándixa yi'i, na táku kuá'a ní ñoo, ta nákutá'an na ña kisa ká'no na Ndios. Ndi'i ñivi na kundeé noo ndee ña on vá'a, chi on vása sandakoo na yichi i, ta taxi i ña kuxu na sita va'a ña yóo se'é. Sita va'a yó'o naní ña maná ña kee ñoyívi ñino. Ta taxi i ñii yuu yaa nda'a ñii ñii ñivi yó'o, ta noo yuu yaa yó'o ka'yi kivi na ña xaá. Ta nda ñii inka ñivi on kundaá ini na yu kúu kivi xaá ñii ñii na, chi ndasaá kuiti ñii láa mii na kundaá ini na yu kúu kivi xaá kómí na” —káchí Jesucristo.

*Jesucristo ndato'on ra to'on yó'o
xí'in ñivi ñaño Tiatira na kándixa ña'a*

¹⁸ Tuku yichi nika'an ra xí'in i, káchí ra saá:

—Taa ún noo tutu to'on yó'o ña ko'on ña nda'a ñaángel ña ndáa ñivi na kándixa yi'i ta nákutá'an na ñoo Tiatira ña kisa ká'no na Ndios: “Yi'i, taa ta ká'an xí'in ndó kúu Sa'ya Ndios, ta nduchu noo i yé'e ña ndatán yé'e ño'o xíxi. Ta ndatán yé'e kaa kuáán ñabronce, ña sakán niyakón na nduu yé'e, saá yé'e xa'a i. Ta ká'an i xí'in ndó to'on yó'o: ¹⁹ Xíni i ndi'i ñava'a kisa ndivi ndó. Xíni i ndí ndixa kí'vi ní ini ndó xíni ndó yi'i, ta kí'vi ini ndó xíni ndó natá'an ndó. Ta xíni i va'a kándixa ndó yi'i, ta va'a kisa chiño ndó noo i. Ta xíni i ndí kundeé ndó xí'in ña yo'vi xó'vi ndó, ta on vása sándakoo ndó yichi i, ta vitin kisa ndivi ndó kuá'a ní ka ñava'a noo ña si'na ke'é ndó. ²⁰ Ta saá ni, ndíso ndó kuachi chí yóo ña on vá'a xíni i ké'é ndó. Chi xíto ndó ña on vá'a ké'é ñii ña'a ñá vatá ñá yóo xí'in ndó, ta on vása sási ndó noo ñáyó'o, ni on vása ká'an ndó xí'in ñá xa'a ña on vá'a ké'é ñá. Ñáña'a yó'o ká'an ñá xa'a mii ñá ndí kúu ñá profeta ñá ká'an ndoso to'on Ndios, ta on

siví ñandaa kúu to'on ká'an ñá, chi ñá sándá'ví nivi kúu ñá. Ta ñii ki'va ndatán ñá Jezabel sándá'ví ñá nivi kuiya xina'á, saá sándá'ví ñáyó'o nivi na kúu na kisa chiño noo i vitin. Saá chi chú'u ñá nataa ña ki'vi na kuachi xí'in inka ña'a ñá on siví ñásí'í na kúu, ta chú'u ñá náña'a ña ki'vi ná kuachi xí'in inka taa ta on siví yíi ná kúu. Ta chú'u ñá nivi ña kuxu na ña nisoko inka nivi noo kua'a ní ñáidolo án ñaimagen ña on siví Ndios ndino'o kúu. ²¹ Ta yí'i, xa xindati i kua'a ní kivi xa'a ña nandikó ini ñáña'a yó'o, ta xindati i ña sandakoo ñá yichi on vá'a ndíkon ñá, ta on vása ní-xiin ñá sandakoo ñá kuachi ñá, ña kúu ña kí'vi ñá xí'in kua'a ní taa. ²² Ñakán taxi i ña kukomí ñáyó'o ñii kue'e ndeé, ta xa'a kue'e yó'o nakava ñá noo xito ñá. Ta nivi na ndíkon yichi ñá, ta ñii ki'va ké'é na ña on vá'a yó'o, tá on xijn nayó'o nandikó ini na, ni on xijn na sandakoo na ña on vá'a ké'é na, ta yí'i saxo'vi ní i nivi yó'o. ²³ Ta nivi na kúu sa'ya ñáyó'o, yí'i taxi i ña takué'e na nda kivi na. Ta saá ndi'i nivi na kándixa yí'i ta nákutá'an na kisa ká'no na Ndios, kundaa ini nayó'o ndí yí'i kúu taa ta xini va'a ndasaá yóo ini nivi xí'in ndasaá yóo ña xani siní na. Ta saá cha'vi i ñii ñii nivi ndatán yóo ña va'a án ña on vá'a ké'é na. ²⁴ Ta yóo inka to'on ká'an i xí'in ndó'ó nañoo Tiatira, ndó'ó na kúu nivi na on vása kándixa ña on vá'a ña saná'a ñáña'a vatá yó'o, ni on vása ní-xiin ndó sakuá'a ndó ñandíchi vatá ña ñó'o se'é, ña káku níma ñandiva'a ká'no Satanás. Ká'an i xí'in ndó'ó, nivi na ndixa kándixa yí'i ndí on koó ka inka chiño yo'vi taxi i kasa ndivi ndó. ²⁵ Ta ndasaá kuiti ñáyó'o xini ñó'ó ké'é ndó: On sandakoo ndó yichi i, ta kándixa ka ndó yí'i anda kixaa kivi ndikó i. ²⁶ Ndi'i nivi na kundee noo ndee ña on vá'a, chi on vása sandakoo na yichi i, ta kisa ndivi na ña kóni i ndi'i saá kivi, ta saá taxi i nda'a nivi yó'o ndayí ña ka'nda chiño na noo ndi'i nivi na ndóo ndi'i saá ñoyívi. ²⁷ Ndatán yóo ndayí

ña taxi Yivá i Ndios nda'a i, saá koo ndayí ña taxi i nda'a nivi yó'o ña ka'nda chiño na noo nivi ndi'i saá ñoo. Ta taxi i nda'a na ñii kaa ña yóo ndatán yóo yiton káni, ta xí'in kaa yó'o ndeé ní ka'nda chiño na noo nivi. Ta ndatán kaa yó'o kómí ña ndee ña sakuáchi válí ña kisi ño'o, saá koo ndee ña kukomí nivi yó'o ña sandi'i xa'a na nivi na on xiin sandakoo yichi ña on vá'a. ²⁸ Ta yi'i, ndatán yóo kimi náye'e xitaan saá yóo yi'i, ta ndi'i saá kivi yóo i xí'in ñii ñii nivi yó'o na on vása ní-sandakoo na yichi i. ²⁹ Ta ndó'ó, nivi na yóo so'o, ná chikaa so'o ndó to'on yó'o ña ká'an Níma Ndios xí'in ndi'i nivi na kándixa yi'i, na táku kua'a ñoo ta nákutá'an na ña kisa ká'no na Ndios” —káchí Jesucristo.

3

*Jesucristo ndato'on ra to'on yó'o
xí'in nivi naño Sardis na kándixa ña'a*

¹ Saá tuku nika'an ra xí'in i, káchí ra saá:

—Taa ún noo tutu to'on yó'o ná ko'on ña nda'a ñaáangel ña ndaa nivi na kándixa yi'i ta nákutá'an na ñoo Sardis ña kisa ká'no na Ndios: “Yi'i kúu i taa ta kómí uxa níma Ndios, ta ní'i i uxa kimi yé'e. Xíni i ndasaá yóo ndi'i ña ke'é ndó. Vará inká nivi ká'an na xa'a ndó kúu ndó nivi na va'a táku, chi yóo kua'a ní chiño va'a ke'é ndó, ta yi'i ká'an i xí'in ndó ndí yóo ndó ndatán yóo nivi na nixi'i noo yi'i, chi on vása ndixa ndino'o ini ndó ndíkõn ndó Ndios. ² ¡Nakáxín va'a ini ndó!, ta chikaa ndó ndee, ta xí'in ña ndino'o ini ndó kundikõn ndó Ndios, ta xí'in ndino'o ini ndó kasa ndivi ndó ñava'a ña kóni Ndios. Chi xini i ndí chiño ña ke'é ndó, kúmani ka ña, saá chi on ta'an ke'é ndó ñava'a ndatán kóni Ndios. ³ Naká'an ndó xa'a ña sakuá'á ndó kivi sakán kixá'á ndó kándixa ndó yi'i. Nandikó ini ndó ta ko'on ndó yichi Ndios. Tá on vása chikaa so'o ndó to'on ká'an i xí'in ndó,

ta saá ñii kama kixaa i ñoo ndó. Ndatán kixaa taku'ná, kivi on vása ndáti ndó, saá kixaa i ta kasa nani i xa'a kuachi ndó. ⁴ Ta saá ni, yoo sava ndó'ó ñaño Sardis na ndixa kándixa yi'i, ta va'a kisa ndivi ndó chiño ñoo Ndios, ta on vása ké'é ndó ña on vá'a. Ta yoo ndó ndatán yoo nivi na nda lo'o on vása ní-kukini tikoto yaa ndíxin na. Ñoyívi ñino kukomí ndó ndayí ña kaka ndó xí'in i ta kundixin ndó tikoto yaa, chi ñayó'o kúu ya'vi ndó xa'a ña ké'é ndó ña kóni Ndios. ⁵ Ndi'i nivi na kundeé ñoo ndee ña on vá'a, nayó'o kundixin na tikoto yaa ñoyívi ñino, ta on kindaa i kivi na ñoo tutu yi, ñoo xa ka'yi i kivi nivi na kutaku xí'in i ndi'i saá kivi. Ta xa'a nivi yó'o, yi'i ka'an ndoso i ñoo Ndios ta ka'an ndoso i ñoo ndi'i naángel, ka'an i, kachí i saá: Nivi yó'o kúu na kutaku xí'in yi'i, kachí i xa'a na. ⁶ Ta ndó'ó, nivi na yoo so'o, ná chikaa so'o ndó to'on yó'o ña ka'an Níma Ndios xí'in ndi'i nivi na kándixa yi'i, na taku kua'a ní ñoo, ta nákutá'an na ña kisa ká'no na Ndios” —kachí Jesucristo.

*Jesucristo ndato'on ra to'on yó'o
xí'in nivi ñaño Filadelfia na kándixa ña'a*

⁷ Tuku ñika'an ra xí'in i, kachí ra saá:

—Taa ún ñoo tutu to'on yó'o ko'on ña nda'a ñaángel ña ndaa nivi na kándixa yi'i ta nákutá'an na ñoo Filadelfia ña kisa ká'no na Ndios: “Yi'i, taa ta ká'an xí'in ndó, kúu Taa taYii taNdaa ndixa. Yi'i kómí i llave ña xikomí tarey David ña nakoná yé'é ña ki'vi nivi ñoo Jerusalén. Ta yé'é ña nakoná i, nda ñii nivi on kuchiño na nakasi na yé'é yó'o. Ta yé'é ña nakasi i, nda ñii nivi on kuchiño na nakoná na yé'é yó'o. ⁸ Yi'i xini i ndi'i ñava'a kisa ndivi ndó. Ta ñoo ndó'ó xa nakoná i yé'é, ta nda ñii nivi on kuchiño na nakasi na yé'é yó'o. Yi'i xini i ndi' ndó'ó on vása kómí ndó kua'a ní ndee, ta saá ni, ndino'o ní ini ndó chikaa so'o ndó to'on i, ta on vása ká'an ndó on xini ndó yi'i. ⁹ Ta kóni i

ña kundaa ini ndó yu kúu ña ke'é i xí'in nivi na on vá'a na kisa ndivi ña sáná'a ñanímá ndiva'a ká'no Satanás. Navatá kúu nivi yó'o chi ká'an na ndí kúu na najudío na ndíkõn yichí Ndios, ta on sivi ñandaa kúu ña ká'an na. Ta saá ñii kivi ña vaxi, yi'i ke'é i xí'in nivi na vatá yó'o ña kuxítí na noo ndó'ó, ta saá nivi yó'o kundaa ini na ndí kí'vi ní ini i xíni i ndó'ó. ¹⁰ Xa xa'nda chiño i noo ndó ndí kündeé ndó xí'in ñayo'vi ta on sandakoo ndó yichí i, ta ndó'ó, ndixa xa kisa ndivi ndó to'on yó'o. Ta saá yi'i kundaa i ndó'ó noo ñayo'vi ní vaxi ña koto ndoso ndi'i nivi na táku ñoyívi noo ño'o. ¹¹ Kóni i ña kundaa ini ndó ndí yachí ní ndikó i. Ta xa'a ñayo'ó on sandakoo ndó yichí i ta ná kandixa ka ndó yi'i anda kixaa kivi ndikó i. Tá on ke'é ndó saá, ta inká nivi na on vása sándakoo ña kándixa na Ndios, nayó'o kuu na nivi na naki'in ñava'a ñoyívi ñino, ta ndó'ó on naki'in ndó ñava'a yó'o. ¹² Ndi'i nivi na kündeé noo ndee ña on vá'a, chi on vása sandakoo na yichí i, ta yi'i cha'vi i na xí'in ñava'a, chi ke'é i ña nduu na nivi na xíni ñó'ó ní ve'e ño'o Ndios ñoyívi ñino. Ndatán xíni ñó'ó tón si'in tón veé ní ndíso ñii ve'e ká'no, saá koni ñó'ó na. Ta ndi'i saá kivi kutaku yatin na xí'in Ndios, ta nda ñii kivi on kee na ve'e ra. Ta ñii ñii na, ka'yi i na xí'in kivi Ndios, ta taká'no kisa to'ó i, ta ka'yi i na xí'in kivi ñoo Jerusalén ña xaá, ña kúu ñoo Ndios ña kixi ñoyívi ñino, ta kixaa ña ñoyívi noo ño'o. Saá tuku ka'yi i na xí'in kivi mij i ña xaá. ¹³ Ta ndó'ó, nivi na yóo so'o, ná chikaa so'o ndó to'on yó'o ña ká'an Nímá Ndios xí'in ndi'i nivi na kándixa yi'i, na táku kua'a ní ñoo, ta nákutá'an na ña kisa ká'no na Ndios” —káchí Jesucristo.

*Jesucristo ndato'on ra to'on yó'o
xí'in nivi ñaño Laodicea na kándixa ña'a*

¹⁴ Saá tuku nika'an ra xí'in i, káchí ra saá:

—Taa ún noo tutu to'on yó'o ña ko'on ña nda'a ñaángel ña ndaa ñivi na kándixa yí'i ta nákutá'an na ñoo Laodicea ña kisa ká'no na Ndios: “Yí'i, taa ta ká'an xí'in ndó, naní i Ñandaa Ndixa, chi taa ta ká'an ñandaa ndixa kúu i, ta xí'in yí'i Ndios kisa va'a ra ndi'i ña yóo ñoyívi noo ño'o xí'in ndi'i ña yóo ñoyívi ñino. ¹⁵ Ta yí'i xíni i ndi'i chiño kélé ndó. Ta xíni i ndí ndó'ó on vása va'a kélé ndó, chi on vása yóo ndó ndatán yóo takuí ñi'ní, ta ni on vása yóo ndó ndatán yóo takuí vixin. ¡Va'a ní ka, níkuu, táná koo ndó ndatán yóo takuí ñi'ní án takuí vixin!* ¹⁶ Ta vitin ndó'ó, ndatán yóo takuí ñindiko, tá on vása yasin ka, saá yóo ndó noo i. Ta on vása yóo ndó ndatán yóo takuí vixin, ni ndatán yóo takuí ñi'ní. Ta xa'a ña yóo ndó saá, nduxan i ndó'ó yu'u i. ¹⁷ Ndó'ó ká'an ndó kúu ndó ñivi nakuíká ní, ta ká'an ndó ndí xí'in ndee mji ndó ndukuíká ní ndó, ta on vása kisa maní ka nda ñii ña xíni ñó'ó nda'a ndó, káchí mji ndó. Ta on vása kúndaa ini ndó ndí kúu ndó ñivi nandá'ví na'á, ñivi na nda lo'o on koó ña xíni ñó'ó kómí, ñivi na yálá vichí, ñivi nakuáá nduchú noo kúu ndó. ¹⁸ Ñakán kía yí'i ká'an i xí'in ndó ná sata ndó ñaoro noo i, oro ña kúu nina mji ndino'o, oro ña xa'mi na xí'in ño'o xíxi ña ndundii ndi'i mji ña. Ta saá nduu ndó ñivi nakuíká ndino'o. Ta ká'an i xí'in ndó ná sata ndó noo i tikoto yaa kundixin ndó ña nakasi ndó ñayálá ndó ña on kuka'an ka noo ndó. Ta ká'an i xí'in ndó ná sata ndó noo i tatan ña chikaa ndó nduchú noo ndó ña kuchiño va'a koto ndó. ¹⁹ Saá ká'an i xí'in ndó chi to'on yo'vi ká'an i xí'in ndi'i ñivi na kúu na kí'vi ní ini i xíni i, ta táxi i ña xo'vi nayó'o xa'a ña nandikó ini na ta ko'on na yichi va'a. Ta vitin ndó'ó, xíni ñó'ó nandikó ini ndó noo ña on vá'a kélé ndó, ta sandakoo ndó ña. Ta xí'in ña ndino'o ini ndó kundikon ndó Ndios.

* 3:15 Takuí ñi'ní kúu ña xíni ñó'ó yó ña chindeé yó ñivi na ndee ndó'o, ta takuí vixin kúu táva'a ko'o yó.

²⁰ ¡Koto ndó! Yí'i kúu ɬaa ɬa ñíndichi yé'é ndó, ta kána i ndó'ó. Ta ndó'ó, tá xini so'o ndó ña kána i ndó'ó, ta nakoná ndó yé'é, ta ka'an ndó xí'in i kivi i ini ve'e ndó, ta saá yi'i kivi i, ta kuxu i xí'in ndó, ta ndó'ó kuxu ndó xí'in i. ²¹ Ndi'i nivi na kundeé noo ndee ña on vá'a, chi on vása sandakoo na yichi i, ta yi'i taxi i ña koo na xí'in i ñoyívi nino ña ka'nda chiño na xí'in i. Saá chi yi'i xa kundeé i noo ndee ña on vá'a, ta Yivá i Ndios taxi ra nda'a i táyi yii tón to'ó ká'no ñoyívi nino noo yóo i xá'nda chiño i xí'in ra. ²² Ndó'ó, nivi na yóo so'o, ná chikaa so'o ndó to'on yó'o ña ká'an Níma Ndios xí'in ndi'i nivi na kándixa yi'i, na táku kuá'a ní ñoo, ta nákutá'an na kisa ká'no na Ndios" —káchí Jesucristo.

4

*To'on yó'o ká'an xa'a
ndasaá kisa ká'no na Ndios ñoyívi nino*

¹ Tá ndi'i nika'an Jesucristo ñayó'o, ta xini i ñii yé'é nóná ña ñoyívi nino, ta xini so'o i mii tuku ndusu ña si'na xini so'o i tá noo, ña yóo ndatán yóo ndusu tón trompeta, ta kixi to'on nika'an ña xí'in i, káchí ña saá:

—Na'a, ndaa ún nino yó'o, ta saná'a i yó'ó ña kundivi kivi vaxi —káchí ña xí'in i.

² Ta xandikon mií saá Níma Ndios kixaa ña noo i, ta sakundixin níi mii ña yi'i, ta xa'a ñayó'o nativi noo i xini i ñii táyi yii tón to'ó ká'no ñoyívi nino, ta xini i ña yóo noo táyi yó'o. ³ Yé'e ndi'i mii ña ndatán yé'e táxa yuu livi ña naní jaspe án diamante. Ta ñii saá tuku yé'e táxa ña ndatán yóo yuu livi ña kuá'a ña naní cornalina án rubí. Ta xini i ñii ñakuá'nkú, xino nduu ña táyi yii tón to'ó ká'no yó'o. Ñakuá'nkú yó'o yé'e táxa ña ndatán yé'e táxa yuu livi ña kuí, ña naní esmeralda. ⁴ Ta noo yóo táyi yii tón to'ó ká'no yó'o xino nduu oko komi táyi tón ná'no tón

to'ó, noo ndoo oko komi nataa xikua'a na kómí ndayí. Ta naxikua'a yó'o ndixin na nina tikoto yaa, ta sini nii nii nayó'o kánóo nii corona ñaoro. ⁵ Ta noo táyi yii tón to'ó ká'no ñíndichi ma'ño nayó'o, kee kua'a ní ña yé'e nátaxa, ta mii yó'o káku ña ní'i ndá'yi savi. Ta mii yó'o vaxi ña ndeé ní síso ní'i. Ndatán ní'i síso ká'an kua'a ní nivi, saá vaxi ña. Yatin noo yoo táyi yii tón to'ó ká'no yíta uxá ño'o xíxi, ta uxá ño'o xíxi yó'o ká'an ña xa'a ña kúu uxá níma Ndios. ⁶ Ta saá tuku yatin noo ñíndichi tón táyi yii tón to'ó ká'no, yoo nii xiiña ña káa ndatán káa yoso ndíka, ta ndatán káa noo takuií mini saá káa noo ña, chi yoso yó'o yé'e ña ndatán yé'e yuyu yé'e ña tívi xító yó nda inka tá'vi sata ña.

Ta yatin ní noo ñíndichi táyi yii tón to'ó ká'no xino nduu komi ñatáku. Ta komi ñatáku yó'o, nina nduchu noo yoo ndi'i xiiña ña, ña kúu kándíka ña xí'in sata ña. ⁷ Ta nii nii ña komi táku yó'o, síin ní ná'a nii nii ña. Ta ñanoó táku yó'o, ndatán káa tíleón, saá káa ña. Ta ñaovi táku, ndatán káa tísiindiki chée, saá káa ña. Ta ñauni táku, ndatán káa noo taa, saá káa noo ña. Ta ñakomi táku, ndatán yoo tasin tí ndáchí, saá yoo ña. ⁸ Ta nii nii ña komi táku yó'o kómí ña iño ndixin ña. Ta ndi'i saá xiiña mii ña, tãnda nii nii ndixin ña, nina nduchu noo kúu ña. Ta ndi'i saá ndiví ñoó, ña komi táku yó'o kása ká'no ña Ndios, ta nda lo'o on vása xíkuiin ña ká'an ña to'on yó'o, káchí ña saá:

¡Taa yii, taa yii, taa yii kúu Ndios!

¡Taa ta kómí ndi'i ndeé kúu Ndios!

Ndios kúu taa ta xa táku nda kivi noó,

ta táku ra vitin, ta táku ra ndi'i saá kivi ña vaxi,
káchí ña komi táku, ká'an ña xí'in Ndios.

⁹ Ña komi táku yó'o on vása sándakoo ña kása ká'no ña Ndios, ta kása to'ó ní ña ra, ta ká'an ña xí'in ra: “Táxa'vi ní ún, Ndios, yó'ó kúu ún taa ta yoo noo táyi yii tón to'ó

ká'no, ta yó'ó kúu ún t̄a t̄a xa táku nd̄a kivi noó, ta táku ún vitin, ta táku k̄a ún ndi'i saá kivi ña vaxi", káchí ña k̄omi táku. ¹⁰ Ta ñii ñii yichi ña k̄omi táku yó'o ká'an ña to'on ña kisa ká'no ña Ndios, ta na ok̄o k̄omi nataa xikua'a na ndóo yatin, kúxítí na ta kisa ká'no na Ndios, t̄a t̄a yóo noo táyi yii tón to'ó, ta kúu ra t̄a t̄a táku ndi'i saá kivi. Ta s̄ini ñii ñii naxikua'a yó'o kánóo ñii corona ñaoro, ta tíin na corona ña kánóo s̄ini na, ta chíso na ña noo Ndios, t̄a yóo noo táyi yii tón to'ó ká'no, ta ká'an na xí'in Ndios, káchí na saá:

¹¹ Tata Ndios, ñii laá yó'ó kúu T̄a t̄a Ká'no noo yó, ta ñii laá m̄i ún kúu t̄a ndáya'ví naki'in ndi'i ñato'ó xí'in ndi'i ndee va'a, chi ñii laá yó'ó kúu t̄a t̄a kisa va'a ndi'i ña yóo ndi'i saá ñoyívi.

Ndatán ch̄itóni m̄i ún saá kisa va'a ún ña, ta saá yóo ña, ká'an naxikua'a xí'in Ndios t̄a yóo noo táyi yii tón to'ó ká'no.

5

To'on yó'o ká'an xa'a ña x̄ini t̄a Juan ñii tutu ña ñit̄ivi ndaa

¹ Ta saá x̄ini i ñii nomi tutu ña ñit̄ivi ndaa, ña yóo nda'a kua'á t̄a t̄a yóo noo táyi yii tón to'ó ká'no. Ta ndi'i noo tutu yó'o, ta ndi'i s̄ata ña, kómí ña kua'a ní to'on ña ñika'yi. Ta ña ñii nomi tutu yó'o, ux̄a xiiña ndás̄i ña xí'in ñim̄a kisin válí. ² Ta x̄ini i ñii ñaángel ña kómí ndayí ká'no, ta xí'in ndi'i ndee ña ñika'an ña, ñinda'ka to'on ña, káchí ña saá:

—¿Yu kúu t̄a t̄a ká'no t̄a kómí ndayí nakoná ra ñii ñii ña ñim̄a kisin ndás̄i tutu yó'o? —káchí ñaángel.

³ Ta on k̄oó nd̄a ñii na ní-kuchiño nakoná tutu yó'o, ni nd̄a ñii na ní-kuchiño koto na ña ñika'yi noo ña. On k̄oó nayó'o, ni ndi'i saá ñoyívi, ni t̄ixin ño'o, on k̄oó nd̄a ñii na ní-kuchiño. ⁴ Ta saá k̄uchuchú ní ini i, ta x̄aku ní i, chi on

koó nda ñii na kómí ndayí ña nakoná na tutu yó'o, ni on koó na kómí ndayí koto na ña ñika'yí noo tutu yó'o. ⁵ Ta ñii ña tatar'an na oko komi naxikua'a na yoo yó'o ñika'an ra xí'in i:

—On kuaku ní ka ún chi yó'o yoo ña ña ñaní “Tí León tí xá'nda chiño noo ñaño Judá”, ta tayó'o kómí ra inka kivi ra ñaní ra “Sa'ya ñani síkuá tarey David.”* Ta tayó'o xa kündeé ra noo ñandiva'a ká'no, ñakán kómí ra ndayí ña nakoná ra ñii ñii noo ndási xí'in ñima kisin ña ndási uxa xiiña nomi tutu yó'o —káchí ra xí'in i.

⁶ Ta saá xini i ñii Ndikachi,† ñíndichi rí yatin siin táyi yii tón to'ó ká'no. Táyi yó'o ñíndichi nó ma'ño komi ñatáku xí'in na oko komi nataa naxikua'a. Ta Ndikachi yó'o ná'a rí ndatán ná'a tí ñixi'i nisoko ñivi noo Ndios. Uxa kúu ndiki rí, ta uxa kúu nduchú noo rí. Ta uxa nduchú noo rí kúu ña kóni kachí xa'a uxa níma Ndios ña xa ti'ví ra kuá'an ña ndi'i saá ñoo ñoyívi yó'o. ⁷ Ta Ndikachi yó'o ñixaa rí noo Taa taKá'no, ta yoo noo táyi yii tón to'ó ká'no, ta tíyó'o k'i'in rí nomi tutu ña yoo nda'a kua'a ra. ⁸ Tá k'i'in rí nomi tutu yó'o, ta ña komi táku xí'in ndi'i na oko komi nataa xikua'a xikuxítí ndi'i na noo Ndikachi yó'o. Ñii ñii na ní'i na ñii tón arpa, ta ñii ñii na ní'i na ñii ko'o ñi'ma ñaoro noo ñó'o xuxa va'a ña támi ní xá'an. Ta ñi'ma xuxa va'a ká'an ña xa'a to'on ña ká'an ñivi nayii xí'in Ndios. ⁹ Ta saá ña komi táku xí'in ndi'i na oko komi nataa naxikua'a xita na yaa yii ña xaá ña kisa ká'no na Ndikachi xí'in to'on yó'o: Yó'ó kómí ún ndayí tiin ún nomi tutu yó'o.

Yó'ó kómí ún ndayí ña nakoná ún ña ndási tutu yó'o.

Saá chi nisoko xí'in mii ún noo Ndios,
ta satakue'e na yó'ó, ta ñixi'i ún.

* 5:5 Ovi kivi yó'o ká'an ña xa'a Jesucristo. † 5:6 Ndikachi yó'o kóni kachí ña xa'a Jesucristo, chi ndatán yoo ndikachi lo'o ña nisoko ñivi noo Ndios xina'a, xa'a ña kasa ká'no ini ra xa'a kuachi na, saá yoo Jesucristo.

Ta xí'in nij ún ña nixita, cha'vi ún xa'a kuachi ndi'i nivi,
ña kuchiño na nduu na sa'ya Ndios.

Nivi na cha'vi ún xa'a, kúu na kixi ndi'i saá ñoo válí án ñoo
ná'no ndi'i saá xiiña noo ño'o.

Ta kúu na ndi'i saá noo nivi ñoyívi, ta ká'an na ndi'i saá
noo to'on.

¹⁰ Ta taxi ún nda'a nayó'o ndayí ña ka'nda chiño na
xí'in ún noo ndi'i ña yóo,

ta ke'é ún xí'in na ña nduu na sutu yij, ta kísa chiño na noo
Ndios.

Ta nayó'o ka'nda chiño na noo ndi'i nivi xí'in ndi'i ña yóo
ñoyívi noo ño'o,

káchí na xíta na yaa yij ña kísa ká'no na Ndikachi.

¹¹ Ta xini i, ta xini so'o i ñii síso ká'an ku'a ní naángel,
nayó'o yá'a ku'a ní millón kúu na. Ta xino nduu ndi'i na
táyí yij tón to'ó ká'no xí'in komí ñatáku, ta xí'in oko komí
nataa naxiku'a, ¹² ta ndeé ní ká'an naángel, káchí na saá:

Ndikachi tí nisoko xí'in mij noo Ndios

kómí rí ndayí ka'nda chiño rí noo ndi'i nivi xí'in ndi'i ña
yóo,

ta kómí rí ndayí ña naki'in rí ndi'i ñakuíká xí'in ndi'i
ñandíchí ndino'o,

ta kómí rí ndayí ña naki'in rí ndi'i ndeé ká'no,

ta kómí rí ndayí ña naki'in rí ndi'i ñato'ó ká'no,

ta kómí rí ndayí ña kanóo síkón ní ñato'ó rí,

ta kómí rí ndayí ña kasa ká'no yó rí xí'in ndi'i mij yó,

chi ña ndixa va'a kúu ña naki'in rí ndi'i ñava'a saá,

káchí naángel, ká'an na to'on ña kísa ká'no na Ndikachi.

¹³ Ta saá xini so'o i ndí ndi'i ña kísa va'a Ndios kixá'á ña
kísa ká'no ña Ndios, ta kísa ká'no ña Ndikachi yó'o. Ndi'i
ñayó'o ña ke'é Ndios kúu ndi'i ña táku án ña yóo ñoyívi
noo ño'o, xí'in ndi'i ña táku án ña yóo ñoyívi nino, xí'in
ndi'i ña táku án ña yóo tixin ño'o, xí'in ndi'i ña táku án

ña yóo tixin takuí m̄ini, ta ndi'i ñayó'o ká'an ña, káchí ña saá:

Ná kasa ká'no yó Taa taKá'no ta yóo noo táyi yii tón to'ó ká'no,

ta ná kasa ká'no yó Ndikachi tí yóo xí'in ra.

Ná naki'in na ndi'i ñato'ó ká'no.

Ná kanóo va'a ñato'ó na.

Ná naki'in na ndi'i ndee ká'no,

ta ná naki'in na ndi'i ñava'a yó'o ndi'i saá kivi vaxi. Saá ná koo ña,

káchí ndi'i ña kisa va'a Ndios.

¹⁴ Ta ña komi táku ña yóo xino nduu táyi yii tón to'ó ká'no nika'an ña, káchí ña saá:

—Saá ná koo ña —káchí ña.

Ta na oko komi taa naxikua'a na yóo xino nduu táyi yii tón to'ó ká'no, xikuxítí na nda noo ño'o, ña kisa ká'no na Ndios, ta kisa ká'no na Ndikachi.

6

To'on yó'o ká'an xa'a uxá ñima kisin ña ndási nomi tutu

¹ Ta xini i Ndikachi ñakoná rí ñii ñima kisin ña kúu ñanoó ña ndási nomi tutu. Ta saá ñii ñatáku ñatá'an ña komi táku, xí'in ndi'i ndee ña nika'an ña, ndatán ndá'yi savi saá nika'an ña xini so'o i, ta nika'an ña, káchí ña saá:

—¡Na'a, kixi ún ta koto ún! —káchí ña.

² Ta saá nixaá i ta xito i, ta xini i keta ñii kuáyí, tí yaa kúu rí, ta taa ta yóso rí ní'i ra ñii kuxun ña xa yóo ti'va. Ta naki'in ra ñii corona ña kanóo siní ra. Ta kúu ra taká'no ta xa kundedé noo kua'a ní nivi na sáa ini xini ña'á, ta kee ra kua'an ra ña kani tá'an ra xí'in ndi'i inká nivi na sáa ini xini ña'á, ña kundedé ra noo na.

³ Ta saá Ndikachi ñakoná tuku rí ñima kisin ña kúu ñaovi, ta inká ñatáku ñatá'an ña komi táku nika'an ña, káchí ña saá:

—¡Na'a, kixi ún ta koto ún! —káchí ña.

⁴ Ta nixaa i ta xito i, ta xini i keta inka tikuáyí, tí kuá'á kúu rí. Ta taa ta yóso rí naki'in ra ñii espada, ta naki'in ra ndayí ña sandi'i ra xa'a ña va'a ndóo nivi xí'in natá'an na ñoyívi noo ño'o yó'o. Ta xí'in ñayó'o nivi kixá'á na ka'ni tá'an na.

⁵ Ta Ndikachi nakoná tuku rí inka ñi^{ma} kisín ña kúu ñauni, ta xini so'o i inka ñatáku ñatá'an ña komi, ta nika'an ña, káchí ña saá:

—¡Na'a, kixi ún ta koto ún! —káchí ña.

Ta nixaa i ta xito i, ta xini i keta ñii kuáyí, tí toón kúu rí, ta nda'a taa ta yóso rí kánóo ñii kaa ña cho'on ki'va na ndasaá veé ñakía'vi. ⁶ Ta saá xini so'o i to'on ña nika'an, ta kixi to'on yó'o ma'ño komi ñatáku ña yóo yatin noo yóo táyi yii tón to'ó ká'no. Ta nika'an ndoso ña noo nivi, nika'an ña, káchí ña saá:

—Xa ndaa ní ya'vi trigo xí'in cebada vitin. Ndatán yóo ya'vi ña chá'vi na ñii taa ta kisa chiño ñii kivi, saá cha'vi ndó xa'a ñii kilo trigo án uni kilo cebada.* Ta koto va'a ndó, ta on sativí ndó ña aceite, ni on sativí ndó nduta vino tíuva —saá nika'an to'on xini so'o i.

⁷ Ta nakoná Ndikachi inka ñi^{ma} kisín ña kúu ña^{kom}i, ta xini so'o i nika'an inka ñatáku ñatá'an ña komi, káchí ña saá:

—¡Na'a, kixi ún ta koto ún!

⁸ Ta nixaa i ta xito i, ta xini i keta inka kuáyí, tí kuáán kóni kúu rí. Ndatán káa tí ndeé ndó'o saá yóo rí. Ta taa ta yóso rí nani ra “Ndee ña xá'ni nivi.” Ta inka taa ta ndíkon vaxi sata tayó'o nani ra “Hades” ña ká'an xa'a xiiña noo xá'nda chiño ndeé yó'o ña xá'ni nivi. Ta ovi na saá naki'in na ndayí ña ka'ni na ñii tá'ví nivi noo ña komi tá'ví nivi na kúu ndi'i nivi na táku ñoyívi noo ño'o. Chi ovi na saá kómí na ndayí ña ka'ni na nivi yó'o xí'in espada siin, án ka'ni

* 6:6 Ñii denario kúu si'ún ña kúu ya'vi ñii taa ta kisa chiño ñii kivi.

na nivi xí'in soko, án ka'ni ña'á na xí'in ndi'i noo kue'e, án taxi na ndayí nda'a tikití títukú ña ka'ni rí nivi yó'o.

⁹ Ta Ndikachi nakoná tuku rí inka ñima kisín ña kúu ñao'on. Ta saá xito i, ta xini i ñíndichi ñii nama yii noo nandoso ña sóko noo Ndios, ta xa'a nama yii yó'o ña yóo ñoyívi ñino, ndóo ndi'i níma nivi na kúu na nixi'i xa'a ña ñika'an ndoso na to'on Ndios. Nixa'ni na nayó'o xa'a ña on vása ní-sandakoo na yichi Ndios ta xa'a ña ndakuiin na xa'a ñandaa. ¹⁰ Ta níma na nixi'i yó'o, xí'in ndi'i ndee na ñika'an na, káchí na saá:

—Tata Yivá yó Ndios, ta xá'nda chiño noo ndi'i ña yóo, ta yó'o kúu ta tayii, ta ta ndixa kisa ndivi ñandaa, ¿ndasaá ka kivi kundati ndi ña kixa kivi ña kasa nani ún xí'in nivi xa'a kuachi ña xa'ni na ndi'i? ¿Anda ama taxi ún ña cha'vi nivi xa'a ña xa'ni na ndi'i? —káchí na, ká'an na xí'in Ndios.

¹¹ Ta ñii ñii nayó'o ñaki'in na tikoto yaa nda'a Ndios, ta Ndios ñika'an ra xí'in na:

—Lo'o ka kivi kundati ndó, chi xini ñó'ó tondaa ña ka'ni na ndi'i ñañani ndó án náki'va ndó, na kúu na chitóni ka'ni na xa'a ña kisa chiño na noo i, ndatán kisa chiño ndó'ó noo i —káchí Ndios xí'in na.

¹² Ta saá nakoná tuku Ndikachi ñima kisín ña kúu ñaiño. Ta xito i, ta xini i ña ndee ní ñitaan, ta ño'o ká'no ña yé'e ndivi, on vása ní-ndii ka ña, ta kúnaa ndi'i noo ña. Ndatán yóo tikoto toón ní ña ndixin nivi na yóo xáku noo nivi nixi'i, saá toón kindoo ño'o ká'no yó'o. Ta tíyoo tí yé'e ñoó naa, nduu kuá'á ndi'i rí. Ndatán yóo ñii kuá'á ní, saá kindoo kuá'á tíyoo. ¹³ Ta tíkimi tí yóo ñoyívi ñino, ndee ní kixá'á kóyo rí. Kee rí nda ñoyívi ñino ta kóyo rí nda noo ño'o. Kóyo rí ndatán kóyo tiku'i nda'a tón yiton síkón ní, kivi ndee ní káni tachi tón yiton yó'o. ¹⁴ Ta saá ñoyívi ñino kixá'á ña nátivi ndaa mii ña, ndatán nátivi ndaa nivi ñii yivi ñoo ña koo va'a ña. Saá chi ñoyívi ñino kixá'á ku'a'an

ndañó'ó ña, ta on vása tívi ka ña. Ta Ndios nasama ra ndi'i yuku síkón, ta nasama ra ndi'i xiiña ña naní isla, ña xikuu ño'o yichí, ta xino nduu takuí mīni ña. Ta on vása yóo ka ndi'i yuku síkón, ni on vása yóo ka ndi'i ño'o yichí ña kúu isla noo nixiyo ña si'na. ¹⁵ Ta ndi'i saá noo nivi ñoyívi noo ño'o kee na kua'an na noo yóo yuku ña ndukú na noo yóo kavua án tixin yuu ná'no ña kuchiño ko'on se'é na. Nanivi yó'o kúu narey ná'no na kómí ndayí xá'nda chiño noo ndi'i nivi, ta kua'an inká nataa ná'no na xá'nda chiño noo natropa. Ta ñii ki'va saá kua'an ndi'i nivi nakuiká xí'in ndi'i namozo na on vása kómí ndayí sandakoo na ña kisa chiño na noo napatrón na, ta ñii saá kua'an nivi na kómí ndayí nakaxin chiño ña kasa chiño mīi na. ¹⁶ Ndi'i nivi yó'o kua'an na ndukú na noo kuchiño ko'on se'é na, ta nika'an na xí'in yuku síkón, ta nika'an na xí'in yuu kavua ná'no, káchí na saá:

—Va'a ka kama koyo ndó sata ndi, ta chise'é ndó ndi'i noo taa ta yóo noo táyi yīi tón to'ó ká'no. Ta chise'é ndó ndi'i noo ña sáa ní ini Ndikachi xini rí ndi'i, chi kóni rí saxo'vi rí ndi'i xa'a kuachi ndi. ¹⁷ Saá chi vitin kixaa kivi Ndios xí'in Ndikachi ña saxo'vi na ndi'i nivi xa'a kuachi na. Ta nda ñii nivi on kuchiño na kundeé na noo ñayó'o —nika'an na.

7

To'on yó'o ká'an ña xa'a nivi na kómí sello Ndios ta'ya na

¹ Tá ndi'i niya'a ñayó'o, ta saá xini i komi naángel yíta na ñii ñii komi xiiña ñoyívi: ñii ñaángel ñíndichi chí noo kána ño'o, inká ñaángel ñíndichi noo kua'an ketá ño'o, inká ñaángel ñíndichi chí norte, ta inká ñaángel ñíndichi chí sur. Ta naángel yó'o sási na tachí ña on kani ña takuí mīni, ni on kani ña noo ño'o yichí, ni on kani ña tón yiton.

² Saá chi komi saá naángel yó'o xa naki'in na ndayí nda'a

Ndios ña sativí na ño'ò ñoyívi, ta kómí na ndayí sativí na takuí mīni. Ta saá xini i inka ñaángel keta ña chí noo kána ño'ò, ta ñaángel yó'ò ní'i ña sello Ndios, ta tatakú ndino'ò. Ta xí'in ndi'i ndee ña, nika'an ña xí'in inka komi naángel yó'ò, ³ káchí ña saá:

—iKundati ndó! On kixá'á ndó sativí ndó ño'ò ñoyívi, ni takuí mīni, ni tón yiton. Kundati ndó nda sandi'i ndi ka'yi ndi xí'in sello ta'ya ñii ñii ñivi na kúu na kisa chiño noo Ndios.

⁴ Ta saá xini so'ò i to'on ña nika'an ndasaá kúu ñivi na kómí sello Ndios, ta nayó'ò kúu ñii ciento ovi siko komi mil ñivi, ta kee na tixin ña ñii ñii ña uxu ovi ti'vi ñivi na kúu sa'ya ñani síkuá taIsrael. ⁵ Uxu ovi mil ñivi yó'ò, na kómí sello Ndios kúu nasa'ya ñani síkuá taJudá. Ta uxu ovi mil ñivi na kómí sello Ndios kúu nasa'ya ñani síkuá taRubén. Ta uxu ovi mil ñivi na kómí sello Ndios kúu nasa'ya ñani síkuá taGad. ⁶ Ta uxu ovi mil ñivi na kómí sello Ndios kúu nasa'ya ñani síkuá taAser. Ta uxu ovi mil ñivi na kómí sello Ndios kúu nasa'ya ñani síkuá taNeftalí, ta uxu ovi mil ñivi na kómí sello Ndios kúu nasa'ya ñani síkuá taManasés. ⁷ Ta uxu ovi mil ñivi na kómí sello Ndios kúu nasa'ya ñani síkuá taSimeón. Ta uxu ovi mil ñivi na kómí sello Ndios kúu nasa'ya ñani síkuá taLeví. Ta uxu ovi mil ñivi na kómí sello Ndios kúu nasa'ya ñani síkuá taIsacar. ⁸ Ta uxu ovi mil ñivi na kómí sello Ndios kúu nasa'ya ñani síkuá taZabulón. Ta uxu ovi mil ñivi na kómí sello Ndios kúu nasa'ya ñani síkuá taJosé, ta uxu ovi mil ñivi na kómí sello Ndios kúu nasa'ya ñani síkuá taBenjamín.

To'on yó'ò ká'an ña xa'q kuq'a ní ñivi na ndixin tikoto yaa

⁹ Ta saá xito i, ta xini i kuq'a ní ñivi, ta ñiya'a ní kuq'a kúu ñivi yó'ò. Ta on koó na kuchiño ka'vi ndasaá kúu na. Ñivi yó'ò kixi na ndi'i saá xiiña ñoyívi noo ño'ò, ta kixi na ndi'i saá ñoo ná'no xí'in ndi'i saá ñoo válí. Nayó'ò kúu

na ndi'i saá noo nivi, ta ká'an na ndi'i saá noo to'on. Ta nayó'o yíta na yatin noo yóo taa ta yóo noo táyí yíi tón to'ó ká'no, ta ñii saá yatin yíta na noo Ndikachi. Ta ndi'i nayó'o ndíxin na tikoto yaa, ta ní'i na ñoo, ta sákanda na ñoo yó'o ña kása ká'no na Ndios xí'in Ndikachi. ¹⁰Ta nani_vi kua'a ní yó'o, xí'in ndi'i ndee na, nika'an na, káchí na saá: On koó inka na kúchiño sakaku nivi,
chi ñii laá yó'ó, Tata Yivá yó Ndios, ta yóo noo táyí yíi tón to'ó ká'no,

ta yó'ó, Ndikachi, tí yóo xí'in ra,
ndó'ó kúu na kúchiño sakaku nivi,
káchí na, ká'an na. ¹¹Ta ndi'i naángel yíta na, xino nduu
na noo yóo táyí yíi tón to'ó ká'no, ta noo yóo oko komí
nataa naxikua'a xí'in komí ñatáku. Ta saá ndi'i naángel
yó'o xikuxítí na nda noo ño'o yatin noo yóo táyí yíi tón
to'ó ká'no, ta kisa ká'no na Ndios. ¹²Ta nika'an na saá xí'in
Ndios:

¡Saá ná koo ña!

¡Naki'in ún ña kása ká'no ndi yó'ó Ndios xí'in ndi'i míi ndi!

¡Ná kanóo síkón ní ñato'ó míi ún!

¡Chi míi ún kúu taa ta kómí ndi'i ñandíchí ndino'o!

Ta xí'in ña ndino'o ini ndi, ká'an ndi xí'in ún: “¡Táxa'vi ún,
Tata Ndios!”

¡Ta va'a naki'in ún ndi'i ñato'ó ká'no!

Chi yó'ó kúu taa ta kómí ndi'i ndee ká'no,

ta kómí ún ndi'i ndayí noo ndi'i ña yóo.

¡Saá ná koo ña ndi'i saá kiví!

káchí naángel xí'in Ndios.

¹³Ta saá ñii taa tatá'an na oko komí naxikua'a, nindaka
to'on ra yí'i, káchí ra saá:

—¿Yu kúu nivi yíta yó'o, na ndíxin tikoto yaa? —káchí
ra xí'in i.

¹⁴Ta ndakuiin i, nika'an i xí'in ra:

—On vása xíni i, Tata. Yó'ó kúu taa ta xíni yu kúu na.

Ta saá nika'an ra xí'in i:

—Ndi'i nivi yó'o kúu na kee noo ña ndeé ní nixo'vi na. Ta nayó'o nakata na tikoto na xí'in nii Ndikachi ña nixita, ta saá nduyaa tikoto na. ¹⁵ Ta xa'a ñayó'o kómí na ndayí yíta yatin na noo yóo táyi yii tón to'ó ká'no. Ta ndiví ñoó kisa chiño na noo Ndios ve'e ño'o ra. Ndios, ta ta yóo noo táyi yii tón to'ó ká'no, koo ra xí'in na ta viví kundaa ra na xí'in ndee ra. ¹⁶ Ta nda ñii kivi on kivi ka na soko, ni on yichi ka na takuií. Ta ni on ndii ka yiki koñu na xí'in ña ñi'ni ní ño'o ká'no ña yé'e ndiví, ni on xo'vi ka na xí'in nda ñii noo ka'ni. ¹⁷ Saá chi Ndikachi tí yóo noo táyi yii tón to'ó ká'no, yóo rí xí'in na ta ndaa rí na. Ta sán'a rí na noo yóo takuií ko'o na, ta takuií yó'o taxi kutaku ndino'o na. Ta Ndios yakón ra ña sanayaa ra nduta nduchu noo na xa'a ña xaku na, chi sandi'i ra xa'a ña kúchuchú ini nivi.

8

*To'on yó'o ká'an xa'a Ndikachi
nakoná rí ñima kisin ña kúu ñauxa*

¹ Ta saá Ndikachi nakoná rí ñima kisin ña kúu ñauxa, ta ndi'i na yóo ñoyívi nino ñii niyaa na, ñii kutásin ndi'i na, on koó ka na ká'an, tanda ñii sava hora nixiyo saá. ² Ta saá xini i uxá naángel na yíta yatin noo yóo Ndios, ta ñii ñii na naki'in na ñii trompeta. ³ Ta xini i inká ñaángel ña ní'i ñii ko'o ñi'ma ña kúu nina kaa oro, ta nixaa ña, xikundichi yatin ña noo yóo nama yii noo nándoso ñayii ña sóko na noo Ndios. Ta ñaángel yó'o naki'in ña ví'í ní xuxa va'a ña sanakutá'an ña xí'in ndi'i to'on ña ká'an nivi xí'in Ndios. Nivi yó'o kúu nivi nayii na ndíkon Ndios. Ta saá ñaángel nisoko ña xuxa va'a yó'o noo nama yii ña ñíndichi noo Ndios, ta yóo táyi yii tón to'ó ká'no. ⁴ Ta saá ñi'ma xuxa va'a xí'in to'on ña ká'an nivi nayii xí'in Ndios, kixá'a ña kua'an ndaa ña nda noo yóo Ndios. ⁵ Ta saá ñaángel yó'o

tuku tjin ña ko'ḡ ñi'ma, ta sakutú ña ko'ḡ yó'o xí'in ño'ḡ xíxi ña yóo noḡ nama, ta sakana ña ño'ḡ xíxi yó'o nda noḡ ño'ḡ ñoyívi. Ta saá xandikon kixá'á ndeé ní ndá'yi savi, ta ndeé ní síso, ndatán kua'a ní nivi ká'an, saá kúu. Ta kee kua'a ní ña náye'e taxá, ta ndeé ní táan noḡ ño'ḡ ñoyívi.

To'on yó'o ká'an xa'a uxá naángel ña tívi na tón trompeta

⁶ Ta saá ñii ñii na uxá ángel ní'i na ñii tón trompeta, ta xa yóo ti'va na ña tívi na nó.

⁷ Ta saá ñaángel ñanóó tivi ña tón trompeta, ta xandikon kixá'á kóon ñíi kaxin, ta ñíi kaxin yó'o nisaka ña xí'in ño'ḡ xíxi, ta xí'in ñii kuá'á. Ta ndeé ní kóyo ndi'i ñayó'o noḡ ño'ḡ ñoyívi. Ta saá xa'mi ña ñii tá'ví yiton noḡ ña uní tá'ví yiton tón kúu ndi'i yiton tón yóo ñoyívi. Ta xa'mi ña ñii tá'ví ku'u kuí noḡ ña uní tá'ví ku'u kuí, ña kúu ndi'i ku'u kuí ña yóo ñoyívi.

⁸ Ta ñaángel ñaovi tivi ña tón trompeta, ta saá xini i ndatán káa ñii yuku ká'no ní, saá káa ñii ña'a ña nákundixin ndi'i ño'ḡ xíxi. Ta ña nákundixin ño'ḡ xíxi yó'o nakava ña noḡ takuí mīni. Ta saá ñii tá'ví noḡ ña uní tá'ví ña kúu ndi'i takuí mīni nduu rá nina ñii kuá'á. ⁹ Ta ñii tá'ví kitī noḡ ña uní tá'ví ña kúu ndi'i kitī tí táku tixin takuí mīni yó'o, nixi'i ndi'i rí, ta ñii tá'ví tón barco noḡ ña uní tá'ví ña kúu ndi'i tón barco tón xíka noḡ takuí mīni, ndi'i xa'a ndi'i tón barco yó'o.

¹⁰ Ta ñaángel ñauní tivi ña tón trompeta, ta ñii kīmi tí ká'no ní, ta nina mīi ño'ḡ xíxi kúu rí, ta kee rí ñoyívi ñino ta nakava rí noḡ ñii tá'ví yuta noḡ ña uní tá'ví yuta, ña kúu ndi'i yuta ña yóo ñoyívi. Ta ñii kī'va saá ndo'o ndi'i pozo noḡ káku takuí. ¹¹ Ta kīmi yó'o naní rí Ajenjo, ta kivi rí kóni kachí ña: ñayova. Ta saá ndi'i ñii ña uní tá'ví takuí pozo xí'in ndi'i ñii ña uní tá'ví takuí yuta, nduu rá takuí yova. Ta kua'a ní nivi na xi'i takuí tá yova yó'o nixi'i ndi'i na.

¹² Ta ñaángel ñakom̄i t̄ivi ña tón trompeta, ta saá ñit̄iví ta ñinda'va ñii tá'ví ñoo ña ñi tá'ví ña kúu ndiníí ño'lo ká'no ña yé'e ndiví. Ta ñit̄iví ta ñinda'va ñii tá'ví ñoo ña ñi tá'ví ña kúu ndiníí t̄iyoo tí yé'e ñoo. Ta ñit̄iví ta ñinda'va ñii tá'ví ñoo ña ñi tá'ví ña kúu ndi'i t̄ikimi. Ta saá k̄unaa ñii ña ñi tá'ví ndiví, ta k̄unaa ñii ña ñi tá'ví ñoo.

¹³ Ta saá x̄itō i, ta x̄inī so'lō i ñii ñaángel, ta ndáchí ña ma'ñō ñoyívi ñino, ta x̄i'in̄ ndi'i ndee ña, ñika'an̄ ña, káchí ña saá:

—¡Ay! ¡Ay! ¡Ay! Ndá'ví ní ñivi na táku ñoo ño'lo, chi ndeé ní xo'vi na táná ink̄a ñi naángel t̄ivi na tón trompeta. Ta vitin na ñi ángel yó'lo xa yóo ti'va na ña kixá'á ñii ñi na t̄ivi na tón trompeta —ñika'an̄ ñaángel.

9

¹ Ta ñaángel ñao'on̄ t̄ivi ña tón trompeta, ta x̄inī i ñii t̄ikimi, tí kee ndā ñoyívi ñino, ta ñakava rí ndā ñoo ño'lo. Ta ñaki'in̄ rí ñii llave ña ñakoná yé'é yavi ká'no ña kónó ní.

² Ta t̄ikimi ñakoná rí yé'é yavi ká'no yó'lo, ta kuá'a ní ñi'mā kixá'á kée yu'u yavi yó'lo. Ta yóo ña ndatán yóo ñi'mā ña vaxi t̄ixin̄ x̄iton̄ ká'no ña ndeé ní x̄ixi. Ta x̄i'in̄ ñi'mā yó'lo k̄unaa ñoo ño'lo ká'no ña yé'e ndiví, ta k̄isa kini ña t̄ach̄i ña násita yó kutaku yó. ³ Ta t̄ixin̄ ñi'mā yó'lo kee kuá'a ní t̄ítika tí ná'no ní. Ta x̄andikon̄ kixá'á rí x̄ita ní'no ndi'i rí, kuá'an̄ rí ndi'i saá x̄iinā ñoo ño'lo. Ta Ndios taxi ra ndee xatī nda'a rí. Ta ndatán yóo ndee xatī t̄ítisi'ma, saá yóo ndee xatī t̄ítika yó'lo. ⁴ Ta Ndios xa'nda chiño ra ñoo rí, ñika'an̄ ra, káchí ra saá:

—On̄ sat̄iví ndó ndā ñii ña kúu ñaku'ū kuí, án yiton̄ kuí. Ta ndasaá kuiti ñivi na on̄ koó sello Ndios ta'ya kómí, nayó'lo kani ndó ta satakué'e ndó na —káchí Ndios x̄i'in̄ rí.

⁵ Ta ndasaá kuiti o'on̄ yoo taxi Ndios ndee xatī nda'a rí ña saxo'vi ní rí ñivi. Ta on̄ vása ní-taxi Ndios ndayí nda'a rí

ña ka'ni rí na. Ndeé ní xo'vi nivi xí'in ña kini ní kí'vi koñu na noo káni rí na. Ndatán kini ní kí'vi noo káni títisi'ma, saá xo'vi nivi yó'o. ⁶ Ta nivi na xo'vi ní ñayó'o, ndukú na ña ndixa kivi na, ta on kuchiño kixaa ña kivi na. Xí'in ndino'o ini na ndukú na ña kivi na xa'a ña on xo'vi ka na, ta saá ni, on kuchiño kixaa ña kivi na.

⁷ Ta títika ná'no yó'o, ná'a rí ndatán ná'a tíkuáyí tí xa yóo ti'va ko'on xí'in natropa na káni tá'an xí'in nivi noo yóo kuachi ká'no. Ta ndatán ná'a corona ñaoro, saá ná'a ña kánóo sini ñii ñii títika ná'no yó'o. Ta noo týó'o, ndatán ná'a noo nivi, saá ná'a noo rí. ⁸ Ta yisi sini títika ná'no yó'o, ndatán ná'a yisi sini ña'a, saá ná'a yisi sini rí. Ta no'o rí, ndatán ná'a no'o tíleón, saá ná'a no'o rí. ⁹ Ta tixin rí xí'in ndi'i kándíká títika ná'no yó'o, ndási ña xí'in nina kaa ña on takué'e rí. Ta kivi sákanda rí ndixin rí, ñii ní'i káyi ña, ndatán kúu ní'i káyi kaa ña ñó'o xa'a ku'a ní tón carreta tón síta ku'a ní tíkuáyí tí ñii síso kama xíno ku'a'an noo káni tá'an nivi noo yóo kuachi, saá ní'i kánda ndixin rí kivi sákanda rí ña. ¹⁰ Ta si'ma títika ná'no yó'o, ndeé ní siin noo ña, ndatán ña siin yóo noo si'ma títisi'ma, saá yóo ña. Ta si'ma rí kómí ña ndee ña satakué'e ña ta saxo'vi ní ña nivi. Saá chi týó'o kómí rí ndayí ña saxo'vi rí nivi tixin ña o'on yoo kuiti. ¹¹ Ta ñaká'no ña xá'nda chiño noo títika ná'no yó'o kúu ñii ní'ma ndiva'a, ña kúu ña ndiso chiño xí'in yavi ká'no ña kónó ní. Ta ñandiva'a ká'no yó'o naní ña Abadón, to'on hebreo, ta naní ña Apolión to'on griego, ta ovi kivi yó'o ñii kóni kachí ña saá: Ña sándi'i xa'a ndi'i ña yóo.

¹² Ta ndi'i ñayó'o kúu ñanoó ñayo'vi ní nixo'vi nivi. Ta niya'a ña, ta kumaní ka inka ovi ña vaxi ñayo'vi ní xo'vi na.

¹³ Ta ñaángel ñaiño tivi ña tón trompeta, ta saá xini so'o i to'on ña kixi ma'ño nama yii ñaoro ña yóo yatin noo Ndios. Ta ñii ñii titon nama yii yó'o yóo ñii ña ná'a ndatán

ná'a ndiki tíkiti, ta to'on ña nika'an kixi ña ma'ño noo yoo ndiki yó'o. ¹⁴ Ta to'on yó'o nika'an ña xí'in ñaángel ñaiño, ña ní'i tón trompeta, ta káchí ña saá:

—Ndaxin ún komi naángel na kúu na nó'ni yu'u yuta ká'no ña ñani Éufrates —káchí ña.

¹⁵ Ta saá nindaxin na, ta kua'an ndíka komi naángel yó'o, na kúu na xino'ni yu'u yuta. Saá chi miji hora yó'o, ta miji kivi yó'o, ta miji yoo yó'o, ta miji kuiya yó'o, xa chitóni Ndios koo ti'va naángel yó'o ña ka'ni na ñii tá'ví noo ña uní tá'ví nivi na kúu ndi'i nivi na táku ñoyívi. ¹⁶ Ta natropa na yoso kuáyí na kua'an noo yoo kuachi, natropa yó'o kúu na ovi ciento millón nivi, chi saá xini so'o i ndasaá kúu nayó'o.

¹⁷ Ta xini i kua'a ní kuáyí, ta natropa na yoso tíkuáyí yó'o, ndási kándíká na xí'in kaa ña nika'yi uní color. Ñii ña nika'yi kúu ña ku'á ní, ndatán yoo ño'o xíxi, yoo ña. Ta inká ña nika'yi kúu ña color ndí'í, ña yoo ndatán ndí'í ñoyívi ñino. Ta inká ña nika'yi kúu ña kuáán, ña kaa ndatán kaa ño'o ká'ndi ña ñani azufre. Ta sini tíkuáyí tí yoso natropa yó'o, ndatán ná'a sini tíleón saá ná'a sini rí. Ta yu'u tíkuáyí yó'o kee ño'o xíxi, xí'in ñi'ma, ta xí'in ño'o ká'ndi ña ñani azufre. ¹⁸ Ta ñii tá'ví noo ña uní tá'ví nivi ña kúu ndi'i nivi na táku ñoyívi, nixi'i na, chi ni-kuchiño na kundeé na noo ño'o xíxi, ni noo ñi'ma, ta ni noo ño'o ká'ndi ña kee yu'u tíkuáyí. ¹⁹ Ta ndee tíkuáyí yó'o kúu ndee ña kaku yu'u rí xí'in si'ma rí. Saá chi si'ma rí ndatán yoo koo xati, saá yoo ña, ta noo si'ma rí ndatán yoo sini koo xati, saá yoo ña, ta kani ña ta sakué'e ña nivi.

²⁰ Ta saá ni, nivi na nindoó táku, na kúu na on vása ní-xi'i xí'in ña nixo'vi ní na, ta nayó'o nda lo'o ni-xiin na nandikó ini na, ni on vása ní-xiin na sandakoo na ké'é na ña on vá'a. Ta ni on vása ní-sandakoo na ña kisa ká'no na kua'a ní níma ndiva'a, ta on vása ní-sandakoo na ña kisa

ká'no na kua'a ní ñaídolo xí'in ñaimagen, ña on sivi Ndios ndino'o kúu, chi ñayó'o kuiti kuva'a ña xí'in kaa ñaoro, án xí'in kaa ñaplata, án xí'in kaa ñabronce, án xí'in yuu, án xí'in yiton. Ta nda ñii ñaídolo ni nda ñii ñaimagen yó'o, on vása kúchiño koto ña xí'in nduchü noo ña, ni on vása kúchiño konj so'o ña xí'in so'o ña, ni on vása kivi kaka ña xí'in xa'a ña. ²¹ Ta ñivi na ñindoo táku yó'o, ñi-xiin na sandakoo na ña xá'ni na inká ñivi, ni on vása ní-xiin na sandakoo na chíkaa na ña nákuati tásín na xa'a natá'an na, ni ñi-xiin na sandakoo na ña kisa kuí'ná na. Ta nataa, ni on vása ní-sandakoo na kí'vi na kuachi xí'in náña'a ná on sivi násí'í na kúu. Ta náña'a, ni on vása ní-sandakoo ná kí'vi ná kuachi xí'in inká taa ta on sivi yii ná kúu.

10

To'on yó'o ká'an xa'a ñaángel ña ní'i nomi tutu lo'o

¹ Ta saá xini i inká ñaángel ña kómí ndayí ká'no, kee ña ñoyívi ñino, ta vaxi noo ña nda ñoyívi noo ño'o. Ndíxin níí ña viko yaa, ta ñii ñakua'nkú xino nduu ña noo yóo sinj ña. Ta náye'e noo ñaángel yó'o, ndatán náye'e ño'o ká'no ña yé'e ndiví. Ta ndatán yóo ovi yiton si'in tón síkón ní, tón yíta ndíso ve'e síkón, saá yóo xa'a ñaángel yó'o. Ta ndatán ná'a ña xixi xí'in ño'o, saá ná'a xa'a ñaángel yó'o. ² Ñii nomi tutu lo'o ña ñandika kánoo nda'a ñaángel yó'o. Ta xa'a kua'á ña ñíndichi ña noo takuí mini, ta xa'a yitin ña, ñíndichi ña noo ño'o yichí. ³ Ta xí'in ndi'i ndee ñaángel yó'o ñinda'yi ña. Ndatán ndá'yi tíleón, saá ñinda'yi ña. Ta saá xandikon xini so'o i ndatán ká'ndi ndá'yi savi uxá yichí, ta tixin ñayó'o xini so'o i ndi'i to'on ña ñika'an ña ñinda'yi savi yó'o. ⁴ Ta saá, xa yóo ti'va i taa i to'on yó'o, ta xini so'o i inká to'on ña kixi ñoyívi ñino, ta ñika'an ña xí'in i:

—Chikaꝯ se'é ún ini mji ún to'on xini so'o ún ña nika'an ndatán ká'ndi ninda'yi savi uxá yichí, ta on taa ún nda ñii to'on xini so'o ún yó'o —káchí to'on ña kixi ñoyívi nino xí'in i.

⁵ Ta saá ñaángel ña ñíndichi xí'in ñii xa'a ña noo takuíf mîni, ta xí'in inká xa'a ña noo ño'o yichí, ndaní'i ña nda'a kua'á ña chí nino, ⁶ ta nika'an ña, káchí ña saá:

—Ndios kúu taa tá táku ndi'i saá kivi, ta kisa va'a ra ñoyívi ño'o xí'in ñoyívi nino, xí'in ndi'i ña yóo ndi'i saá ñoyívi. Ta saá tuku kisa va'a ra takuíf mîni xí'in ndi'i ña ñó'o tixin takuíf mîni yó'o. Ta mji Ndios yó'o káchí ra ndí ndixa on kundati ka ra. ⁷ Saá chi tá kixaꝯ kivi ñaángel ñauxá tivi ña tón trompeta, tá míí saá kixá'á kundivi ndi'i ña chitóni Ndios xa'a ndi'i nivi xí'in ndi'i ña kisa va'a ra. Ña chitóni Ndios yó'o xikuu ña on vása ní-kundaꝯ va'a ini nivi, ta ndixa Ndios kasa ndivi ra ndi'i ña chitóni ra, ndatán yóo ña nika'an ra xí'in naprofeta, na xikuu na kisa chiño noo ra kuiya xina'á —káchí ñaángel, xini so'o i.

⁸ Ta saá tuku xini so'o i to'on ña kixi nda ñoyívi nino, ta nika'an ña xí'in i:

—Kua'an ki'in ún nomi tutu lo'o ña ñandika kánóo noo nda'a ñaángel ña ñíndichi xí'in ñii xa'a ña noo takuíf mîni, ta xí'in inká xa'a ña noo ño'o yichí —káchí to'on xí'in i.

⁹ Ta saá nixa'an i noo ñaángel, ta nika'an i xí'in ña:

—Taxi ún nomi tutu lo'o ña ní'i ún nda'a i.

Ta nika'an ñaángel xí'in i:

—Va'a ki'in ún tutu yó'o ta kaxi ún ña. Visi ní ña, ndatán visi ñoño, saá visi ndasa ña yu'u ún. Ta saá ni, tá xaꝯ ña nda tixin ún, ta ndasa yovꝯ ña ndi'i tixin ún —káchí ñaángel xí'in i.

¹⁰ Ta ñaki'in i nomi tutu lo'o yó'o nda'a ñaángel, ta xaxi i ña. Ta visi ní nixiyo yu'u i, ta saá nduꝯ yovꝯ ní tixin i.

¹¹ Ta saá tuku nika'an ñaángel xí'in i, káchí ña saá:

—Xíni ñó'ó ka'an ndoso ún to'on ña ka'an Ndios xa'a ña kundo'o kua'a ní nivi, ta xa'a ña kundo'o narey na xá'nda chiño noo na. Ta nivi yó'o kúu na táku kua'a ní ñoo válí xí'in kua'a ní ñoo ná'no, ta ka'an na kua'a ní noo to'on —saá nika'an ña xí'in i.

11

To'on yó'o ka'an ña xa'a ovi taa ta ndákuiin xa'a ñandaq

¹ Ta saá Ndios taxí ra ñii yiton ndakú nda'a i, ndatán yóo ñii yiton tón chó'on kí'va, saá yóo nó. Ta xini so'o i to'on ña ka'an ra, káchí ra saá xí'in i:

—Nakundichi ún, ta ko'on ún cho'on kí'va ún ndasaá kúu ñakí'va kómí ve'e ño'o ká'no, ta saá tuku cho'on kí'va ún nama yii ña ñíndichi ini ve'e ño'o yó'o, ta koto ún ta ka'vi ún ndasaá kúu nivi na kisa ká'no yí'i ini ve'e ño'o yó'o. ² Ta on cho'on kí'va ún ñayosó ndíka ña yóo ke'e ve'e ño'o ká'no yó'o, chi taxí i yosó ndíka yó'o nda'a nivi na on síví najudío kúu, na kúu na on vása kándixa yí'i. Nayó'o kukomí na ndayí ña kasa kini na ñoo yii noo nákaa ve'e ño'o ká'no yó'o, ta ovi siko ovi yoo kuchiño na ke'é na saá. ³ Ta yí'i, ti'ví i ovi taa ta ndíxin tikoto toón ndatán ndíxin nivi na kixaa xáku noo nivi nixi'i, ta ovi tayó'o ka'an ndoso ra to'on i ña ndaa noo nivi. Ta ñii mil ovi ciento kivi koni ñó'ó nataa yó'o ña ka'an ndoso na to'on yó'o —káchí Ndios.

⁴ Ta ovi taa yó'o, taa ta ka'an ndoso to'on Ndios xí'in nivi, yóo na ndatán yóo ovi yiton tón olivo án ovi kaa candelero. Chi ovi tón olivo xí'in ovi kaa candelero yíta ña noo Ndios, taa taká'no noo ndi'i nivi xí'in ndi'i ña yóo. ⁵ Tá koo nivi na ndukú ndasaá satakué'e na ovi nataa yó'o, ta saá ño'o xixí ña kee yu'u nataa yó'o ka'mi ña ndi'i nivi yó'o. Ta saá ndi'i nivi na ndukú ke'é ña on vá'a xí'in ovi nataa yó'o, ndixa kivi ndi'i nivi yó'o. ⁶ Ta ovi nataa yó'o

kómí na ndee ña on taxi na koon savi ndi'i kivi ña koni ñó'ó na ka'an ndoso na to'on Ndios noo niyi. Ta kómí na ndee ña ndasa na ña nduu takuii ni kuá'á, ta kómí na ndee ña ke'é na ña xo'vi ní niyi xí'in ndi'i saá noo ña yo'vi ní. Ta kómí na ndee xí'in ndayí ke'é na saá, ndasaá yichi kóni mii na. ⁷ Tá kixaa kivi sandi'i ovi nataa yó'o ka'an ndoso na to'on Ndios, ta saá ñii kití tí ká'no ní, tí kini ní yiyo kaa, keta rí tixin yavi ká'no ña kónó ní. Ta ndaa rí noo ño'o, ta kani tá'an rí xí'in ovi nataa yó'o. Ta kundedé rí noo na, ta ka'ni rí na. ⁸ Ta yiki koñu ndi'i na ovi taa yó'o kundoo ña yichi ká'no ña yá'a ma'ño ñoo ká'no Jerusalén. Ta ñoo ká'no yó'o kúu noo xa'ni na Jesucristo Taa taKá'no noo yó, chi katakaa ndaa na ra nda'a tón cruz. Ta niyi na on vá'a na taku ñoo ká'no yó'o, ñii ki'va yóo na ndatán niyiyo niyi na on vá'a na xitaku ñoo Sodomá án ñoo Egipto kuiya xina'á. ⁹ Ta uni kivi sava, ndi'i saá noo niyi ñoyívi, na kee ndi'i saá ñoo válí xí'in ñoo ná'no, na kúu na ká'an ndi'i saá noo to'on, nayó'o kixaa na koto na yiki koñu ndi'i na ovi taa yó'o. Ta nachíño on taxi na ndayí ña nduxun yiki koñu nataa yó'o. ¹⁰ Ta ndi'i niyi kusii ní ini na xa'a ña nixi'i nataa yó'o, nda nakuita na ka'an na viko, ta kixá'á na saní'i na ña'a nda'a natá'an na chi ndeé ní kusii ini na xa'a ña nixi'i nataa yó'o. Saá chi kani sini na ndí ovi naprofeta yó'o kúu na kómí kuachi xa'a ña ni xo'vi ní ndi'i niyi ñoyívi. ¹¹ Ta ndi'i ya'a uni kivi sava, ta Ndios ti'ví ra tachi yu'u ra, ta kixaa ña kí'vi ña yiki koñu ndi'i na ovi taa yó'o, ta natakú na. Ta saá nakuita na, ta ndi'i niyi niyi'ví ní na ña xini na ñayó'o. ¹² Ta saá nataa na natakú yó'o, xini so'o na to'on ña kixi ñoyívi nino, ta ndeé ní nika'an ña xí'in na, káchí ña saá:

—Na'a ndó ndaa ndó yó'o —káchí ña.

Ta kixi ñii viko yaa, ta xino nduu ña na, ta ndaa na, kuá'an na nda ñoyívi nino. Ta ndi'i niyi na kúu na sáa ini

xíni nayó'o, xini na ndasaá ndaa na chí ñoyívi nino. ¹³ Ta mji hora yó'o, kixá'á ndeé ní táan, ta ñii tá'ví noo ña uxu tá'ví ña kúu ndi'i ñoo ká'no yó'o, ndi'i xa'a ña, ta uxá mil nivi nixi'i na. Ta nivi na ñikaku ñiyi'ví ní na, ta kixá'á na kisa ká'no na Ndios ta yóo ñoyívi nino.

¹⁴ Ta ñayó'o kúu ñaovi ñayo'vi ní nixo'vi nivi. Ta va'a kundaá ini ndó ndí kúmanj ka xo'vi na ñaunj, ta xa yatin ní vaxi ñaunj yó'o.

To'on yó'o ká'an xa'a ñaángel ñauxa ña tívi tón trompeta

¹⁵ Ta ñaángel ñauxa tívi ña tón trompeta, ta xini so'o i to'on ña ká'an ku'a ní na yóo ñoyívi nino, ta xí'in ndi'i ndeé na káchí na, ká'an na saá:

Vitin Jesucristo, ta ta tí'ví Ndios sakaku nivi, kixá'á ra xá'nda chiño ra xí'in Ndios noo ñoyívi noo ño'o.

Ta ndi'i saá kivi ña vaxi ka'nda chiño ra noo ndi'i nivi xí'in ndi'i ña kisa va'a ra,

káchí ku'a ní to'on ña kixi ñoyívi nino ña xini so'o i. ¹⁶ Ta oko komi nataa xiku'a na ndóo noo táyi ná'no tón to'ó, tón yóo yatin noo yóo Ndios, xikuxítí na, ta ñitondaa ta'ya na nda noo ño'o ña kisa to'ó na Ndios, ¹⁷ ta ká'an na, káchí na saá:

Tata Ndios, ta ká'no noo ndi kúu ún,

Taa ta kómí ndi'i ndeé ká'no kúu ún,

yó'ó kúu taa ta ndixa táku vitin,

yó'ó kúu taa ta xa táku nda kivi noo,

ta táku ka ún ndi'i saá kivi ña vaxi.

Xí'in ndi'i mji ndi táxi ndi ña táxa'vi ní ún,

saá chi xí'in ndi'i ndeé ká'no kómí ún,

xa kixá'á ún xá'nda chiño ún noo ndi'i nivi xí'in ndi'i ña kisa va'a ún.

¹⁸ Ku'a ní nivi ndi'i xiiña ñoyívi yó'o sáa ní ini na xíni na yó'ó, Ndios.

Ta nayó'o ke'é na kua'a ní noo ña on vá'a ña sasaa na ini ún.

Ta vitin xa kixaa kivi saxo'vi ún nivi yó'o xa'a ña on vá'a ke'é na.

Ta vitin xa kixaa kivi ña kasa nani ún xa'a ndi'i nivi na kúu na xa nixi'i,

ta taxi ún ñava'a nda'a naprofeta, na xikuu na kisa chiño noo ún xina'á.

Saá tuku taxi ún ñava'a nda'a ndi'i nivi na kúu nayii chi kándixa na yó'ó ta kisa ká'no na yó'ó,

án nivi válí kúu na, án nivi ná'no kúu nayó'o, ta naki'in na ñava'a nda'a mii ún.

Ta sandi'i ún xa'a ndi'i nivi na kúu na sandi'i xa'a ndi'i ña kisa va'a ún ñoyívi noo ño'o,

saá káchí naxikua'a xí'in Ndios.

¹⁹ Ta saá nanona yé'e ve'e ño'o ká'no ña yóo ñoyívi nino noo yóo Ndios, ta xini i ini ve'e ño'o yó'o nákaa tón xaton yii. Tón yó'o ká'an xa'a ña chindú'u Ndios ndixa kasa ndivi ra xa'a nañoo ra na kúu na ndíkõn ña'á. Ta saá xini i kua'a ní náye'e taxa, ta xini so'o i ña ndeé ní ndá'yi savi, ta ndeé ní síso, ndatán kua'a ní nivi ká'an, saá kúu. Ta ndeé ní kóon ñíí, ta ndeé ní táan noo ño'o ñoyívi.

12

Tõ'on yó'o ká'an xa'a ñii ñáña'a xí'in ñii tíkoõ na'á

¹ Ta saá xini i ñoyívi nino ñii seña ña ká'no ní, chi xini i ñii ñáña'a, ndíxin ní ñá ño'o ká'no ña yé'e ndiví, ta tixin xa'a ñá nákaa tíyoõ tí yé'e ñoó, ta siní ñáyó'o kánóo ñii corona ña kómí uxu ovi kimi. ² Ta ñó'o sa'ya ñá, ta ndeé ní ndá'yi ñá xí'in ña kí'vi ñá, chi xa kóni kaku sa'ya ñá. ³ Ta saá xini i ñoyívi nino inka seña ká'no ní, ña kúu ñii kití tí ká'no ní, tí naní dragón. Ndatán ná'a koõ na'á, saá ná'a rí. Tí kuá'á kúu rí, ta yiyo ní káa rí, ta uxá kúu siní rí, ta uxu kúu ndiki rí, ta ñii ñii siní rí kánóo corona. ⁴ Ta xí'in

si'ma rí sanoo rí ñii ña uní tá'ví kimi ña kúu ndi'i kimi tí yóo ñoyívi ñino, ta sakoyo rí ndi'i tíkimi tí sanoo rí yó'o nda noo ño'o. Ta tikoó na'á yó'o nixaa rí, ta xikundichi rí yatin noo yóo ña'a ñá ñó'o sa'ya yó'o, ta ndáti rí kaku sa'ya ñá, ta xa yóo ti'va rí kaxi rí sa'ya ñá. ⁵ Ta saá kaku sa'ya ñá, ñii talo'o, ta tayó'o kuu ta ta ka'nda chiño xí'in ndi'i ndeé ká'no Ndios noo ñivi ndi'i saá ñoo ñoyívi chi kuni'i ra ñii kaa ña káni ña kuchiño sandi'i xa'a ñivi na saa ini xíni ña'á. Ta kivi kaku sa'ya ñá talo'o yó'o, ta naángel ñaki'in na ra nda'a ñáña'a yó'o, ta kánóo ra noo nda'a na kuano'o na xí'in ra ta naxaa na noo yóo Ndios, ta yóo noo táyi yíi tón to'ó ká'no. ⁶ Ta ñáña'a yó'o xíno ñá, kee ñá ku'a'an ñá noo yóo yuku yichí, ta nixaa ñá noo xa kisa ndivi Ndios koo ñá. Ta saá ñii mil ovi ciento uní siko kivi Ndios chindeé ra ñáña'a yó'o, ña taxi ra ñaxixi nda'a ñá.

⁷ Ta saá kixá'á yóo kuachi ká'no ñoyívi ñino. Ñaángel ká'no ña naní Miguel, xí'in ndi'i naángel na ndóo xí'in ña, kixá'á na káni tá'an na xí'in tikoó na'á ta xí'in níma ndiva'a ña yóo xí'in rí. ⁸ Ta ñaángel Miguel xí'in naángel na ndóo xí'in mii ña, kündeé na noo tikoó na'á yó'o, ta kündeé na noo ndi'i níma ndiva'a ña yóo xí'in rí. Ta saá on vása ní-xiyo ka ndayí xikomí tikoó na'á ña koo ka rí ñoyívi ñino noo yóo Ndios, ni níma ndiva'a ña yóo xí'in rí on kuchiño koo ka ña noo yóo Ndios. ⁹ Ta naángel na yóo xí'in Ndios tava na tikoó na'á xí'in ndi'i níma ndiva'a ña yóo xí'in rí, ta sakana na tíyó'o ta saá sakana na ndi'i níma ndiva'a ña yóo xí'in rí nda ñoyívi noo ño'o. Ta tikoó na'á yó'o kúu tikoó yatá ní, ta inká kivi rí kúu Satanás án ñanímá ndiva'a ká'no. Ta ñanímá ndiva'a ká'no yó'o kúu ña sándá'ví ndi'i ñivi ñoyívi noo ño'o.

¹⁰ Ta saá xini so'o i ñii to'on ña kee ñoyívi ñino, ta ndeé ní ñka'an ña, káchí ña saá:

—Xa kixaa kivi ña sakaku Ndios ñivi na ndíkon ña'á.

Vitin kixaa kivi ña Ndios saná'a ra ndí mji ra kómí ra ndi'i ndee ká'no, ta vitin kixá'á ra ka'nda chiño ra noo nivi ndi'i saá ñoyívi. Ta saá tuku Jesucristo, taa ta ti'ví Ndios sakaku nivi, vitin kómí ra ndayí ña xá'nda chiño ra noo nivi ndi'i saá ñoyívi. Saá chi ñanímā ndiva'a ká'no, xa tava na ña, ña kee ña ñoyívi nino. Ta mji ñanímā ndiva'a ká'no yó'o kúu ña ndiví ñoó chíkaa kuachi noo Ndios sata nañani yó xí'in náki'va yó na kúu na ndíkōn Jesucristo. ¹¹ Ta vitin xa kundeé nayó'o noo ñanímā ndiva'a ká'no. Saá chi nii Ndikachi ña nixita kivi nisoko xí'in mji rí, taxi ña ndee nda'a na. Ta saá tuku to'on ña ndixa nda ña ndakuiin na xa'a Jesucristo, taxi ña ndee nda'a na, ta xí'in ovi ndee yó'o, kundeé na noo ñandiva'a ká'no. Ta nivi yó'o, nda lo'o on vása ní-yi'ví na noo ña kivi na, ta taxi xí'in mji na kivi na xa'a ña kándixa na Ndios. ¹² Ta saá, ¡ná kusij ini ndi'i ndó'ó, na kúu na táku ñoyívi nino noo yóo Ndios! ¡Ta ndá'ví ní nivi na táku noo ño'o! ¡Ta ndá'ví ní ndi'i kiti tí táku tixin takuí mjini! Ndá'ví ní ndi'i nayó'o, chi xa noo ñanímā ndiva'a ká'no Satanás, ta kixaa ña noo ño'o, ta kixaa ña noo takuí mjini. Ndá'ví ní nivi, chi ndeé ní saa ini ñanímā ndiva'a ká'no yó'o, chi xa xini ña ndí salo'o ní kivi kómí ña ndayí ña kúchiño kasa ndivi ña chiño on vá'a —saá nika'an to'on ña xini so'o i, ña kixi ñoyívi nino.

¹³ Tá tiko na'á, tí kúu ñanímā ndiva'a ká'no, nakoto rí ta kunda ini rí ndí xa sakana na rí nda noo ño'o, ta kixá'á rí ku'an rí sata ñáña'a, ñá kúu ñá sakan kaku sa'ya ñii tal'o. ¹⁴ Ta Ndios taxi ra nda'a ñáña'a yó'o ovi ndixin titašin ká'no, ta saá ndachí ñá ku'an ñá nda yuku yichí, ta nixaa ñá ñii xiiña ña xíka ní, noo on koo yatin tiko na'á. Ta yuku yichí yó'o Ndios uni kuiya sava chindeé ra ñáña'a yó'o, ña taxi ra ñaxixi nda'a ñá. ¹⁵ Ta saá tiko na'á kixá'á rí nduxan rí ku'a ní takuí, ta takuí ku'a ní yó'o nduu rá ñii yuta ká'no ní ña ku'an rá sata ñáña'a, chi kóni tiko

na'á yó'o ña tani ñá ta ndi'i xa'a ñá xí'in takuíf yuta yó'o. ¹⁶ Ta mii ño'o yichí chindeé ña ñaña'a yó'o, chí ñakuiná xí'in mii ña ñii yavi k'ó'ó ñoo xí'i ña ndi'i takuíf yuta tá kee yu'u t'koo na'á. ¹⁷ Ta saá kini ní ka ñisaa ini t'koo na'á xini rí ñaña'a, ta kee rí kua'an rí kani tá'an rí xí'in nasa'ya ñani ñá. Ta nasa'ya ñani ñáyó'o kúu ñivi na kisa ndivi ña xá'nda chiño Ndios, ta ni on vása sándakoo na ña kándixa na to'on ña ndaa xa'a Jesucristo.

13

To'on yó'o ká'an ña xa'a ovi kití ná'no ní tí yiyo ní káa

¹ Ta saá yi'i ñíndichi i yu'u takuíf m'ini, ta xini i inka kití ká'no tí yiyo ní káa, keta rí ini takuíf m'ini, ta uxá kúu s'ini rí, ta yóo uxu ndiki s'ini rí, ta kánóo ñii corona ñii ñii ñoo ndiki s'ini rí. Ta ñoo ñii ñii s'ini rí yóo kivi ña kúu to'on ña kándiva'a xa'a Ndios ña chíkaa ñino rí ñato'ó Ndios. ² Ndatán ná'a t'ndika'a saá ná'a rí. Ta ndatán ná'a xa'a t'ioso, saá ná'a xa'a rí. Ta ndatán yóo yu'u t'león saá yóo yu'u rí. Ta t'koo na'á taxi rí ndee xí'in ndayí ká'no nda'a t'kiti yiyo ní káa yó'o, ta taxi rí ña ka'nda chiño rí ñoo kua'a ní ñivi ñoyívi ñoo ño'o. ³ Ta ñii ña uxá s'ini kómí t'kiti yiyo ní káa yó'o, kini ní kónó takué'e ña, chí ndatán káa tí xa ñixi'i, saá káa rí. Ta saá ni, xa nduva'a s'ini rí ña takué'e, ta ndi'i ñivi na táku ñoyívi ñoo ño'o, náka'nda ní ini na xini na t'iyó'o, ta kixá'á na ndikon na sata rí. ⁴ Ta saá kixá'á ñivi kúxítí na ñoo t'koo na'á ña kisa ká'no na rí, chí xa taxi rí ndee xí'in ndayí nda'a t'kiti tí yiyo ní káa. Saá tuku kixá'á ñivi yó'o kisa ká'no na mii kití tí yiyo ní káa, ta ká'an na xí'in tá'an na, káchí na saá:

—¿Yu kúu na kuchiño koo ndatán yóo t'iyó'o? ¿Yu kúu na kuchiño kundichi ñoo rí ta kani tá'an na xí'in rí? —káchí na.

⁵ Ta kití tǐ yíyo ní káa ñaki'in rí ndayí ña ka'an rí to'on ña kisa ká'no xí'in mǐi rí, ta kandiva'a rí xa'a Ndios ña chikaa ñino rí ñato'ó Ndios. Ta ovi siko ovi yoo xikomí rí ndayí ña ka'an rí saá ta xikomí rí ndayí ña ka'nda chiño rí ñoo ñivi. ⁶ Ta xí'in ndayí yó'o, ñakoná rí yu'u rí, ta kixá'á rí ká'an rí nina to'on ña on vá'a xa'a Ndios, ta ká'an rí to'on ndiva'a xa'a kivi Ndios, ta ká'an rí to'on ndiva'a xa'a ñoo yóo Ndios, ta ká'an rí to'on ndiva'a xa'a ndi'i ñivi na táku ñoyívi ñino ñoo yóo Ndios. ⁷ Ta ñaki'in rí ndayí ña kani tá'an rí xí'in ñivi na ndíkõn Ndios anda kundeé rí ñoo na. Ta ñaki'in rí ndayí ña ka'nda chiño rí ñoo ndi'i saá ñoo ñivi ñoyívi, na kúu na kixi ndi'i saá ñoo ñoo ño'o, ta ká'an na ndi'i saá ñoo to'on. ⁸ Ta ndi'i ñivi na táku ñoyívi ñoo ño'o kasa ká'no na tikití tǐ yíyo ní káa yó'o. Nayó'o kúu ñivi na on koó kivi ñika'yi ñoo tutu yi ña kómí Ndikachi ñoyívi ñino. Ndikachi yó'o kúu tǐ nitaxi xí'in mǐi ña ñixi'í rí xa'a kuachi ñivi, ñii ki'va ndatán yóo ña chitóni Ndios nda kivi on ta'an ka kasa va'a ra ñoyívi. Ta ñoo tutu yi ña kómí Ndikachi ñoyívi ñino, ñika'yi kivi ndi'i ñivi na kutaku xí'in Ndios ndi'i saá kivi ña vaxi.

⁹ Ta ndó'ó, ñivi na yóo so'o, chikaa so'o ndó ña ká'an to'on yó'o. ¹⁰ Tá yóo ñivi na chitóni Ndios kundasi na ini ve'e kaa, ta nayó'o xini ñó'ó kundasi na ini ve'e kaa. Tá yóo ñivi na xa'ni inka ñivi xí'in espada siin, ta xí'in espada siin kivi na xa'ni yó'o. To'on yó'o kóni kachí ndí ñivi na ndíkõn Ndios xini ñó'ó sakuá'á na kundeé na xí'in ñayo'vi xo'vi na, ta on sandakoo na ña kándixa na Ndios.

¹¹ Ta saá xini i inka kití tǐ yíyo ní káa, tíyó'o keta rí tixin ño'o. Yóo ovi ndiki rí, ndatán yóo ndiki ndikachi saá yóo ña, ta ndatán yóo to'on ña ká'an tiko na'á, saá ká'an rí. ¹² Tíyó'o kisa chiño rí ñoo kití tinoó tǐ xikomí ña kini ní kónó ña takué'e siní rí, ta vitin xa nduva'a siní rí. Ta tinoó yó'o taxí rí ndayí nda'a kití tǐ sakán keta tixin ño'o, ta tíovi

yó'o kixá'á rí xá'nda chiño rí noo ndi'i nivi na táku noo ño'o. Káchí rí ká'an rí ndí xínj ñó'ó ndi'i nivi kasa ká'no na kitj tínoo tí xa táku'é e sini. ¹³ Kitj tíovj yíyo ní káa yó'o, ke'é rí seña ná'no ní, tandá taxi rí ndí nda ñoyívi síkón kee ño'o xíxi, ta nikoyo ña nda noo ño'o. Ta ndi'i nivi xito na ña ke'é rí saá. ¹⁴ Ta saá sandá'ví rí nivi na táku ñoyívi noo ño'o xí'in ñaseña ná'no ke'é rí. Ta kitj tínoo xínj rí ndi'i ña ke'é tíovj yó'o. Ta saá kitj tíovj yó'o xá'nda chiño rí noo nivi ña kasa va'a na ñii na'ná ká'no ña kundichi. Ñayó'o kúu ña na'ná tíkiti tínoo, tí kúu tí kónó ní táku'é e sini xí'in espada sijn ní, ta xa nduva'a rí. ¹⁵ Ta kitj tíovj yó'o na'ki'in rí ndayí ña kuchiño taxi rí tachj rí ña ki'vi ña na'ná ká'no tíkiti tínoo, ña ñíndichi. Ta na'ná yó'o na'ki'in ña tachj rí, ta saá kixá'á ña ká'an ña, káchí ña saá:

—Nivi na on xijn kuxítí noo i ta kasa ká'no na yí'i, kivi ndi'i nayó'o —káchí na'ná yó'o.

¹⁶ Ta kitj tíovj tí yíyo ní káa, xá'nda chiño rí ña ka'yi ñii sello ñii ñii nivi, án nivi ná'no, án nivi kuálí kúu na, án nivi nakuíká án nandá'ví kúu na, án namozo na on vása kómí ndayí sandakoo na ña kísa chiño na noo napatrón na kúu na, án nivi na kómí ndayí nakaixin chiño ña kasa chiño mij kúu na. Saá chi ndi'i nivi xínj ñó'ó kukomí na sello yó'o nda'a kua'á na án ta'ya na. ¹⁷ Tá on koó sello yó'o kómí nda'a na án ta'ya na, ta nda ñii nivi on kuchiño na sata na ña xínj ñó'ó na, ni on kuchiño na sikó na ñakía'vi. Ta sello yó'o kúu kivi kitj tínoo, án número mij tínoo yó'o, tí yíyo ní káa. ¹⁸ Yo'vi ní kundaá ini yó xá'a kitj yó'o, chi xínj ñó'ó ní ñandíchi va'a sini yó. Tá yóo nivi na kundaá ini, ta va'a ndukú nayó'o yu kúu ña kóni kachí número mij kitj tí yíyo ní káa yó'o, chi número yó'o ká'an ña xá'a ñii taa, ta número yó'o kúu iño ciento unj siko iño.

14

*Tò'on yó'o ká'an ña xa'a ñii ti'vi ká'no ñivi
na xíta yaa yii ña xa'a*

¹ Ta saá xini i Ndikachi ñíndichi rí noo xiki ña naní Sion. Kua'a ní ñivi ndóo xí'in rí, ta ta'ya ndi'i nayó'o nika'yi ña xí'in sello Ndios, ña kúu kivi ra xí'in kivi Ndikachi. Ñivi yó'o kúu ñii ciento ovi siko komi mil. ² Ta saá xini so'o i ñii ña ndeé ní ní'i, ta káyi ña vaxi ña, kée ña chí ñoyívi ñino. Ndatán ndeé ní ní'i káyi takuii kua'a ní, tá kóyo noo síkón ní, saá ndeé ní ní'i ña, ta káyi ña. Ta ndatán ndeé ní ndá'yi savi, saá yóo ña vaxi ña. Ta ndatán ndeé ní síso ña sáká'a na kua'a ní tón arpa, saá yóo ña síso. ³ Nanivi kua'a ní yó'o xíta na ñii yaa yii ña xa'a, noo yóo yatin táyi yii tón to'ó ká'no noo yóo Ndios. Ta mii yó'o yóo komi ñatáku xí'in oko komi nataa xikua'a. On koó ka nda ñii inká na xini kúchiño kata yaa yii ña xa'a yó'o. Ndasaa kuiti na kúu ñii ciento ovi siko komi mil ñivi yó'o kúu na ti'va kata yaa ña xa'a yó'o. Ndios xa sakaku ra nayó'o noo ñivi na on vá'a ñoyívi noo ño'o, ta saá kúchiño na kutaku na xí'in ra. ⁴ Ñivi yó'o kúu na xindaa va'a xí'in mii ña ni-ke'é na ña on vá'a án ñakini. Ta saá nandii kúu na, ta ndatán yóo nataa na on vása ní-tondaa nda ñii ña'a, saá yóo na. Ta ndi'i nayó'o, xí'in ña ndino'o ini na, ndíkõn na satá Ndikachi nda míchí kua'an rí. Ta Ndikachi yó'o kúu tí xa cha'vi xa'a nayó'o xí'in nii rí ña nixita. Ta ndatán yóo ñava'a ña kúu ñanoó ña sóko ñivi nda'a Ndios, saá yóo ñivi kua'a ní yó'o. Saá chi nayó'o nisoko xí'in mii na ña kasa chiño na noo Ndios ta noo Ndikachi. ⁵ Ta saá nda ñii to'on ña vatá on koó ní-ka'an na, ni on koó nda ñii kuachi ndiso na noo Ndios.

Tò'on yó'o ká'an ña xa'a to'on ña ká'an ndoso uni naángel

⁶ Ta saá xini i ñii ñaángel ndáchí ña ma'ño ñoyívi ñino, ta ñaángel yó'o ká'an ndoso ña to'on va'a noo ndi'i saá ñivi

na táku ndi'i saá xiiña ñoyívi ñoo ño'ò. Nìvi yó'o kúu ndi'i saá ñoo nìvi, na ká'an ndi'i saá ñoo to'on, ta kixi na ndi'i saá ñoo ná'no xí'in ñoo válí ñoyívi. Ta to'on va'a ña ká'an ñaángel nda ñii kivi on vása ndi'i xa'a ña, chi to'on ña vaxi ñoo Ndios kúu ña. ⁷ Ta xí'in ndi'i ndee, ñaángel ká'an ña, káchí ña saá:

—Kasa to'ó ndó Ndios ta kasa ká'no ndó ra, chi xa kixaa kivi ndí Ndios kasa nani ra xa'a kuachi ndi'i nivi. Kasa ká'no ndó Ndios, ta ta kisa va'a ndi'i ñoyívi ñino xí'in ñoyívi ñoo ño'ò kúu ra, ta kisa va'a ra takuíf mĩni xí'in ndi'i xiiña ñoo káku takuíf —káchí ñaángel.

⁸ Ta inka ñaángel ñaovi ña ndíkon sata ñaángel yó'o, ndáchí ña ma'ño ñoyívi ñino, ta ká'an ña káchí ña saá:

—Vitin ñoo ká'no Babilonia xa nakava ña, ta nduu ña ñoo ndá'ví ní, ña on koó ka ndee kómí, chi ñayó'o kúu ya'vi ña xa'a ña sandá'ví ní ña nivi ñoyívi. Ndatán yoo ñaña'a ña kisin xí'in kua'a ní nataa saá nixiyo ñoo ká'no Babilonia, chi nivi naño yó'o nataxi xí'in mii na ña ke'é na kua'a ní ñoo ña on vá'a. Ta nivi na ñoo ká'no Babilonia yó'o ké'é na ndatán ké'é ñii ña'a ña ndee ní chu'u ndi'i nivi ñoyívi ña ko'o ní na vino xa'a ña saxíini rá na, ta ke'é na kua'a ní ñoo ña on vá'a, ñii ki'va ndatán ke'é mii ña —káchí ñaángel.

⁹ Ta inka ñaángel ñauni ndíkon ña sata ñaángel ñaovi, ndáchí ña ma'ño ñoyívi ñino, ta xí'in ndi'i ndee ña, nika'an ña, káchí ña saá:

—Ndi'i nivi na kisa ká'no tíkiti tí yiyo ní káa, ta kisa ká'no na na'ná rí ña ñíndichi, ta táxi na ka'yi sello tíkiti yó'o nda'a na án ta'ya na, ¹⁰ ta nayó'o yo'vi ní xo'vi na, chi ndixa sáa ini Ndios xini ra ña on vá'a ké'é na, ta saxo'vi

ra na xa'a ña on vá'a ké'é na.* Ta ndixa yo'vi xo'vi nayó'o xí'in ño'o xíxi, ta xí'in ño'o ká'ndi ña naní azufre. Ta ndi'i naángel xí'in Ndikachi koto na ña xo'vi nayó'o. ¹¹ Ta ndi'i saá kivi ña vaxi, ndaa ñi'ma ño'o ña xíxi noo xo'vi ní nivi yó'o. Ta ni ndiví, ta ni ñoó on kuchiño nakindée nanivi yó'o, na kúu na kisa ká'no kití tí yiyo ní káa, ta kisa ká'no na na'ná rí, ta taxi na ta'ya na ña nika'yi sello tíkiti yó'o —káchí ñaángel ñauni, xini so'o i.

¹² Ta saá ndi'i nivi na kándixa Jesucristo ta kisa ndivi na ña xá'nda chiño Ndios, xini ñó'ó kasa ndee xí'in mi na ña kundeé ka na xí'in ña yo'vi xo'vi na, ta on sandakoo na yichi Ndios.

¹³ Ta saá xini so'o i to'on ña kixi ñoyívi nino, nika'an ña xí'in i, káchí ña saá:

—Taa ún to'on yó'o: “Kivi vitin ta ndi'i saá kivi ña vaxi, ndi'i nivi na ndíkon Jesucristo, táná kivi na xa'a ña kándixa na ra, ta Ndios taxi ra ña kunakaa ñasii ini nayó'o” —káchí to'on ña xini so'o i.

Ta saá nika'an Níma Ndios, káchí ña saá:

—Ndixa saá yóo ña, chi kivi xaá nivi yó'o ñoyívi nino, ndixa nakindée na, chi xa kundivi chiño ke'é na ñoyívi noo ño'o. Ta saá ni, Ndios náka'an ra ndi'i chiño va'a ña kisa ndivi na, ta saá ñoyívi nino naki'in na ña ya'vi na xa'a chiño va'a yó'o —saá káchí Níma Ndios, xini so'o i.

To'on yó'o ká'an ña xa'a taq ta nakaya ña yóo ti'va noo ño'o

¹⁴ Ta saá xito i, ta xini i ñii viko yaa, ta noo viko yaa yó'o, yóo ñii taq ta ndatán káa nivi saá káa ra. Ñii corona ñaoro kánóo sinj tayó'o, ta ní'i ra ñii ka sin ña chikí'í noo. Tá káa ñii ki'i ká'no ní, saá káa ña. ¹⁵ Ta inka ñaángel keta ña

* 14:10 To'on griego káchí ndí ña sáa ini Ndios xini ra ña on vá'a ké'é nivi, ndatán yóo vino saá yóo ña. Ta ña yo'vi xo'vi nivi xa'a ña on vá'a ké'é na, ndatán yóo ña xini ñó'ó ko'o na vino yó'o, saá yóo ña.

noo yóo Ndios ñoyívi nino. Ta xí'in ndi'i ndee ña, nika'an ña xí'in ta yóo noo viko yaa yó'o, káchí ña saá:

—Vitin xí'in kaa siin ní'i ún, kixá'á ún ka'nda ún ndi'i ña xa yóo ti'va nakaya ún, chi vitin xa kixaa kivi ña kixá'á ún nakaya ún ñayó'o noo ño'o —káchí ñaángel xí'in ra.

¹⁶ Ta saá taa ta yóo noo viko yaa, kixaa ra noo ño'o, ta kixá'á ra xí'in kaa siin ní'i ra, xá'nda ra ndi'i ña xa yóo ti'va naki'in ra noo ño'o.

¹⁷ Ta saá keta inka ñaángel noo yóo Ndios ñoyívi nino, ta ní'i ña inka kaa siin, ña chikí'í noo. Tá kaa ñii ki'í ká'no ní, saá kaa ña. ¹⁸ Ta inka ñaángel keta ña noo yóo nama yii ña ñíndichi noo Ndios ñoyívi nino. Ta ñaángel yó'o kúu ña kómí ndayí ña ka'nda chiño ña noo ño'o xixi. Ta xí'in ndi'i ndee ña, nika'an ña xí'in ñaángel ña ní'i kaa siin, káchí ña saá xí'in ña:

—Ta xí'in kaa siin ní'i ún, kixá'á ún ka'nda ún ndi'i tíuva, chi xa nixino rí.

¹⁹ Ta saá ñaángel yó'o noo ña noo ño'o, ta kixá'á ña xá'nda ña ndi'i tíuva. Ta taan ña tíuva yó'o ñii xiiña noo xa kuva'a ko'on rí, ta kundoso na rí ña kee nduta rí. Ña kundoso na tíuva yó'o ká'an ña xa'a ña ndeé ní xo'vi nivi na on vása ní-xiin kandixa Ndios. Saá chi Ndios sáa ini ra xíni ra ña on vá'a ké'é nivi yó'o. ²⁰ Ta noo xindoso na ndi'i tíuva yó'o kúu ña ñii xiiña ke'e satá nama ña xino nduu ñoo ká'no. Ta ndi'i nduta tá kee noo xindoso na rí, nduu rá kua'a ní nii kuá'a. Ndatán kua'a ní takuí yuta tá kónó ní ta xíno rá kua'an rá, saá kua'an nii yó'o. Ta ña kua'a ní nii yó'o sakutú ña ñii xiiña, ña kúu unj ciento kilómetro ñandíka.† Ta ñakónó nii yó'o, ta saá tá ñíndichi ñii tíkuáyí ini nii yó'o, ta xaa ña nda yu'u týó'o.

† 14:20 Unj ciento kilómetro kúu ñii mil iño ciento estadio, ña kúu kiva xicho'on nañoogriego.

15

*Tò'on yó'o ká'an ña xa'a uxá ñayo'vi ní xo'vi nivi,
tá xa yatin tondaa kivi sondí'í*

¹ Ta saá xini i ñoyívi nino ñii seña ká'no ní, ta naka'nda ní ini i xini i ña. Saá chi xini i uxá naángel na kómí ndayí ña taxi na uxá noo ñayo'vi ní xo'vi nivi, tá xa yatin tondaa kivi sondí'í ñoyívi. Ta ndixa kundivi ña uxá yo'vi ní yó'o, ta saá yaa ña sáa ní ini Ndios xini ra ña on vá'a ké'é nivi.

² Ta saá xini i ñii xiiña, tá káa takuí mīni saá káa ña, ta noo ña, ndatán yóo yé'e noo yuyu yé'e, saá yóo noo ña. Ta kivi nátaxa ña, ndúu ña ndatán yóo ño'o kuá'a ña xixi. Ta yu'u takuí mīni yó'o yíta kuá'a ní nivi na kúu na xa kündeé noo kití tí yiyo ní káa, ta ni on vása ní-kisa ká'no na na'ná rí ña ñíndichi, ni on vása ní-taxi na ka'yi ta'ya na xí'in sello ña kómí número tíkiti yó'o, ña ndátò'on xa'a ndasaá naní rí. Ta ñii ñii nivi na kündeé noo kití yó'o, ní'i na tón arpa tón taxi Ndios nda'a na. ³ Ta nayó'o xíta na yaa yii ña kisa ká'no na Ndios xí'in Ndikachi. Ndatán yóo yaa yii ña xíta ta Moisés, taa ta kisa chiño noo Ndios kuiya xina'á, saá yóo yaa xíta nayó'o, ta ká'an na, xíta na saá: Tata Yivá yó Ndios, yó'ó kúu ta kómí ndi'i ndee.

Ta ná'no ní, ta va'a ní ndi'i chiño ña kisa ndivi ún.

Ta ña ndaa ta ña ndixa kúu yichi ún.

Ta ñii laá yó'ó kúu taRey ta xá'nda chiño noo ndi'i ñoo ñoyívi.

⁴ Ndi'i nivi xini ñó'ó kasa to'ó na yó'ó, Tata Yivá yó Ndios, ta xini ñó'ó kasa ká'no na yó'ó,

chi ñii laá yó'ó kuiti kúu taa tayii ndino'o.

Ndi'i nivi na kixi ndi'i saá ñoo kixaa na noo ún, ta kasa ká'no na yó'ó,

chi kundaa ini na ndí yó'ó kúu tondaa, ta xí'in ña ndixa

ndaa kisa nani ún xa'a kuachi,

saá xíta na ñoyívi nino, xini so'o i.

⁵ Ta saá x̄ito i ñoyívi n̄ino, ta x̄ini i ñanona ve'e ño'lo ká'no. Ta ini ve'e ño'lo yó'o yó'o ñii xiiña ñayii ní noo yóo ñayii ña táxi naká'an n̄ivi ña ndixa Ndios kasa ndivi ra to'on ña ch̄indú'u ra n̄ika'an ra kuiya x̄ina'á. ⁶ Ta m̄ijii xiiña ȳii ní yó'o, kee ux̄a naángel. Ta kómí na ndayí ña taxi na ux̄a noo ñayo'vi ní xo'vi n̄ivi ñoyívi k̄ivi ña vaxi. Naángel yó'o nd̄ixin na tikoto ñalino ndii, ña yaa ní kúu ña, ta yé'e ní tikoto yaa yó'o. Ta ñii ñii naángel yó'o nó'ni kándiká na x̄i'in ñii ña kúu nina oro. ⁷ Ta saá ñii ñatá'an ña kom̄i táku ña yóo yatin noo táyi tón ȳii tón to'ó ká'no, taxi ña nda'a ñii ñii naángel yó'o ñii copa ñaoro. Ta ñii ñii copa yó'o chútú ña x̄i'in ña sáa ini Ndios, ta ta táku ndi'i saá k̄ivi, chi ndixa Ndios saxo'vi ra n̄ivi xa'a ña on vá'a ké'é na. ⁸ Ta ini ve'e ño'lo ká'no chútú ña x̄i'in ñi'ma ña vaxi kana noo yóo Ndios. Chi ñi'ma yó'o ká'an ña xa'a ndee ká'no Ndios, ta ká'an ña xa'a ñava'a livi yé'e kómí Ndios. Ta nda ñii n̄ivi, ta nda ñii naángel on vása kómí na ndayí k̄i'vi na ini ve'e ño'lo yó'o anda ná ndi'i ya'a ña ux̄a yo'vi ní xo'vi n̄ivi.

16

To'on yó'o ká'an ña xa'a ux̄a copa noo ño'lo ña sáa ini Ndios

¹ Ta saá x̄ini so'o i to'on ña ndeé ní n̄ika'an. To'on yó'o k̄ixi ini ve'e ño'lo ká'no ñoyívi n̄ino, ta n̄ika'an ña x̄i'in ux̄a naángel, káchí ña saá:

—Kua'an ndó ta nandiso ndee ndó noo ñoyívi ño'lo ña ux̄a copa noo ño'lo ña sáa ini Ndios.

² Ta saá ñaángel ñanoó kee ña kua'an ña, ta nandiso ndee ña copa ní'i ña noo ño'lo ñoyívi. Ta saá ndi'i n̄ivi na kómí sello t̄ikit̄i ȳiyo ní káa, na kúu na k̄isa ká'no na'ná t̄ikit̄i yó'o ña ñíndichi, ta ñii ñii n̄ivi yó'o, kaku ñii ndi'i tá'yí noo koñu na. Ta ndi'i tá'yí yó'o k̄i'vi ní ña, ta kini ní káa ña.

³ Ta saá ñaángel ñaov̄i ñandiso ndee ña copa ní'i ña noo takuíi m̄ini. Ta saá takuíi yó'o nduu rá nina nij̄i kuá'á. Ndatán yóo nij̄i ñivi na xa'ni na xí'in ña kini ní s̄ataku'é na nayó'o, saá yóo ña. Ta saá ñixi'ì ndi'i tiaká xí'in ndi'i kit̄i tí táku ini takuíi m̄ini.

⁴ Ta saá ñaángel ñaun̄i ñandiso ndee ña copa ní'i ña noo takuíi yuta xí'in ndi'i xiiña noo káku takuíi, ta takuíi yó'o nduu rá nina nij̄i kuá'á. ⁵ Ta xini so'o i to'on ña ñika'an ñaángel ña kúu ña ndíso chiño xí'in takuíi, ta káchí ña saá xí'in Ndios:

—Yó'ó kúu Ndios Taa taYii, ta yó'ó kúu taa ta xa táku anda kivi noó, ta táku ún ndi'i saá kivi. Ta xí'in ñandaa kisa nani ún xa'a kuachi ñivi, ta ñika'an ún ndí xini ñó'ó xo'vi ñivi xa'a ña on vá'a ke'é na. ⁶ Saá chi ñivi on vá'a yó'o, xata na nij̄i ñivi na kándixa yó'ó Ndios, ta xa'ni ña'á na. Ta ñii k̄i'va saá xata na nij̄i naprofeta na kisa chiño noo m̄ii ún, ta xa'ni na nayó'o. Ta vitin m̄ii ún táxi ún ña xo'vi ní na xa'a nij̄i ñivi yó'o ña xata na, chi ña xo'vi na saá kúu ya'vi na xa'a ña xa'ni na ñivi na x̄indik̄on yó'ó —káchí ñaángel xí'in Ndios.

⁷ Ta saá xini so'o i inka to'on ña vaxi noo ñíndichi nama yii ña yóo ini ve'e ño'o Ndios ñoyivi ñino. Ta ñika'an ña káchí ña saá:

—Tata Ndios, yó'ó kúu Taa taKá'no ta kómí ndi'i ndee. Ta xí'in ñandaa, ta xí'in ñandixa kisa nani ún ndi'i kuachi ñivi —káchí to'on ña xini so'o i.

⁸ Ta saá ñaángel ñakom̄i ñandiso ndee ña copa ña ní'i ña s̄ata ño'o ká'no ña yé'e ndiví. Ta Ndios taxi ra ña kukomí ño'o yé'e yó'o ndee ña ndeé ní ye'e ña, ta sandii ña ñivi xí'in ka'ni ña. ⁹ Ndi'i ñivi kini ní ndii koñu na xí'in ka'ni ño'o yó'o. Ta saá ka'an na to'on ndiva'a xa'a Ndios, taa ta kómí ndayí noo ña xo'vi na. Ta ñivi yó'o nda lo'o on vása ní-xiin na nandikó ini na noo ña on vá'a ke'é na, ni on vása ní-xiin na kasa ká'no na Ndios.

¹⁰ Ta saá ñaángel ñao'on nandiso ndee ña copa ní'i ña noo táyi ká'no noo xá'nda chiño kiti tí yiyo ní káa. Ta ndi'i xiiña noo xá'nda chiño rí kixaa ña kúnaa ndi'i, ni on vása ka lo'o tívi kuchiño koto nivi. Ta nivi na yóo noo xá'nda chiño rí, ndeé ní xó'vi na xí'in ña ká'un ní koñu na, tãda kixá'á na xáxi ndoso na noo yáa mii na xí'in ña xó'vi na, chi on vása kúndeé na xí'in ña ká'un ní koñu na. ¹¹ Ta saá ñika'an ka na to'on ndiva'a xa'a Ndios, chi ndeé ní yo'vi xó'vi na xí'in ña ká'un ní noo ñindii koñu na, ta ndeé ní ndó'o na xí'in noo kana ndi'i tá'yí koñu na. Ta saá ni, on vása ní-xiin na nandikó ini na, ni on vása ní-xiin na sandakoo na ña on vá'a ké'é na.

¹² Ta ñaángel ñaiño nandiso ndee ña copa ní'i ña noo takuii yuta ká'no, naní Éufrates, ta xandikon niyichi ndi'i takuii yuta yó'o. Ta saá ñakoo ndíka ñii yichi ña kuchiño ya'a narey, na kixi chí noo kána ño'o.

¹³ Ta xini i kee ñii kiti yu'u tíkoo na'á, ta kee ñii kiti yu'u kiti tí yiyo ní káa, ta kee ñii kiti yu'u ta taprofeťa vatá. Ta ndatán ná'a tisa'va, saá ná'a ñii ñii uní kiti yó'o. Ta kiti yó'o kúu uní níma ndiva'a. ¹⁴ Ta uní níma ndiva'a yó'o kómí ña ndee ña ke'é ña seña ná'no ní ña koni ku'a ní nivi. Ta ñaníma ndiva'a yó'o, kee ña ku'a'an ña ña kana ña ndi'i narey ñoyívi, ña nakutá'an na koo ti'va na xa'a ña kani tá'an na noo koo kuachi ká'no. Saá chi xa vaxi kivi ká'no ña chindú'u Ndios ña kúndeé ra noo ndi'i ña on vá'a. Saá chi Ndios kúu Taa ta kómí ndi'i ndee. ¹⁵ Xa'a ñayó'o xini ñó'ó naká'an ndó to'on ña ñika'an Jesucristo xí'in nivi na ndíkon ña'á, káchí ra saá xí'in na: “¡Koto ndó ví! Ndatán kixaa ñii taku'ná ñii kivi ña on vása ndáti ndó, saá koo kivi ndikó i ñoyívi noo ño'o. Ta nivi na ndíto koo ti'va na ña naki'in na yi'i, ta ndixa Ndios taxi ra ña kunakaa ñasii ní ini nayó'o. Ta nivi na ndíto yó'o xini ñó'ó koo ti'va tikoto na ña kundixin na, ña on kuka'an noo na yalá na kivi ndikó i”, káchí Jesucristo, ñika'an ra. ¹⁶ Ta uní

ñaníma ndiva'a sanakutá'an ña ndi'i narey ña kani tá'an na ñii xiiña ña naní Armagedón, to'on hebreo.

¹⁷ Ta saá ñaángel ñauxa nandiso ndee ña copa ní'i ña noo ndáchí tachí kuá'an ña. Ta ve'e ño'o ká'no ñoyívi ñino noo ñíndichi táyi yíi tón to'ó ká'no, kee to'on ña ndeé ní ká'an, káchí ña saá:

—¡Vitin xa kundivi ndi'i ña! —káchí ña.

¹⁸ Ta xandikōn kee kuá'a ní ña náye'e taxa, ta ndeé ní ndá'yi savi, ta ndeé ní siso ndatán kuá'a ní ñivi ká'an, saá kúu. Ta ndeé ní kini yiyo táan noo ño'o ñoyívi, ta nda ñii yichi on ta'an taan saá nda kivi noo ña kuva'a ñoyívi tanda kivi vitin. ¹⁹ Ta ñoo Babilonia ña sakunaní ñivi “ño ká'no” ñita'vi ña uní xiiña xí'in ña ñindiva noo ño'o xa'a ña ñitaan ní. Ta ndi'i ñoo ná'no ña yóo ñoyívi ndi'i xa'a ndi'i ña. Ta Ndios on vása ní-nandoso ra ña yóo kuá'a ní ña on vá'a ke'é ñivi ñoo ká'no Babilonia, ta saa ní ini ra xini ra ña on vá'a yó'o. Ta saá Ndios taxi ra ña ndeé ní xo'vi ñivi ñaño yó'o xa'a ña on vá'a ke'é na. ²⁰ Ta saá ndi'i xiiña ño'o yichí ña naní isla, on koó ka ña. Ta saá tuku ndi'i xa'a ndi'i yukū ná'no xí'in yukū válí, ñakoyo ndi'i ñayó'o, ta on koó ka ña. ²¹ Ta nda ñoyívi ñino koon ní ñí kaxin ña ná'no ta veé ní, ta ñii ñii ñayó'o veé ña ovi siko kilo án yá'a ka. Ta ñikoyo ña satá ñivi, ta ñivi na ñikaku noo ñayó'o, satavi chi'ña na Ndios chi ndeé ní ñixo'vi na xí'in ñayo'vi yó'o.

17

To'on yó'o ká'an ña xa'a ña xo'vi ní ñoo Babilonia

¹ Ta saá ñii ñatá'an na uxā naángel na kúu na xini'i uxā copa kixaa ña noo i, ta ñika'an ña xí'in i:

—Na'a, kixi ún xí'in i, ta saná'a i yó'ó ndasaá xo'vi ní ñivi ñaño Babilonia, chi ñoo Babilonia yóo ña ndatán yóo ñii ña'a ká'no, ñá kí'vi kuachi xí'in kuá'a ní taa. Ñoo ká'no

yó'o nákaa ña yatin noo yóo ku'a ní yuta. ² Narey na xá'nda chiño noo ku'a ní ñoo ná'no ñoyívi xa ndíkõn na yichi ña sáná'a nañoo Babilonia yó'o, ta saá ndi'i narey ke'é na ku'a ní ña on vá'a, ndatán ke'é nivi ñoo yó'o. Ta ña on vá'a ña chú'u nañoo yó'o ke'é nivi, ndatán yóo nduta vino tá sáxiini nivi, saá yóo ña. Ta ndi'i nivi ñoyívi kúsii ní ini na ña xí'i na nduta vino yó'o —káchí ñaángel xí'in i.

³ Ta saá Níma Ndios sakundixin ní mij ña yi'i, ta ñii ñaángel ní'i ña yi'i nixa'an i xí'in ña nda ñii yuku yichí. Ta saá xini i ñii ñáña'a, yóso ñá ñii kiti tí yiyo ní káa, tí ku'á kúu rí. Ndi'i xiiña sata ñii rí kómí ña ku'a ní kivi ña kándiva'a xa'a Ndios ña chíkaa nino ñato'ó ra. Ta tíyó'o, uxa kúu sini rí, ta uxu kúu ndiki rí.

⁴ Ta ñáña'a yó'o ndíxin ñá tikoto ndí'í toon xí'in ña ku'á. Ta ku'a ní oro xí'in ku'a ní yuu yé'e ña livi ña yá'ví ní, ndóo ndaa ña sata tikoto ndíxin ñá. Ta xí'in ñii nda'a ñá, ní'i ñá ñii copa ñaoro ña chútú xí'in ku'a ní noo ña on vá'a, ta chútú ña xí'in ndi'i noo ña kúu kuachi kini ña niki'vi ñá xí'in ku'a ní nataa. ⁵ Ta ta'ya ñá nika'yi ña xí'in ñii kivi ña yo'vi kundaa ini yó, ta káchí ña saá: “Yi'i kúu ñoo Babilonia ká'no, chi ndatán yóo ñii ña'a ñá kúu si'í ndi'i náña'a ná on vá'a, ná kí'vi kuachi xí'in ku'a ní taa, saá yóo i, ta tixin i káku ndi'i ña on vá'a xí'in ñakini ña yóo ñoyívi noo ño'o”, saá káchí to'on ña nika'yi ta'ya ñáña'a yó'o. ⁶ Saá xito i, ta kundaa ini i ndí ñáña'a yó'o ñá xiini ní kúu ñá, chi xa xí'i ñá nij ku'a ní nivi na xindikõn Ndios, ta nij yó'o kúu ña nixita kivi xa'ni na nayó'o xa'a ña kándixa na Jesucristo. Ta naka'nda ní ini i xa'a ña xini i ñáña'a yó'o. ⁷ Ta saá nika'an ñaángel xí'in i, káchí ña saá:

—¿Ndachun naka'nda ní ini ún? Vitin kixá'á i nda-to'on i xí'in ún yu kúu ña kóni kachí ñáña'a yó'o, ta yu kúu ña kóni kachí kiti tí yiyo ní káa, tí yóso ñá, tí kómí uxa sini xí'in uxu ndiki. ⁸ Kiti yó'o tí yiyo ní káa, tí xini ún vitin,

kúu tí xítaku, ta vitin on koó ka rí. Ta saá ni, ñii kivi ña vaxi keta rí noo yavi ña kónó ní, ta saá ko'on rí noo ndi'i xa'a rí. Ta kivi keta rí noo yavi yó'o, ta saá nivi na on koó kivi ní-ka'yi noo tutu yii ña kómí Ndios nda kivi tá kixá'á kúva'a ñoyívi, nivi yó'o naka'nda ní ini na, ña koto na kití tí yiyo ní káa yó'o, chi xítaku rí ta on koó ka rí, ta ndikó rí kixaa rí noo ño'o —káchí ñaángel xí'in i.

⁹ Ta nika'an ka ñaángel xí'in i, káchí ña saá:

—Ta ndixa xini ñó'ó ñandíchi siní nivi xa'a ña kundaa ini na yu kúu ña kóni kachí ña xini ún yó'o. Ta saá kundaa ini na ndí ña uxá siní tí yiyo ní káa kúu ña ká'an xa'a uxá xiki síkón noo yóo ñoo Babilonia. ¹⁰ Saá tuku ká'an ña xa'a uxá narey. O'on narey yó'o xa ndi'i xa'a na, ta ñii tarey tixin na uxá yó'o xá'nda chiño ra vitin. Ta inka tarey on ta'an tondaa kivi kixá'á ka'nda chiño ra. Tá kivi kixá'á ka'nda chiño ra, ta saá salo'o ní kivi ka'nda chiño ra. ¹¹ Ta kití tí yiyo ní káa, tí xítaku ta on koó ka rí vitin, tíyó'o ká'an ña xa'a ta ta kuu tarey taona. Ta tayó'o kuu ra ñii tatá'an na uxá narey, ta salo'o kivi ka'nda chiño ra, ta ndi'i xa'a ra.

¹² 'Ta ña uxu ndiki tí yiyo ní káa, tí xini ún, ká'an ña xa'a uxu narey na on ta'an kixá'á ka'nda chiño. Ta kivi kixá'á na ka'nda chiño na, ta kukomí na ndayí xí'in kití tí yiyo ní káa ña kuchiño ka'nda chiño na ñii hora kuiti. ¹³ Ñii laá kuiti kúu ña kóni ndi'i uxu narey yó'o kasa ndivi na, chi ñii koo yu'ú ndi'i na ña taxi na ndayí xí'in ndee na nda'a kití tí yiyo ní káa ña kasa ndivi rí ndi'i ña kóni rí. ¹⁴ Ndi'i narey yó'o kani tá'an na xí'in Ndikachi, ta Ndikachi kundeé rí noo nayó'o, chi Ndikachi kúu ña ká'an xa'a Jesucristo, Ta taKá'no ní ka noo ndi'i naná'no, ta kúu ra taRey ká'no ní ka, ta ta xá'nda chiño noo ndi'i narey ñoyívi noo ño'o. Ta nivi na yóo xí'in ra kúu na nakaxin mji ra, ta kana ra na

ña kundikōn na ra. Ta nivi yó'o nda ñii kivi on sandakoo na yichi ra —káchí ñaángel xí'in i.

¹⁵ Ta nika'an ka ñaángel xí'in i, káchí ña saá:

—Ta takuí yuta tá xini ún noo yoo ñaña'a ñá on vá'a, takuí yuta yó'o kúu ña ká'an xa'a ku'a ní ñoo válí xí'in ñoo ná'no, ta ká'an ña xa'a ku'a ní noo nivi, xí'in ku'a ní noo to'on ña ká'an na. ¹⁶ Ta ña uxu ndiki ña xini ún ña kúu ña ká'an xa'a uxu narey, ñii kivi ña vaxi narey yó'o kusaá ini na koni na ñaña'a on vá'a yó'o. Ta ñii kiva saá kusaá ini kití tí yiyo ní káa koni rí ñaña'a yó'o. Ta saá narey xí'in tíkiti yó'o kindaa na ndi'i ña kómí ñá, ta sandakoo yalá na ñá, ta kaxi na koñu ñá. Ta koñu ñá ña ndoo ndaa noo yiki ñá, ka'mi na ña xí'in ño'o xíxi. ¹⁷ Saá ke'é na xí'in ñaña'a ñá on vá'a yó'o, chi Ndios chikaá ra ini na ña kasa ndivi na ña chitóni ra. Ta ña chitóni Ndios kúu ña koo yu'ú narey ña taxi na ndayí nda'a tíkiti tí yiyo ní káa ña ka'nda chiño rí. Saá koo ña anda kundivi ndi'i to'on ña nika'an Ndios xa'a kití yó'o. ¹⁸ Ta ñaña'a ñá on vá'a ñá xini ún, kúu ñá kóni kachí xa'a ñoo ká'no ní ña kúu ña xá'nda chiño noo ndi'i narey ñoyívi noo ño'o —káchí ñaángel xí'in i.

18

Tō'on yó'o ndátō'on ña ndasaá ndi'i xa'a ñoo Babilonia

¹ Ta ndi'i niya'a ñayó'o, ta saá xini i inka ñaángel ña vaxi noo ñoyívi nino. Ta ká'no ní ndayí kómí ña, ta ndeé ní náye'e ña, ta ndi'i ñoyívi noo ño'o ndeé ní náye'e ña xí'in ña yé'e ñaángel yó'o. ² Ta xí'in ndi'i ndeé ña nika'an ña, káchí ña saá:

—¡Xa nakava ñoo ká'no Babilonia, ta ndi'i xa'a ña! Ta vitin nduu ña ndasaá kuiti ñoo noo táku níma ndiva'a ta nduu ña ve'e noo nákutá'an ndi'i saá noo níma ndiva'a. Ta nduu ña ndasaá kuiti taká ndi'i kití tí kini tí ndáchí, ta tí kini ní kúu tí ndáchí yó'o, chi xaxi rí ndasaá kuiti ña kini

án ña tá'yí. ³ Ta ndi'i saá nivi na táku ndi'i ñoo ñoyívi ñoo ño'o, ndatán yoo nivi na xa xí'i ní nduta vino ta saxíini rá na, saá yoo nayó'o. Chi nduta vino tá xí'i nivi yó'o kúu ña ká'an xa'a ndi'i ñoo ña on vá'a ña kúsij ini nivi ké'é na. Chi ñaño Babilonia chu'u na nivi ña nataxi xí'in mji na nda'a ña on vá'a. Ta ndi'i narey ñoyívi kisa ndivi na ndi'i saá ñoo ña on vá'a, ñii ki'va ndatán yoo ña on vá'a ké'é mji ñaño yó'o. Ta nivi na síko ñakía'vi ndukuíká ní ka na xa'a ña ví'í ní sata ñaño yó'o, saá chi nivi ñaño yó'o nda lo'o on vása ní-sandakoo na sata na ndi'i saá ñoo ña livi ña kúu ña yá'ví ní, ña kúu ña kúsij ní ini mji na —káchí ñaangel xí'in i xa'a ñaño Babilonia.

⁴ Ta saá xini so'o i inká to'on ña kixi ñoyívi ñino, ta káchí ña saá:

—Ndó'ó, ñaño mji i, xini ñó'ó kee ndó ko'on xíká ndó ñoo ñoo ká'no ña on vá'a yó'o xa'a ña on ké'é ndó ña on vá'a ndatán yoo ña on vá'a ké'é nivi ñoo yó'o. Ta xini ñó'ó kee ndó ñoo yó'o xa'a ña on xo'vi ndó, ndatán kini ní xo'vi ñaño yó'o xa'a ña on vá'a ké'é na. ⁵ Saá chi ña on vá'a ké'é na ñoo ká'no yó'o, kua'a ní kini xa'no ña, tanda ñoyívi ñino nixaa ña. Ta Ndios on nandoso ra xa'a ndi'i ña on vá'a ké'é nayó'o. ⁶ Ta vitin va'a ná saxo'vi Ndios ñaño yó'o xa'a ndi'i ña on vá'a ké'é na xí'in kua'a ní nivi. Ndatán yoo ña on vá'a ké'é na, ta Ndios ná cha'vi ra na anda ovi yichi xa'a ñii ñii ña on vá'a yó'o. Xa xó'vi kua'a ní nivi xa'a ña on vá'a ké'é ñaño yó'o. Ta xa'a ñayó'o, ná taxi Ndios ña xo'vi mji ñaño yó'o anda ovi yichi xa'a ñii ñii ña xó'vi nivi xa'a na. ⁷ Saá chi nivi na on vá'a ñoo yó'o, ña'a ní nixiyo ini na, chi xikomí na ndi'i ñoo ñakuíká ña livi ña káchí ini mji na. Ta vitin va'a ná taxi Ndios ña ndeé ní yo'vi xo'vi na. Saá chi ñaño on vá'a yó'o, ña'a ní ini na, ta ndasaá kuiti kisa ká'no xí'in mji na, ta xáni ini na, káchí na saá: “Mji yó kúu naná'no na xá'nda chiño ñoo ndi'i nivi. Ta on vása yoo yó ndatán yoo ñii ña'a ndá'ví ña nixi'i yii, chi

nda ñii kivi on koo ñayo'vi xo'vi yó, ni nda lo'o on koo ña kuchuchú ini yó”, saá xáni ini na ñoo ká'no on vá'a yó'o. ⁸ Ta saá ni, ñii kivi ña vaxi nakutá'an ndi'i ña kini ní xo'vi nañoo yó'o, ta kixaa ña kuaku na, kixaa soko kundo'o na, ta kixaa ndee ña xá'ni nivi, ta koko na xí'in ño'o ña xíxi, ta saá kivi nayó'o. Saá kundo'o na, chi taa tandeé kúu Ndios, taa taa xá'nda chiño noo yó kúu ra, ta Ndios kasa nani ra xa'a kuachi nañoo on vá'a yó'o, ta saxo'vi ní ra na —káchí to'on kixi ñoyívi nino xini so'o i.

⁹ Ta narey ñoyívi noo ño'o, na kúu na ñii káchí kisa ndivi ña on vá'a xí'in nivi nañoo yó'o, ta va'a ní xitaku na xí'in ndi'i ñakuíká xikomí ñoo yó'o, narey yó'o kuchuchú ní ini na, ta kuaku ní na xa'a ña ndi'i xa'a ñoo yó'o. Saá chi koto na ndasaá ví'í ka síkón kuá'an ndaa ñi'ma ña kée noo ño'o xíxi kivi koko ñoo yó'o. ¹⁰ Ta narey yó'o xíká va'a nakuíta na noo yóo ñoo yó'o, saá chi kuyi'ví ní na kivi koto na ña yo'vi ní xo'vi ña, ta ka'an na, kachí na saá:

—¡Ay! ¡Ay! ¡Ndá'ví ní yó'ó ñoo ká'no Babilonia! ¡Ñoo ndeé ní, ta ñoo ká'no ní xikuu ún! ¡Ta ñii kama kuiti kixi ña yo'vi ní xo'vi ún! —saá ka'an narey ñoyívi kivi vaxi.

¹¹ Ta saá ndi'i nivi ñoyívi na kúu na síkó ñakía'vi, kuchuchú ní ini na, ta kuaku ní na, chi ndi'i xa'a ñoo yó'o. Saá chi on koo ka nivi na sata noo na. ¹² On koo ka nivi na sata ña kúu oro, ña kúu plata, ni on sata ka na kuá'a ní yuu ña livi, ña náye'e, ña yá'ví ní. Ni on koo ka nivi na sata tikoto va'a ña yá'ví ní ña kúu lino án seda. Ta on koo ka nivi na sata tikoto va'a ña kúu ña ndi'í toón án ña kuá'á. Ni on koo ka nivi na sata tón viti va'a tón támi ní xá'an, ni on koo ka nivi na sata inká ñakuíká ña kúu ña naní marfil, xí'in inká ña kúu mármol. Ni on koo nivi na sata kaa ña kúu hierro, án inká kaa ña kúu bronce. ¹³ Ni on koo ka nivi na sata kuá'a ní canela, xí'in kuá'a ní yuku ña yá'ví ña támi ní xá'an. Ta on koo ka nivi na sata xuxa va'a, ni

na sata nduta tá támi ní xá'an, tá naní mirra xí'in olíbano. Ni on koo ka nivi na sata nduta vino, ni aceite, ni trigo, ni harina va'a. Ni on koo ka nivi na sata kití tí kúu sindiki, ni tindikachi, ni tíkuáyí, ni on koo ka nivi na sata tón carreta. Ni on koo ka nivi na sata inka nivi ña kasa chiño na noo nayó'o. ¹⁴ Ta xa'a ñayó'o, ndi'i nivi ñoyívi na síkó ñakía'vi, ka'an na xí'in ñoo Babilonia, kachí na saá:

—Ñoo Babilonia, on koo ka ñakuíká ña ku'a ní xikomí ún. Ndi'i ñava'a ña livi ña xikusii ní ini mii ún xini ún, on koo ka ña. Saá chí ndi'i xa'a ñakuíká yó'o noo ún, nda ñii ka kivi on kukomí ka ún ñakuíká yó'o —saá ka'an nivi na síkó ñakía'vi xí'in ñoo Babilonia kivi ña vaxi.

¹⁵ Ta nivi na síkó ñakía'vi yó'o, na xa ndukuíká ní kúu na, chí nisikó na ndi'i noo ñakía'vi nda'a nivi ñaño Babilonia, ta nayó'o kuyí'ví ní na kivi koto na ña yo'vi ní xo'vi ñoo yó'o. Ta saá nakuita xíká na, ta kuaku na, ta chuchú ní ka'an na, ¹⁶ kachí na saá:

—¡Ay! ¡Ay! ¡Ndá'ví ní yó'ó ñoo ká'no Babilonia! Va'a ní livi xindixin ún tikoto yá'ví ní ña kúu lino, ña kúu tikoto ku'á án tikoto ndi'í toón. Ta sata tikoto yó'o xindoo ndaa ku'a ní oro xí'in ku'a ní yuu yé'e ña livi ní, ta yá'ví ní. ¹⁷ ¡Ta ñii kama kuiti ndi'i xa'a ndi'i ñakuíká ún! —saá ka'an na síkó ñakía'vi xí'in ñoo Babilonia kivi vaxi.

Ta saá ndi'i naná'no na kúu na xá'nda chiño noo na káva tón barco, ta xí'in ndi'i nivi na ñó'o ku'a'an ini tón barco, xí'in ndi'i nivi na kisa chiño ini tón barco, xí'in ndi'i nivi na xini ñó'ó tón barco ña ndiso nó ña síkó na, ndi'i nivi yó'o nakuita xíká ndi'i na noo yoo ñoo Babilonia. ¹⁸ Kivi koto na ndasaá ku'a'an ndaa ñi'ma ña kée noo xixi ño'o ña xá'mi ñoo yó'o, ta ka'an na xí'in ndi'i ndee na, kachí na saá:

—On vása ní-xiyo inka ñoo ndatán nixiyo ñoo ká'no yó'o —kachí na.

¹⁹ Ta chiso na yaa sinj na, chi kuchuchú ní ini na, ta kuaku ní na, ta chuchú ní ka'an na, kachí na saá:

—¡Ay! ¡Ay! ¡Ndá'ví ní ún ñoo ká'no Babilonia, xí'in ndi'i ñakuíká ún! Chi kisa kuíká ní ún ndi'i nivi na kómí tón barco xí'in ndi'i nivi na njsikó ñakía'vi ña ndíso tón barco, tón xíka noo takuií mini. ¡Ta ñii kama kuiti kixi ña ndi'i xa'a ún! —kachí nivi yó'o xí'in ñoo ká'no Babilonia ñii kivi ña vaxi.

²⁰ Ta saá xinj so'o i to'on ña nika'an ñii ñaángel, káchí ña saá:

—Ta vitin ndó'ó na ndóo ñoyívi nino noo yóo Ndios, ¡ná kusij ní ini ndó! Ta ndó'ó naapóstol, na xikuu na ti'vi Ndios kisa ndivi chiño ra, ta ndó'ó naprofeta, na nika'an ndoso to'on Ndios, ta ndi'i inka ndó'ó na kúu nayij chi ndíkõn ndó Ndios, ¡va'a ná kusij ní ini ndi'i ndó!, chi Ndios kisa ndivi ra ñandaá xa'a ndó. Saá chi kisa nani ra xa'a ña õn vá'a ke'é nivi na ñoo ká'no yó'o xí'in ndó, ta saxo'vi ra na xa'a ña õn vá'a yó'o —kachí ñaángel.

²¹ Ta saá ñii ñaángel ña kómí ndee ká'no ní tijn ña ñii yuu ká'no ña veé ní, ña káa ndatán yóo yuu ña xini ñó'ó nivi noo ndikó na trigo, saá káa ña. Ta ndaní'i ña yuu yó'o, ta sakana ña yuu yó'o ini takuií mini, ta nika'an ñaángel, káchí ña saá:

—Ndatán ndeé ní sakana i yuu yó'o ini takuií, saá koo ña ndeé ní sakana Ndios yó'ó ñoo Babilonia, ta õn kóo ka ún nda ñii kivi ñoyívi. ²² Ta nda ñii kivi õn kóo ka ña xíta nivi yaa sij ña konj so'o nivi na xíka yichj ún, chi õn kóo ka nivi na sáká'a arpa, ni nivi na tívi tilalí, ni nivi na tívi trompeta. Ta ndi'i saá xiiña ún, õn kóo ka nda ñii nivi na kisa chiño ndi'i saá noo chiño, ni õn kóo ka ña konj so'o nivi ña ní'i ní yuu ña ndíko trigo. ²³ Ni õn kóo ka ña náye'e tóõn, ni õn kóo ka viko tonda'a ña sakusij ini nivi. Saá kundo'o yó'ó ñoo Babilonia xa'a ña õn vá'a ke'é ún. Nivi na síkó ñakía'vi ña xikomí ún xikuu na naná'no ní ka, ta

ñā'a ní nixiyo ini na. Ta yó'ó ñoo ká'no Babilonia ñakuati tásín ún xā'a ñivi na ndóo ndi'i saá xiiña ñoyívi ñoo ño'ó, ta xí'in ñayó'o sandá'ví ún na.

²⁴ Ta yó'ó ñoo ká'no Babilonia kúu ña ndíso kuachi, chi xā'ni ún ta xata ún ñii naprofeta. Ta ñii kī'va saá ke'é ún xí'in kuā'a ní ñivi na kúu nayii xā'a ña ndíkōn na Ndios. Ta xata ún kuā'a ní ñii inkā ñivi, chi ndíso ún kuachi xā'a ña xā'ni ún ñivi ndi'i saá xiiña ñoyívi ñoo ño'ó —káchí ñaángel xí'in ñoo Babilonia.

19

Tò'on yó'o ká'an ña xā'a ña kisa ká'no na Ndios ñoyívi ñino

¹ Ta ndi'i ñiya'a ñayó'o, ta saá xini so'ó i kuā'a ní ñivi, ká'an na xí'in ndi'i ndee na, ta káchí na saá:

¡Ná kasa ká'no ní yó Ndios!*

¡Ndios kúu taa tandeé ní, taa ta sakaku mii yó!

Ndi'i ñava'a ná'no ña livi ní ña yé'e yóo ña xí'in Ndios.

² Chi xí'in ñandaā ndixa Ndios kisa nani ra xā'a kuachi.

Xa kisa nani ra xā'a kuachi na ñoo ká'no na ké'é kuā'a ní ña on vá'a.

Chi ñaño yó'o chu'u na inkā ñivi ña ke'é na kuā'a ní ñoo ña on vá'a ñii kī'va ndatán ke'é mii na, ta xí'in ña on vá'a ke'é na ñoo ká'no yó'o, kisa kini na ndi'i saá xiiña ñoyívi ñoo ño'ó.

Ta ñaño yó'o xā'ni na kuā'a ní ñivi na kándixa Ndios.

Ta xā'a ña on vá'a yó'o, ká'an Ndios ndí xini ñó'ó xo'vi ní na,

káchí kuā'a ní tò'on ña xini so'ó i.

³ Ta tuku xini so'ó i tò'on ña ñika'an kuā'a ní ñivi na ndóo ñoyívi ñino, ta káchí na saá:

¡Ná kasa ká'no ní yó Ndios!

Saá chi ñi'mā ña vaxi kana ñoo xíxi ñoo ká'no on vá'a yó'o,

* 19:1 Tò'on hebreo “aleluya” kóni kachí ña: Ná kasa ká'no yó Ndios.

ndi'i saá kivi ndáa ñi'ma yó'o ñoyívi nino, ta nda lo'o on
 vása nda'va ña,
 káchí kua'a ní to'on ña xini so'o i.

⁴ Ta na oko komi taa na kúu naxikua'a ná'no, xí'in komi
 ñatáku, na kúu na ndóo yatin noo yóo Ndios, xikuxítí ndi'i
 na nda nitondaa ta'ya na nda noo ño'o, ta kisa to'ó na
 Ndios, taa ta yóo táyi yii tón to'ó ká'no. Ta ñika'an na,
 káchí na saá:

—¡Saá ná koo ña! ¡Ná kasa ká'no ní yó Ndios! —káchí
 na.

⁵ Ta xini so'o i to'on ña kixi yatin noo yóo táyi yii tón
 to'ó ká'no, ta ñika'an ña, káchí ña saá:

¡Ná kasa ká'no ní yó Ndios, Taa taKá'no noo yó!

¡Ndi'i ndó'ó na kisa chiño noo ra,

án nakuáli kúu ndó, án naná'no kúu ndó,

ndi'i ndó'ó na kisa to'ó Ndios,

ná kasa ká'no ní ndó ra!

káchí to'on ña xini so'o i.

⁶ Ta saá xini so'o i ña síso, ndatán yóo tachi to'on kua'a
 ní nivi ká'an na, ta ndatán yóo ña síso káyi ní'i kóyo kua'a
 ní takuíí námi síkón ní, ta ndatán yóo ña ndeé ní ní'i ndá'yi
 savi, saá yóo to'on ña xini so'o i, ta káchí na saá:

¡Ndi'i yó, ná kasa ká'no yó Ndios!

¡Chi vitin xa kixá'á xá'nda chiño Ndios,

Taa taKá'no noo ndi'i ña yóo ñoyívi kúu ra, Taa ta kómí
 ndi'i ndeé ká'no kúu ra!

⁷ ¡Ná kusij ní ini yó, ta ná kutú ñasij ini yó!

¡Ná chinóo síkón yó ñato'ó Ndios!

Saá chi xa nitondaa kivi ña kixá'á viko ña tonda'a
 Ndikachi.†

† 19:7 Ndikachi yó'o ká'an ña xa'a Jesucristo.

Xa yóo ti'va ña'a ñá tonda'a xí'in Ndikachi, ta ndáti ñá ña kixaa yij ñá ña naki'in ra ñá.‡

⁸ Ta ña'a ñá tonda'a yó'o xa naki'in ñá ndayí ña kundixin ñá tikoto yaa va'a, ña kúu ñalino, ña kúu ñandii ña náye'e táxa,

(chi ñalino yaa yó'o ká'an ña xa'a ñava'a ña kúu ñandaa ndino'o ke'é nivi na ndíkon Jesucristo), káchí to'on ña xini so'o i.

To'on yó'o ká'an ña xa'a viko ña tonda'a Ndikachi

⁹ Ta saá ñii ñaángel nika'an ña xí'in i, káchí ña saá:

—Vitin taa ún to'on yó'o, ña káchí saá: “Nákaa ñasii ini nivi na kúu na kana Ndios kixi na viko tonda'a Ndikachi” —káchí ñaángel xí'in i.

Ta tuku nika'an ñaángel xí'in i, káchí ña saá:

—Ndi'i to'on ña nika'an i xí'in ún kúu to'on ña ndaa ña kixi noo Ndios —káchí ñaángel xí'in i.

¹⁰ Ta yi'i xikuxítí i noo ñaángel ña kasa to'ó i ña, ta kama nika'an ñaángel yó'o xí'in i:

—On ke'é ún saá, on kuxítí ún noo i. Saá chi ndátán yóo mji ún xí'in nañani ún na ndíkon Jesucristo, saá yóo yi'i, chi ndi'i yó kisa chiño yó noo Ndios, ta kándixa yó to'on ña ndaa ña nika'an Jesucristo, ta on sandakoo yó kándixa yó to'on ra. Ta saá on vá'a kuxítí ún noo i, chi xini ñó'ó ndasaá Ndios kuiti kasa ká'no yó. Chi to'on ña saná'a Jesucristo ñii kúu ña xí'in to'on ña nika'an naprofeťa xina'á, saá chi ndi'i to'on yó'o kaku ña noo Níma Ndios —káchí ñaángel xí'in i.

To'on yó'o ká'an ña xa'a ta ta yóso kuáyí tí yaa

¹¹ Ta saá xini i ñoyívi nino nanona ña, ta yó'o xini i ñii kuáyí, tí yaa kúu rí. Ta ta ta yóso rí naní ra taNdaa, ta ta

‡ 19:7 Ña'a yó'o ñá tonda'a xí'in Ndikachi kóni kachí ñá xa'a ndi'i nivi na kándixa Jesucristo.

on vása sándakoo yichí Ndios. Xí'in ñandaa xá'nda chiño ra, ta xí'in ñandaa káni tá'an ra xí'in ña on vá'a. ¹² Ta nduchú noo ra yé'e ní ña, ndatán yé'e ño'o ña xíxi, saá yé'e nduchú noo ra. Ta nándoso kua'a ní corona siní ra. Ta ta'ya ra ñika'yi ñii kivi ra ña on vása kúchiño kundaa ini nivi, ta ndasaá kuiti mii ra xini ra yukia kóni kachí kivi yó'o. ¹³ Ta tikoto ña ndixin ra ñii ndaxin ndi'i ña xí'in nii kuá'a. Ta inká kivi tayó'o kúu “To'on Ndios.” ¹⁴ Ta natropa na vaxi xí'in ra, na kee ñoyívi ñino, ñii ñii nayó'o kómí na tíkuáyí yaa yóso na. Ndixin na tikoto va'a ña kúu lino ña yaa ní, ta ndii ní ña. ¹⁵ Ta yu'u taá ta naní To'on Ndios keta ñii espada ña siin ní, ta xí'in espada yó'o kúchiño ra satakué'e ra nivi na kixi ndi'i ñoo, na kúu na on xiin kandixa ña'a. Ta ndakú ní ka'nda chiño ra noo ndi'i nayó'o, chi ní'i ra ñii kaa ndatán yóo yiton káni, ta xí'in kaa yó'o kúchiño sandi'i ra xa'a nivi na saa ini xini ña'a. Ndatán ké'é nivi na kó'ni tíuva xí'in ña xíndoso na rí ña táva na nduta rí ña nduu rá vino, saá ke'é ra xí'in nivi na on vá'a yó'o. Chi ña xíndoso ra tíuva yó'o ká'an ña xa'a ña yo'vi ní xo'vi nivi yó'o chi ndixa saa ní ini Ndios xini ra ña on vá'a ke'é na, ta Ndios kúu Taá ta kómí ndi'i ndee ká'no. ¹⁶ Ta taá taká'no ta yóso kuáyí yaa, ndixin ra tikoto ká'no káni, tanda sikon ra tanda noo si'in ra ñika'yi kivi ra, ña káchí saá: “TaRey ká'no noo ndi'i narey. Taá taKá'no noo ndi'i naná'no”, káchí kivi ña ñika'yi noo tikoto ra.

¹⁷ Ta saá xini ñii ñaángel ñíndichi ña xíndoso ña noo ño'o ká'no ña yé'e ndiví, ta xí'in ndi'i ndee, ñaángel yó'o kana ña tioko chée, tasin yá'a, xí'ña, xí'in ndi'i saá inká noo kití tí ndáchí noo síkón, tí xáxi koñu kúu rí, ta káchí ñaángel xí'in rí saá:

—Na'a ndó, kixi ndó nakutá'an ndó noo kana viko ká'no ña kisa ndivi Ndios xa'a ndó. ¹⁸ Kixi ndó ta kaxi ndó koñu narey, kaxi ndó koñu naná'no noo natropa xí'in koñu inká

nataa na kúu na téé ní, na xa'ni kua'a ní nivi noo nixiyo kuachi. Ta kaxi ndó koñu tíkuáyí xí'in koñu nataa na xiyoso rí, kaxi ndó koñu ndi'i saá noo nivi, na kúu naná'no, na kúu nakuálí, na kúu nivi na kómí ndayí nakaxin chiño ña kasa chiño mji na, ta na kúu namozo na on vása kómí ndayí sandakoo na ña kisa chiño na noo napatrón na. Na'a ndó kaxi ndó koñu ndi'i nayó'o —káchí ñaángel xí'in kití tí ndáchí.

¹⁹ Ta saá xini tuku i kití tí yiyo ní káa, xí'in narey na xá'nda chiño noo nivi ñoyívi, xí'in natropa na ndíkon sata nayó'o, nakutá'an na ta nakoo yu'ú ndi'i na ña kani tá'an na xí'in taa taká'no ta yóso kuáyí yaa, ta kani tá'an na xí'in natropa na ndíkon sata tayó'o. ²⁰ Ta saá taa taká'no ta yóso kuáyí yaa xí'in natropa ra tjin na tikití tí yiyo ní káa, ta tjin na taprofeta vatá, taa ta sandá'ví nivi xí'in ña ke'é ra kua'a ní naná'no ña naka'nda ní ini nivi xini na. Chi nivi yó'o taxi na ña nika'yi sello tikití ta'ya na, ta kisa ká'no na na'ná tikití tí yiyo ní káa yó'o. Ta saá xini i ndasaá taa taká'no ta yóso kuáyí yaa sakana ra taprofeta vatá yó'o xí'in kití tí yiyo ní káa, ta nakoyo táku taprofeta vatá xí'in kití yó'o noo ndíka ní noo xíxi ño'o xí'in ño'o ká'ndi ña naní azufre. ²¹ Ta ndi'i inka nivi na ndíkon sata taprofeta vatá xí'in kití tí yiyo ní káa, nixi'i ndi'i na xí'in espada siin ña keta yu'u taa ta yóso kuáyí yaa, ta ndi'i kití tí ndáchí kixaa rí kaxi rí koñu na nixi'i. Ta ndi'i kití yó'o xaxi ná'ná rí koñu nivi nixi'i, nda ni-nani ka tixin rí kutú ña.

20

*To'on yó'o ká'an ña xa'a
mil kuiya ña ka'nda chiño Jesucristo*

¹ Ta saá xini i ñii ñaángel, vaxi noo ña ñoyívi njino, ta ní'i ña llave ña nakoná ña yé'é yavi kónó ní, ta ní'i ña ñii cadena kaa ña ká'no. ² Ta ñaángel yó'o tjin ña tikití tí kúu

koo na'á, ta tí kúu tíkoo yatá, ta kúu rí níma ndiva'a ká'no noo ndi'i níma ndiva'a, ta Satanás kúu kivi ñaníma ndiva'a ká'no yó'o. Ta ñaángel ña ní'i cadena kaa, katón ñaníma ndiva'a ká'no yó'o ña kuno'ni ñaníma yó'o ñii mil kuiya. ³ Tá ndi'i katón ñaángel ñaníma ndiva'a ká'no, ta sakana táku ña'á ña ini yavi ká'no ña kónó ní, ta nakasi kútu ña yé'é yavi yó'o, ta chinoo ña sello sata yé'é yó'o, ña nda ñii nivi on kuchiño na nakoná na ña. Ta saá ñaníma ndiva'a ká'no on kuchiño ka ña sandá'ví ña nivi ñoyívi noo ño'o, nda ndi'i ya'a ñii mil kuiya. Nda saá Ndios taxi ra ña saña ñandiva'a ká'no yó'o ta ndá salo'o kuiti ko'on ndíka ña.

⁴ Ta saá xini i ku'a ní táyi tón to'ó ná'no noo ndoo ndi'i nivi na kómí ndayí kasa nani na xa'a kuachi. Ta xini i níma nivi na kúu na nixi'i ña kandoso na sikon na, chi xikuu na nivi na kándixa to'on Ndios ta nika'an na ñandaá xa'a Jesucristo xí'in nivi. Ta nayó'o on vása ní-kisa ká'no na kití tí yiyo ní kaa, ni on vása ní-kisa ká'no na ña'ná rí, ni on vása ní-taxi na ña ka'yi sello rí ta'ya na, án nda'a na. Níma ndi'i nivi na nixi'i yó'o kúu ña xini i, ta saá natakú na ta kixá'á na xá'nda chiño na xí'in Jesucristo. Saá xa'nda chiño na xí'in ra ñii mil kuiya. ⁵ Ta ña natakú nivi na nixi'i yó'o ñaní ña “ña noo natakú na nixi'i.” Ta inká nivi na kúu na xa nixi'i on vása ní-natakú yachi na, tanda ndi'i niya'a ñii mil kuiya yó'o, anda saá natakú na. ⁶ Nivi na kúu nanoo natakú, nákaa ñasii ní ini na, ta nivi nayii kúu na. Nayó'o on vása kúchiño kivi na yichi ovi, chi ndee ña xá'ni nivi nda lo'o on vása kómí ña ndayí noo nayó'o. Ta saá kutakú na ndi'i saá kivi ña vaxi, ta nduu na nasutu, na kasa chiño noo Ndios ta noo Jesucristo, ta ka'nda chiño na xí'in ra ñii mil kuiya.

⁷ Tá ndi'i niya'a mil kuiya yó'o, ta ñaángel ña ti'ví Ndios saña ñaníma ndiva'a ká'no ña kúu Satanás. ⁸ Ta níma ndiva'a yó'o keta ña ko'on ndíka ña xa'a ña sandá'ví

ña n̄ivi na táku ndi'i saá ñoyívi, na kúu na sáa ini xíni Ndios, ta kúu na ñaño Gog xí'in ñaño Magog. Ña Satanás nakaya ña ndi'i n̄ivi yó'o ña ko'on na kani tá'an xí'in n̄ivi na ndíkōn Ndios. Kuá'a ní n̄ivi nakaya ña Satanás; ndatán kuá'a ní yotí ña yóo yu'u m̄ini, saá koo kuá'a ní n̄ivi na nakutá'an ña kani tá'an na xí'in n̄ivi na ndíkōn Ndios. ⁹ N̄ivi na ko'on kani tá'an xí'in ñaño Ndios kee na ndi'i saá xiiña ñoo ño'o, ta nandika na ko'on na ta xaā na ta kono nduu na ñoo ña kúu ña kí'vi ní ini Ndios xíni ra. Ta saá Ndios taxi ra ña koyo ño'o xíxi ña kee ñoyívi n̄ino, ta ka'mi ña ndi'i n̄ivi na sáa ini xíni Ndios, ta ndi'i xa'a nayó'o. ¹⁰ Ta saá naängel Ndios tiin na ñanímā ndiva'a ká'no, ña kúu ña sandá'ví n̄ivi, ta sakana táku na ña ñoo ndíkā xíxi ño'o xí'in ño'o ká'ndi ña naní azufre. Ta m̄iji ñoo xíxi ño'o yó'o kúu ñoo xa sakana na tíkiti tí yiyo ní káa xí'in taprofeta vatá ta k̄isa chiño ñoo rí. Ta saá ndiví ñoo xo'vi ní ndi'i nayó'o ndi'i saá k̄ivi ña vaxi.

Tō'on yó'o ká'an ña ndí Ndios kasa nani ra xa'a kuachi n̄ivi

¹¹ Ta x̄ini ī ñii táyi ȳi tón tō'ó ká'no, tón yaa kúu nó, ta Ndios kúu taa ta yóo ñoo táyi yó'o. Ta ñoyívi ñoo ño'o xí'in ñoyívi n̄ino kee ña xíno ña kuá'an xíká ña ñoo Ndios, ta nda ñii n̄ivi on kuchiño koto ka na ña. ¹² Ta saá x̄ini ī ndi'i na n̄ixi'i, na x̄ikuu naná'no xí'in na x̄ikuu nandá'ví. Ta ndi'i nayó'o yíta na yatin ñoo yóo táyi ȳi tón tō'ó ká'no. Ta saá nanōnā kuá'a ní tutu ñoo n̄ika'ȳi ña ke'é ndi'i n̄ivi k̄ivi x̄itaku na ñoyívi. Ta saá nanōnā inka tutu ñoo n̄ika'ȳi k̄ivi ndi'i n̄ivi na kutaku xí'in Ndios ndi'i saá k̄ivi ña vaxi. Ta saá Ndios k̄isa nani ra xa'a kuachi ndi'i n̄ivi na n̄ixi'i. Ñii k̄i'va ndatán yóo ña ke'é n̄ivi ña n̄ika'ȳi ñoo tutu, saá yóo ña k̄isa nani Ndios xa'a na. ¹³ Ta saá x̄ini ī takuii m̄ini n̄ataxi rá ndi'i n̄ivi na n̄ixi'i ini takuii yó'o, ta kee nayó'o kuá'an na ñoo yóo Ndios. Saá tuku x̄ini ī ndi'i n̄ivi na n̄ixi'i, na kúu na ndóo ñii xiiña ñoo naní Hades, ta kee ndi'i

nayó'o, ta kuá'an na noo yoo Ndios ña kasa nani ra xa'a kuachi na. Ta Ndios kisa nani ra xa'a kuachi ñii ñii nayó'o, ndatán yoo ña ke'é na. ¹⁴⁻¹⁵ Ta saá naángel Ndios tjin na ndee ña xá'ni nivi, ta tjin na ña naní Hades, ta sakana na ñayó'o, nakoyo ña noo ndíka xixi ño'o ndi'i saá kivi. Ta saá tuku naángel Ndios tjin na ndi'i nivi na on koó kivi ní-ka'yi noo tutu noo nika'yi kivi nivi na kutaku xí'in Ndios, ta sakana na nivi yó'o ña nakoyo na noo ndíka xixi ño'o. Ta ña kundo'o nivi yó'o naní “ña kivi na yichi ovi.”

21

*To'on yó'o ká'an ña xa'a
ndasaá nduxaá ñoyívi ñino xí'in ñoyívi ño'o*

¹ Ta saá xini i ndí nduxaá ñoyívi ñino xí'in ñoyívi ño'o, chi on koó ka ñoyívi ñino ñanoó, ta on koó ka ñoyívi ño'o ñanoó, ta saá tuku on koó ka mini takuí. ² Ta saá xini i ñoo yii ña kúu ñoo Jerusalén ña xaá, vaxi noo ña ñoyívi ñino noo yoo Ndios. Livi ní káa ñoo yó'o, ndatán livi káa ñaña'a ña livi ní tikoto ndíxin xa'a ña tonda'a ña, saá yoo ñoo, xini i. ³ Ta saá xini so'o i to'on ña kixi noo yoo táyi yii tón to'ó ká'no ñoyívi ñino, ta xí'in ndi'i ndee ña ká'an ña, káchí ña saá:

—Noo yó'o kúu ñoo Ndios noo ndi'i saá kivi ña vaxi kutaku ra xí'in nivi na ndíkon ña'á, ta nivi yó'o kuu na ñanoo Ndios. Ta mii Ndios kuu ra Ndios mii na, ta nda ñii kivi on sandakoo ra na. ⁴ Ndios yakón ra ña sanayaa ra nduta nduchu noo na xa'a ña xaku na. Ta nda ñii ka yichi on kivi ka na, ni on koo ka ña kuchuchú ini na, ni on koo ka ña kuaku na xa'a, ni on koo ka ña kuki'vi ka yiki koñu na, ta ndi'i ña nixo'vi na tá yachi on koo ka ñayó'o.

⁵ Ta ta ta yoo táyi yii tón to'ó ká'no nika'an ra, káchí ra saá:

—Vitin yi'i ndasa xaá i ndi'i ña kuva'a tá yachi.

Ta tuku *nika'an* ra *xí'in i*, *káchí* ra saá:

—Taa ún *to'on* ña *ká'an i* *xí'in ún* chi *to'on* ña *nda* ña *ndixa kúu* ña —*káchí* ra.

⁶ Ta tuku *nika'an* ra *xí'in i*, *káchí* ra saá:

—Vitin xa *kundivi* *ndi'i* *chiño* ña *chitóni i* *kundivi* *ñoyívi* *noo* *ño'o*. Ta *yí'i*, *nani i* “Alfa *xí'in* Omega”^{*} chi *yí'i* *kúu* *tanóo*, ta *yí'i* *kúu* *tasondí'í* *noo* *ndi'i* ña *yóo*. Ta *ndi'i* *nivi* na *yíchi* *takuií*, *taxi* *sij i* *takuií* *ko'o* na. Ta *takuií* *yó'o* *kómí* *rá* *ndee* ña *taxi* *rá* *kutaku* *nivi* *ndi'i* *saá* *kivi* ña *vaxi*. ⁷ Ta *ndi'i* *nivi* na *kundeé* *noo* ña *on* *vá'a* ta *on* *vása* *ní-sandakoo* na *yíchi i*, *nayó'o* *naki'in* na *ndi'i* *ñava'a* *taxi i* *nda'a* na. Ta *ndi'i* *saá* *kivi* ña *vaxi* *yí'i* *kúu* *Ndios* *mij* na, ta *nayó'o* *kúu* *nasa'ya* *mij i*. ⁸ Ta *nivi* na *sandakoo* *yíchi i* *chi* *yí'ví* na *ko'oto* *xo'vi* na *xa'a i*, ta *nivi* na *on* *vása* *kándixa* *yí'i*, ta *nivi* na *ké'é* *ndi'i* *saá* *noo* ña *on* *vá'a* *ñakini*, ta *nivi* na *xá'ni* *inka* *nivi*, ta *ndi'i* *taa* *ta* *kí'vi* *kuachi* *xí'in* *ña'a* *ña* *on* *siví* *ñásí'í* *ra* *kúu*, *án* *ndi'i* *ña'a* *ña* *kí'vi* *kuachi* *xí'in* *taa* *ta* *on* *siví* *yíi* *ña* *kúu*, ta *nivi* na *nákuati* *tásín* *xa'a* *inka* *nivi*, ta *nivi* na *kísa* *ká'no* *ñaídolo* *án* *ñaimagen* ña *on* *siví* *Ndios* *ndino'o* *kúu*, ta *nivi* na *ká'an* *ñavatá*, *ndi'i* *nivi* *yó'o* *xíni* *ño'ó* *ko'on* na *koyo* na *noo* *ndíka* *noo* *xíxi* *ño'o* *xí'in* *ño'o* *ká'ndi* ña *nani* *azufre*. Ta ña *xo'vi* na *ñayó'o* *nani* “ña *nixi'i* na *yíchi* *ovi*” —*káchí* *Ndios*, *nika'an* ra *xí'in i*.

To'on yó'o *ká'an* ña *xa'a* *ño* *Jerusalén* ña *xá'a*

⁹ Ta *saá* *xini i* *ñii* *ñatá'an* na *uxa* *naángel* na *xini'i* *uxa* *copa* *noo* *xíno'o* *uxa* *ñayo'vi* *ní* *nixo'vi* *nivi* na *xitaku* *tá* xa *yatin* *kixaa* *kivi* *sondí'í* *ñoyívi*. Ta *ñaángel* *yó'o* *kixaa* ña *noo i*, ta *nika'an* ña *xí'in i*, *káchí* ña *saá*:

—Na'a, *kixi* *ún* *noo i*, ta *saná'a i* *yó'ó* *ñaña'a* *ña* *koo* *ñásí'í* *Ndikachi* —*káchí* *ñaángel* *xí'in i*.

* 21:6 “Alfa” *kúu* *kivi* *letra* *ñanoó* *alfabeto* *to'on* *griego*, ta “Omega” *kúu* *kivi* *letra* *sondí'í* *alfabeto* *yó'o*.

¹⁰ Ta saá kixaa Níma Ndios ta sakundixin ní mii ña yi'i, ta xini'i ña yi'i nixa'an i xí'in ña ñii yuku ká'no ña síkón ní. Ta saná'a ña yi'i ñoo yii ña kúu Jerusalén ña xaá. Ta saá xito i ndí nda ñoyívi ñino ñoo yóo Ndios vaxi noo ñoo yii yó'o ña kixaa ña nda ñoyívi ñoo ño'o. ¹¹ Ta ñoo yii ká'no yó'o livi ní yé'e táxa ña, chi ña yé'e táxa káku ña ñoo ña yé'e mii Ndios. Ta ndatán yé'e táxa yuu livi ña yá'ví ní, ña naní jaspe, saá yóo ña. Ta ndatán yóo yuyu yé'e ña táxi koto yó nda inka tá'ví sata ña, saá yóo yuu livi yó'o. ¹² Ñii nama ká'no ní ta síkón ní ña, xino nduu ña ñoo yii yó'o. Ta nama yó'o kómí ña uxu ovi yé'é, ta ñii ñii yé'é ñíndichi ñii ñaángel, ta ñii ñii yé'é nika'yi ña xí'in kivi ñii na uxu ovi ña na xikuu sa'ya taIsrael kuiya xina'á, chi sa'ya ñani síkuá taIsrael yó'o nduu na uxu ovi ti'vi ná'no ñivi na kúu ñivi ñaño Israel. Ta yé'é ñanoó nika'yi ña xí'in kivi sa'ya taIsrael ñanoó, ta yé'é ñaovi nika'yi ña xí'in kivi sa'ya ra ñaovi, ta saá nixaa nika'yi kivi ndi'i na uxu ovi sa'ya taIsrael ñoo ña uxu ovi yé'é ña kómí nama ña xino nduu sata ñoo yii ká'no yó'o. ¹³ Ta uni yé'é xito ña chí ñoo kána ño'o, ta inka uni yé'é xito ña chí norte, ta inka uni yé'é xito ña chí sur, ta inka uni yé'é xito ña chí ñoo kua'an ketá ño'o. ¹⁴ Ta uxu ovi xiiña xa'a nama ña xino nduu ñoo yii ño'o uxu ovi yuu ná'no. Ta ñii ñii ña uxu ovi yuu yó'o nika'yi ña xí'in kivi ñii nataa na xikuu uxu ovi naapóstol na kisa chiño ñoo Ndikachi. Saá chi yuu ñanoó nika'yi ña xí'in kivi ñii taapóstol, ta yuu ñaovi nika'yi ña xí'in kivi inka taapóstol, ta saá nixaa nika'yi kivi ndi'i na uxu ovi naapóstol ñoo ña uxu ovi yuu ña kúu ña ño'o xa'a nama yó'o.

¹⁵ Ta ñaángel ña nika'an xí'in i ní'i ña ñii ña ndatán káa yiton ndakú, ta nina oro kúu ña. Ta ñaángel xini ñó'o ña ñayó'o xa'a ña cho'on ki'va ña ndasaá kúu ki'va ña kómí ñoo yii ká'no. Ta cho'on ki'va ña nama síkón ña xino nduu

sata ñoo yó'o, ta cho'on ki'va ña ndi'i ye'é ña kómí nama yó'o. ¹⁶ Ta komi kúu siin ñoo yii ká'no yó'o, ta ñii kúu ki'va ña kómí ñii ñii siin ñoo yó'o. Ñii kúu ki'va ñandíka ña, xí'in ñakáni ña, ta xí'in ñasíkón ña. Ta ñii ñii siin ña, ña kúu ñakáni ña xí'in ñandíka ña, ta xí'in ñasíkón ña, kómí ñii ñii siin yó'o ovi mil ovi ciento kilómetro.† ¹⁷ Ta saá cho'on ki'va ñaángel ñandíka noo kuikon nama ña xino nduu sata ñoo yii yó'o, ta kómí ña ñii ciento ovi siko komi vavi nda'a taa. Chi ñaki'va cho'on ñaángel yó'o ñii kúu ña xí'in ki'va ña chó'on ñivi.

¹⁸ Ta nama síkón kuva'a ña xí'in nina yuu livi ña ye'e táxa, ña naní jaspe. Ta mii ñoo yii ká'no kuva'a ña xí'in nina mii oro. Ta ndatán yoo yuyu ye'e ña táxi koto yó nda inka tá'ví sata ña, saá yoo oro yó'o. ¹⁹ Ta ña uxu ovi yuu ná'no ña ñó'o xa'a nama ña xino nduu sata ñoo yó'o, kómí ña ku'a ní yuu ña livi ní, ta yá'ví ní. Yuu ká'no ñanoó kómí ña yuu livi ña naní jaspe ña kúu yuu ña ye'e táxa. Yuu ká'no ñaovi kómí ña yuu livi ndí'í, ña naní zafiro. Yuu ká'no ñauní kómí ña yuu livi kuí ndí'í, ña naní ágata. Yuu ká'no ñakomi kómí ña yuu livi kuí, ña naní esmeralda. ²⁰ Yuu ká'no ñaonon kómí ña yuu livi yá'á kuá'á ña naní ónice. Yuu ká'no ñaino kómí ña yuu livi kuá'á ña naní cornalina án rubí. Yuu ká'no ñauxa kómí ña yuu livi kuáán yá'á ña naní crisólito. Yuu ká'no ñaona kómí ña yuu livi kuí kui'ya, ña naní berilo. Yuu ká'no ñaiin kómí ña yuu livi kuáán yaa ña naní topacio. Yuu ká'no ñauxu kómí ña yuu livi kuí kuáán ña naní crisopraso. Yuu ká'no ña uxu ñii kómí ña yuu livi ndí'í kuá'á, ña naní jacinto. Yuu ká'no ña uxu ovi kómí ña yuu livi ndí'í ndino'o, ña naní amatista. ²¹ Ta ña uxu ovi ye'é ña kómí nama ña xino nduu sata ñoo yii, ñii ñii ye'é yó'o kuva'a ña xí'in ñii yuu

† 21:16 Ovi mil ovi ciento kilómetro kúu uxu ovi mil estadio.

yaa ña livi ní, ña yá'ví ní, ña naní perla. Uxu ovi kúu yé'é, ta uxu ovi kúu perla ná'no yó'o. Ta yichi ká'no ñoo yó'o, nina ñaoro kúu ña. Ta noo yichi yó'o, ndatán yoo yuyu yé'e ña táxi koto yó nda inka tá'ví sata ña, saá yoo ña.

²² Ta ni-xini i nda ñii ve'e ño'o ñoo yii ká'no yó'o, chi ndatán yoo ve'e ño'o ñoo yó'o, saá yoo mii Ndios, Taa ta kómí ndi'i ndee, xí'in Ndikachi tí yoo xí'in ra. ²³ Ta ñoo yii ká'no yó'o on vása xíni ñó'ó ka ña nandí ño'o yé'e ká'no ña ye'e ndiví, ni on vása xíni ñó'ó ña ye'e tíyoo noo ñañoó, saá chi mii Ndios xí'in mii Ndikachi kúu na livi ní ká'no yé'e ñoo yó'o. ²⁴ Ta nivi na kixi ndi'i saá ñoo ñoyívi na kúu na kándixa Jesucristo, nayó'o kuu na kutaku noo yé'e yó'o. Ta ndi'i nivi na xikuu narey ná'no na xikomí ndee xí'in ñakuíká, nayó'o xaa na taxi na ñava'a xikomí na nda'a Ndios. ²⁵ Ta ndi'i saá kivi kuu nóna uxu ovi yé'é ña kómí nama ña xino nduu sata ñoo yó'o. On nakasi ka na yé'é yó'o, chi nda ñii yichi on koo ka ñoo naa, ndatán nixiyo ñoyívi yata. ²⁶ Ta nivi na kixi ndi'i saá xiiña ñoyívi, na kúu na xikomí ndee ná'no án na naki'in kua'a ní ñato'ó, nayó'o xaa na ta taxi na ndi'i ndee xí'in ndi'i ñato'ó nda'a Ndios. ²⁷ Ta nda ñii ña kúu ñakini, ni ñayakuá on kuchiño kivi ña ñoo yii yó'o. Ni nda ñii nivi na kúu na ké'é ñakini, ni nivi na ká'an ñavatá, on kuchiño kivi na ñoo yii yó'o. Ndasaa kuiti nivi na nika'yi kivi noo tutu ña kómí Ndikachi kúu nivi na kuchiño kivi ñoo yii yó'o, chi noo tutu yó'o yoo kivi ndi'i nivi na kutaku xí'in Ndios ndi'i saá kivi ña vaxi.

22

¹ Ta saá ñaángel saná'a ña yi'i ñii yuta xí'in takuí ndii, ta takuí yó'o kúu tá táxi ndee ña kutaku nivi. Ta ndatán yoo ña náye'e táxa yuyu yé'e saá yoo ña náye'e takuí yuta yó'o. Takuí yó'o kúu tá kaku mii noo yoo táyi yii

tón tɔ'ó ká'no nɔɔ xá'nda chiño Ndios xí'in Ndikachi, ² ta xíno takuii yó'o kuá'an rá ma'ño yichi ká'no ña yóo ñoo yii ká'no. Ta ɔvi tá'ví saá yu'u yuta yó'o yíta yiton, ta kóon kui'i nda'a nó. Ta ñivi na kaxi kui'i yó'o kutaku na ndi'i saá kivi ña vaxi. Ta yiton yó'o táxi nó kóon uxu ɔvi nɔɔ kui'i nda'a nó, chi ñii ñii yoo táxi nó kóon kui'i nda'a nó. Ta yukū nda'a yiton yó'o va'a sanda'a ña ndi'i nɔɔ kue'e ñivi na kúu na kixi ndi'i saá ñoo. ³ Ta nda ñii ka ña kómí chi'ña, on koo ka ña ñoo yii yó'o. Ta táyi tón tɔ'ó ká'no Ndios xí'in Ndikachi kunakaá nó ñoo yii yó'o, ta ndi'i ñivi na kúu na kísa chiño nɔɔ ra, nayó'o kasa ká'no na ra. ⁴ Ta ndi'i ñivi yó'o ndixa koto na nɔɔ ra, ta ka'yi kivi ra ta'ya ñii ñii na. ⁵ Ta ñoo yii yó'o nda ñii kivi on kuñoó ka ña, ta on vása koni ñó'ó ka ñivi ño'ó va'a ña natoon na, ni on koni ñó'ó ka na ño'ó ká'no ña ye'e ndivi, chi mii Ndios kúu ta ta ye'e ñoo yii yó'o. Ta ñivi na yóo xí'in Ndios ka'nda chiño na xí'in ra ndi'i saá kivi ña vaxi.

Tɔ'on yó'o ká'an ña xa yatin ní vaxi kivi ña ndikó Jesucristo ñoyívi yó'o

⁶ Ta saá ñaángel nika'an ña xí'in i, káchí ña saá:

—Tɔ'on yó'o kúu ña ndaa ña ndixa. Mii Ndios, taKá'no nɔɔ yó, ta kúu ta ta nika'an ini naprofeta kuiya xina'á, vitin xa ti'ví ra ñaángel mii ra ña ko'on ña taxi ña kundaa ini ñivi na kísa chiño nɔɔ ra xa'a ña kama ní kundivi.

⁷ Ta nika'an Jesucristo tɔ'on yó'o:

—¡Koo ti'va ndó! ¡Kama ní xaa i! Ta nákaa ñasii ní ini ñivi na kísa ndivi tɔ'on Ndios ña yóo nɔɔ tutu yó'o —káchí ra.

⁸ Ta yi'i, taJuan, xini so'o i ta xini i xí'in nduchū nɔɔ i ndi'i ñayó'o ña sanativi Ndios nɔɔ i. Tá ndi'i niya'a ña xini so'o i ta xini i yó'o, ta saá xikuxítí i nda nɔɔ ño'ó nɔɔ ñíndichi ñaángel, ña kúu ña saná'a ña xini i ta ña xini

so'lo i, chi kóni i kasa ká'no i ñaángel yó'o, níkúu. ⁹ Ta nika'an ñaángel xí'in i, káchí ña saá:

—On ke'é ún saá, on kuxítí ún noo i. Saá chi ndatán yóo mii ún xí'in nañani ún naprofeta xí'in ndi'i inká nivi na kisa ndivi ña ká'an to'on ña yóo noo tutu yó'o, saá yóo yi'i. Chi ndi'i yó kisa chiño yó noo Ndios. Xa'a ñayó'o xini ñó'ó ndasaá kuiti Ndios kasa ká'no yó —káchí ñaángel xí'in i.

¹⁰ Ta tuku nika'an ñaángel xí'in i, káchí ña saá:

—On chika se'é ún to'on Ndios ña yóo noo tutu yó'o ña ká'an xa'a ña kundivi, chi xa yatin ní vaxi kivi ña kundivi ndi'i ñayó'o. ¹¹ Ta vitin nivi na ké'é ña on vá'a, ta nayó'o, va'a ná kundikon na ke'é ka na ña on vá'a. Ta nivi na ké'é ñakini, nayó'o, va'a ná kundikon na ke'é ka na ñakini. Ta nivi na ké'é ñava'a, ta nayó'o, va'a ná kundikon na ke'é ka na ñava'a. Ta nivi na nátaxi xí'in mii ña kasa ndivi na ña kóni Ndios, ta va'a nayó'o ná kundikon na kasa ndivi ka na ndi'i saá ña kóni Ndios —káchí ñaángel xí'in i.

¹² Ta nika'an Jesucristo, káchí ra saá:

—¡Koo ti'va ndó! ¡Kama ní xa'a i! Ta xí'in yi'i xa'a ya'vi ña cha'vi i ñii ñii nivi, ndatán yóo ña va'a án ña on vá'a ke'é nivi yó'o. ¹³ Yi'i naní i “Alfa xí'in Omega”, chi yi'i kúu tanoó ta yi'i kúu tasondí'í noo ndi'i ña yóo ñoyívi. Kivi ñanoó kixá'á ñoyívi, ta yi'i kúu ta xa táku, tанда kixaa kivi sondí'í ñoyívi, ta táku ka i —káchí Jesucristo.

¹⁴ Ta nákaa ñasii ini nivi na kúu na nákata tikoto na ña nduyaa ní ka ña,* chi nayó'o kukomí na ndayí kaxi na kui'i tí koon nda'a yiton, ta kui'i yó'o táxi kutaku na ndi'i saá kivi ña vaxi. Nayó'o kukomí na ndayí kivi na yé'é ña kómí nama ña xino nduu satá ñoo yii ká'no, ta saá kuchiño kutaku na ñoo yii yó'o. ¹⁵ Ta nivi na kundoo ke'e satá nama ña xino nduu ñoo yii, kúu nivi na ké'é ña on vá'a

* 22:14 Ña nákata nivi tikoto na ká'an ña xa'a ña sándakoo nivi ña ké'é na ña on vá'a.

ñakini, xí'in n̄ivi na kúu na nákuati tásín, ta nataa na kí'vi kuachi xí'in náña'a ná on s̄iví n̄así'í na kúu, án náña'a ná kí'vi kuachi xí'in nataa na on s̄iví ȳi ná kúu, ndi'i n̄ivi na xá'ni inka n̄ivi, ta n̄ivi na kisa ká'no ña kúu ídolo án ña kúu imagen ña on s̄iví Ndios ndino'o kúu, xí'in n̄ivi na kúsij ní ini ká'an ñavatá, ta nda lo'o on vása sándakoo na ña sándá'ví na inka n̄ivi. Ndi'i n̄ivi yó'o on kukomí na ndayí k̄i'vi na kutaku na ñoo ȳi ká'no xí'in Ndios.

¹⁶ Ta tuku n̄ika'an Jesucristo, káchí ra saá:

—Yí'i, ta Jesús, xa t̄i'ví i ñaángel ña kisa chiño noo i xaa ña ka'an ña ndi'i to'on yó'o xí'in ún. Saá chi kóni i ña ndato'on ún xí'in ndi'i n̄ivi na kándixa ȳi'í ta nákutá'an na ñii ñii xiiña xa'a ña kisa ká'no na ȳi'í. Ta ȳi'í tuku naní i “Tio'o noo kaku yiton tón kúu tarey David.” Ta ȳi'í tuku naní i “Taa sa'ya ñani síkuá tarey David.” Ta tuku naní i “Kimi tí náye'e xitaan ní” † —káchí Jesucristo.

¹⁷ Ta Níma Ndios xí'in náña'a ná livi ní ña tonda'a xí'in Ndikachi, ká'an na káchí na saá:

—Na'a ndó kixi ndó noo Ndios —káchí na.

Ta ndó'ó na x̄ini so'o to'on yó'o, saá tuku ka'an ndó kachí ndó xí'in inka n̄ivi:

—Na'a ndó kixi ndó noo Ndios —kachí ndó.

Ta ndó'ó, n̄ivi na ȳich̄i takuíí, va'a kixi ndó ko'o ndó takuíí tá taxi kutaku ndó ndi'i saá k̄iv̄i. Va'a kixi ndi'i ndó ko'o ndó takuíí yó'o, chi takuíí tá sání'í Ndios ndó'ó kúu rá.

¹⁸ Ta ȳi'í ta Juan, ndixa ká'an i xí'in ndó'ó, n̄ivi na kúu na x̄ini so'o to'on yó'o ña kúu to'on ña n̄ika'an Níma Ndios ini i xa'a ña taa i ña noo tutu yó'o. Ndixa ndato'on i xí'in ndó, káchí i saá: Tá yóo n̄ivi na chinóo ka to'on ña nasama na ña ká'an to'on Ndios ña n̄itaa i noo tutu yó'o, ta Ndios chinóo ka ra ñayo'v̄i ní xo'v̄i n̄ivi na ke'é saá. Ndatán yóo

† 22:16 Ndi'i k̄iv̄i yó'o ká'an ña xa'a Cristo, taa ta t̄i'ví Ndios ña sakaku ra n̄ivi.

ña ká'án tutu yó'o xá'a ñayo'vi ní xo'vi nivi, ñii kǐ'va saá xo'vi ní nivi yó'o. ¹⁹ Saá tuku tá yóo nivi na kindaa to'on Ndios ña ñitaa i noo tutu yó'o, ta Ndios kindaa ra ndayí ña kutaku nayó'o xí'in ra ndi'i saá kivi ña vaxi. Ta saá tuku Ndios kindaa ra ndayí ña kivi nayó'o kutaku na ñoo yii ká'no, ta kindaa ra nda'a nayó'o ndi'i ñava'a ña ká'án tutu yó'o xá'a.

²⁰ Taa ta kisa ndaa xá'a to'on yó'o ká'án ra xí'in ndó, káchí ra saá:

—Ndixa kama ní ndikó i —káchí ra.

Ta ndi'i nivi na kándixa ña ká'án ra káchí na saá:

—Saá ná koo ña. ¡Na'a, kixi ún, Tata Jesús, Taa taKá'no noo yó!

²¹ Ta Jesucristo Taa taKá'no noo yó, ná ke'é ra ñava'a ní xí'in ndi'i ndó'ó. Saá ná koo ña.

Alacatlalzala Mixtec New Testament
Mixtec, Alacatlalzala: Alacatlalzala Mixtec New Testament (New
Testament+)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Alacatlalzala

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 13 Jun
2022

a74bfb3f-bd55-5ab9-983e-8d19de48c198